

Jaarstukken 2013

Haren, 14 april 2014

Jaarverslag 2013 gemeente Haren

Leeswijzer

Door middel van dit Jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haren, verantwoording af aan u, de gemeenteraad. In dit verslag leest u niet alleen wat er in 2013 is gebeurd, maar wij proberen dit ook af te zetten tegen ons collegeprogramma.

Onze gemeente is een organisatie die meer dan 400 verschillende 'producten' levert. Een vertaling van ons collegeprogramma naar de producten die wij leveren is dan ook niet gemakkelijk. In de inleiding vertalen wij onderdelen van onze missie via de kernthema's uit ons collegeprogramma naar een doelstelling per doelgroep. Aan de indicatoren die wij daarbij noemen valt in de doelgroepen af te lezen in hoeverre wij onze doelen hebben gerealiseerd. In de inleiding leest u verder op hoofdlijnen hoe het ons in 2013 financieel is vergaan. Ook wordt u daar voorgesteld hoe wij het ontstane saldo zouden kunnen bestemmen.

Via algemene informatie over onze gemeente komt u terecht bij de doelgroepen. In deze doelgroepen hanteren wij de vier W-vragen.

- Wat wilden wij bereiken?
- Wat hebben wij daarvoor gedaan?
- Waren wij tevreden?
- Wat heeft het gekost?

Bij die laatste vraag wordt nader ingegaan op het door u toegekende budget en in hoeverre (en waarom) wij daarvan zijn afgeweken. Dit wordt gespecificeerd per product weergegeven.

Na de doelgroepen vindt u een aantal paragrafen die ingaan op zaken die de doelgroepen overstijgen en tegelijkertijd met elkaar verbinden. Zo leest u hoe wij zijn omgegaan met de lokale heffingen, hoe wij onze taken hebben uitgevoerd vanuit bedrijfsvoeringoogpunt, hoe wij alles hebben gefinancierd, een omgevingsanalyse waarin wij laten zien in hoeverre wij aan welke partijen zijn verbonden en een verantwoording over ons grondbeleid.

In de Jaarrekening tenslotte vindt u alle informatie die u vanuit uw controlerende taak nodig heeft om te kunnen beoordelen of en in hoeverre wij aan de door u gestelde financiële kaders hebben voldaan.

Op de volgende pagina's vindt u een lijst met gebruikte afkortingen.

De externe accountant heeft de 'Controleverklaring' aan u afgegeven. In deze verklaring vindt u het goedkeurende oordeel over de getrouwheid van de Jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Daarnaast vermeldt de externe accountant in de verklaring dat het Jaarverslag verenigbaar is met de Jaarrekening. De externe accountant heeft zijn verslag van bevindingen separaat aan u verstrekt.

Verklarende woordenlijst

A

APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCG	Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

B

BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BDU	Brede doeluitkering
BRP	Basisregistratie Personen
BUW	Beleidsregels Uitvoering Woonplan
BWR	Bedrijf voor Werk en Re-integratie (voorheen: Trio bedrijven)
BWT	Bouw- en Woningtoezicht

C

CAR-UWO	Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling-Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Christelijke Basisschool
CCBH	Culturele Commissie Basisonderwijs Haren
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur Haren
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CRH	Culturele Raad Haren
CJG	Centrum Jeugd en Gezin

D

DBM	Design, build & maintain
DIV	(Team) Documentaire Informatievoorziening

E

EDR	Eems Dollard Regio
EHS	Ecologische hoofdstructuur

F

Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
------	---------------------------------------

G

GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
GEM	Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij Haren Noord
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GS	Gedeputeerde Staten

H

HH	Hulp bij het huishouden
HUP	Handhavings Uitvoerings Plan

I

IAU	Incidentele aanvullende uitkering
IBOR	Integraal Beheersplan Openbare Ruimte
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
ICC	Inwoner Contact Centrum
IHP	Integraal HuisvestingsPlan
i-NUP	implementatie Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid

J

JGZ	Jeugdgezondheidszorg
-----	----------------------

L

LUP	Landschapsuitvoeringsplan
-----	---------------------------

K

KGA	Klein gevaarlijk afval
KING	Kwaliteitsinstituut voor Nederlandse Gemeenten
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water

M

mGBA	Modernisering Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
MVA	Materiële vaste activa

O

OBS	Openbare Basisschool
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar vervoer
Ozb	Onroerendezaakbelasting

P

P&C	Planning en control
PO	Primair onderwijs

R

RDGI	Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings
RGA	Regio Groningen-Assen
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten

S

SES	Sociaal Economische Status
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld
SW-bedrijf	Sociale werkplaats

V

V&GR regeling	GR Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VTH	(Team) Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie

W

WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WIZ	(Team) Werk-Inkomen-Zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wmo/LGB	Wet maatschappelijke ondersteuning en lokaal Gezondheidsbeleid
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand

Z

ZVW	Zorgverzekeringswet
-----	---------------------

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2013 Gemeente Haren.....	3
Leeswijzer	4
Verklarende woordenlijst	5
Inhoudsopgave	8
Inleiding	9
Voorstel tot resultaatsbestemming 2013	11
Samenstelling gemeentebestuur	12
Samenstelling gemeenteraad per 31 december 2013	12
Samenstelling rekenkamercommissie per 31 december 2013	13
Samenstelling milieuvadviseraad per 31 december 2013.....	13
Samenstelling adviesraad WMO per 31 december 2013.....	13
Samenstelling college van burgemeester en wethouders per 31 december 2013...	14
Organisatieschema per 31 december 2013.....	15
Samenstelling ondernemingsraad per 31 december 2013	15
Kerngegevens	16
Inwoners.....	18
Gebruikers Sociale Voorzieningen.....	24
Jongeren	30
Gebruikers Zorg	36
Culturele Klanten.....	43
Eigenaren en Huurders	48
Gebruikers Publieke Ruimten.....	62
Economische Klanten.....	71
Kengetallen.....	77
Stand van zaken ombuigingen	79
Paragraaf Interbestuurlijk Toezicht.....	80
Paragraaf Lokale heffingen.....	87
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	89
Paragraaf Weerstandsvermogen	99
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	110
Paragraaf Financiering.....	112
Paragraaf Verbonden partijen	115
Paragraaf Grondbeleid en projecten	117
Jaarrekening 2013 Gemeente Haren	121
Balans per 31 december 2013.....	122
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling	124
Toelichting op de Balans	127
Overzicht van baten en lasten 2013 per doelgroep	141
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	142
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	149

Inleiding

In deze jaarstukken geven wij aan welke inhoudelijke en financiële resultaten in 2013 zijn behaald. Wij gaan daarbij uit van een sober financieel beleid waarin een sluitende begroting, het verhogen van de algemene reserve (en daarmee het versterken van het weerstandsvermogen) en het terugbrengen van het risicoprofiel centraal staan.

De financieel economische situatie heeft ook zijn weerslag op de gemeente Haren. In de periode 2010 tot en met 2014 is circa € 3 miljoen bezuinigd, waarvan bijna € 2 miljoen in de jaren 2011 tot en met 2013. Daarmee hebben wij de bezuinigingstaakstellingen gerealiseerd.

De algemene reserve is gegroeid van € 0,7 miljoen naar € 1,9 miljoen en wij hebben ons risicoprofiel verder terug kunnen brengen, ondanks het feit dat wij de risico's voor de komende decentralisaties hebben gekwantificeerd en meegenomen.

Met de behaalde inhoudelijke resultaten zijn wij blij.

Wij noemen de herinrichting van de Vondellaan, de herinrichting en afkoppeling voor regenwater te Noordlaren, de opening van de brede school 'de Octopus' in Oosterhaar, de besluitvorming rond de herhuisvesting van het Zernike college en de Sint Nicolaasschool en de aanpak van sporthal Scharlakenhof en de overige gymzalen. Ook liggen wij op koers met de projecten, zoals de Meerweg, het Raadhuisplein en het Stationsgebied. Wij hebben in 2013 de ondernemers gefaciliteerd met het Ondernemersfonds en er is besluitvorming over de uitbreiding van de P+R op het Nesciopark. en over het parkeerbeleid in het centrum. Ook is er hard gewerkt aan de voorbereiding van de 3 decentralisaties die vanaf 2015 worden ingevoerd.

Er is een aantal afwijkingen in de jaarrekening ten opzichte van de door u vastgestelde bestuursrapportage. Het gevolg hiervan is dat er ten opzichte van de bestuursrapportage een nadelig verschil is van € 642.000. Hoewel wij op een aantal onderdelen geen invloed hebben gehad betreuren wij dit resultaat. Wij stellen voor om dit ten laste te brengen van de algemene reserve.

Dit verschil kan als volgt worden verklaard: allereerst een tekort van ruim € 2 ton voor bijstandsverlening. Als gevolg van de economische situatie is er een toename van het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkering en wordt er vaker een beroep gedaan op schuldsanering en bijzondere bijstand.

Daarnaast een bedrag van ruim € 1 ton aan schades, met name als gevolg van de storm afgelopen najaar.

Wij hebben een verliesvoorziening opgenomen van bijna € 2 ton op de grondexploitatie Kooi/Hekman te Onnen en de uitkomst van een controle door de Belastingdienst op de loonheffing over de jaren 2008 tot en met 2013 leidt tot een incidentele last van ruim € 1 ton.

Voor het onderdeel riolen is ten onrechte geactiveerd, wat leidt tot een incidenteel nadeel van ruim € 2 ton.

Tenslotte is een voorziening getroffen van bijna € 2 ton voor oud-medewerkers die nog zonder baan zijn en wel recht hebben op een WW-uitkering, die de gemeente betaalt. Wij moeten als werkgever bijdragen aan de premie zorgverzekeringswet, wat ons circa € 5 ton kost.

Tegenover deze tegenvallers staan ook meevallers; zoals bijna € 4 ton extra uit de Algemene Uitkering, extra inkomsten uit het inzamelen van huisvuil ruim € 1 ton en ruim € 3 ton diverse positieve verschillen op diverse onderdelen.

Voor de nieuwe raads- en collegeperiode is het zaak om de gemeente Haren financieel op de juiste koers te houden.

Voorstel tot resultaatsbestemming 2013

Wij stellen voor het nadelige resultaat van € 765.000 over 2013 als volgt te bestemmen:

Reserve	Toevoeging / onttrekking	Bedrag
Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	Toevoeging	52.000
Algemene Reserve	Onttrekking	<u>-817.000</u>
Totaal		<u>765.000</u>

In 2013 zijn wij gestart met 'Haren 2.0'. Dit project bestaat uit de inzet van Sociale media, Web 2.0 en nieuwe media, en een andere manier van denken en werken; opener, transparanter, flexibeler en over grenzen heen kijkend ('Ambtenaar 2.0'). Dit project is nog niet afgerond. Daarom stellen wij een budgetoverheveling van 2013 naar 2014 voor van € 10.000.

Bij de Voorjaarsnota 2013 heeft de raad incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleidsnotitie met betrekking tot begraven. Aangezien de uitvoering hiervan in 2013 net is begonnen, stellen wij een budgetoverheveling van 2013 naar 2014 voor van € 30.000.

De werkzaamheden met betrekking tot het locatieonderzoek voor een nieuwe brandweerkazerne lopen door in 2014 en wij stellen daarom een budgetoverheveling van 2013 naar 2014 voor van € 12.000.

Uit voorgaande toevoegingen aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling en het nadelige saldo over 2013 resulteert een onttrekking aan de Algemene Reserve van € 817.000.

Samenstelling gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad per 31 december 2013

J.G. Vlietstra, burgemeester

E-mail secretariaat@haren.nl
Adres Raadhuisplein 10
Postcode 9751 AN Haren
Telefoon 050 53 39 911

O.E. de Vries, raadsgriffier

E-mail oe.devries@haren.nl
Adres Raadhuisplein 10
Postcode 9751 AN Haren
Telefoon 050 53 39 911

R. Valkema, CDA lid Auditcommissie

Functie Fractievoorzitter
E-mail rr.valkema@haren.nl
Adres Borgsingel 10
Postcode 9753 CE
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 70 594

J. Kooi, CDA

E-mail j.kooi@haren.nl
Adres Middelhorsterweg 42
Postcode 9751TG
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 42 042

D. Praamstra-Bos, Christenunie

Functie Fractievoorzitter
E-mail d.praamstra-bos@haren.nl
Adres Kerklaan 41
Postcode 9751 NL
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 40 945

W. Legemaat, D66

Functie Fractievoorzitter
E-mail W.Legemaat@haren.nl
Adres Emmalaan 3c
Postcode 9752 KR
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 49 621

G.J. Pek, D66

E-mail g.j.pek@haren.nl
Adres Waterhuizerweg 41
Postcode 9753 HP
Woonplaats Haren
Telefoon 050 57 19 081

M.J. Bachman-Mulder, D66

E-mail m.bachman@haren.nl
Adres Lokveenweg 36
Postcode 9751 CK
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 50 288

M.J. Sloot, Gezond Verstand Haren

lid Auditcommissie

Functie Fractievoorzitter
E-mail M.J.Sloot@haren.nl
Adres Leo Polakweg 15
Postcode 9752 NT
Woonplaats Haren
Telefoon 06 30 195 819

E.N. Wiersema, Gezond Verstand Haren

E-mail E.N.Wiersema@haren.nl
Adres Jonkerpad 18
Postcode 9753 CG
Woonplaats Haren
Telefoon 050 85 39 671

G.H. Schenkel, GroenLinks lid Auditcommissie

Functie Fractievoorzitter
E-mail e.schenkel@haren.nl
Adres Spinozalaan 26
Postcode 9752 NS
Woonplaats Haren
Telefoon 06 10 791 939

M.P. Rohrich, GroenLinks

E-mail m.rohrich@haren.nl
Adres Bronlanden 12
Postcode 9753 KT
Woonplaats Haren
Telefoon 06 11 32 5813

T.G. Sprenger, PvdA

Functie Fractievoorzitter
E-mail T.G.Sprenger@haren.nl
Adres Laagveld 94
Postcode 9753 KC
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 43 567

L.M. Schuiling, PvdA

E-mail L.M.Schuiling@haren.nl
Adres Waterhuizerweg 72
Postcode 9753 HS
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 46 350

A.T. Toxopeus, PvdA

E-mail a.t.toxopeus@haren.nl
Adres Westerveen 1
Postcode 9751 HT
Woonplaats Haren
Telefoon 050 40 61 256

P.R.A. Terpstra, VVD

Functie Fractievoorzitter
E-mail P.R.A.Terpstra@haren.nl
Adres Rijksstraatweg 325
Postcode 9752 CG
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 44 485

B. Prenger, VVD

E-mail b.prenger@haren.nl
Adres Rijksstraatweg 47
Postcode 9752 AB
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 40 031

V.M.E. Kerremans, VVD

E-mail v.kerremans@haren.nl
Adres Hemsterhuislaan 67
Postcode 9752 NC
Woonplaats Haren
Telefoon 050 31 80 939

H. Frima, Liberaal Haren

E-mail h.frima@haren.nl
Adres Rijksstraatweg 237
Postcode 9752 CB
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 40 485

Samenstelling Rekenkamercommissie**Voorzitter:**

De heer B.A. van Putten

Secretariaat:

Mevrouw I. Ruijs

Leden:

De heer. H.R. Kastermans

De heer J.M. van Mossevelde

Samenstelling Milieuadviesraad**Voorzitter:** De heer T.H. J. Sleyfer**Vicevoorzitter:** De heer G. D. Kuipers**Secretariaat:** Mevrouw M.J.C.M. Koppes
(mar@haren.nl)**Leden:**

Mevrouw R. Nienhuis

De heer M.L. Scherpenzeel

De heer H.M.M. Keijzer

De heer W van der Wijk

De heer A.J. Ludden

De heer B.H. Ruessink

Samenstelling Adviesraad WMO**Voorzitter:** De heer T.A.M. Louwe**Penningmeester:** vacature**Secretariaat:** De heer K. Venekamp
(wmosecretariaatharen@gmail.com)**Leden:**

Mevrouw A.G. Hoekema-Riepma

De heer J. Hommes

Mevrouw K.M.A. Kalverboer

Mevrouw C. Kamminga (notulist)

De heer J. van Meurs

Mevrouw B.M. Sinnema-Korenhoff

mevrouw H.M. Eisses

mevrouw C.B.M. Geenen

de heer J. de Goede

de heer F. Tjabbes

mevrouw P. Wagenaar

de heer H. van der Wijk

Samenstelling College van Burgemeester en Wethouders per 31 december 2013

Burgemeester

J.G. Vlietstra
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: secretariaat@haren.nl

Wethouder - 1e locoburgemeester

Th.J.J. Sieling - PvdA
Appelbergenweg 1
9755 TS Onnen
T: 050 53 39 911
E: t.sieling@haren.nl

Wethouder - 3e locoburgemeester

T Berends - CU/Groenlinks
Felland 23
9755 TA Onnen
T: 050 53 39 911
E: t.berends@haren.nl

Wethouder - 2e locoburgemeester

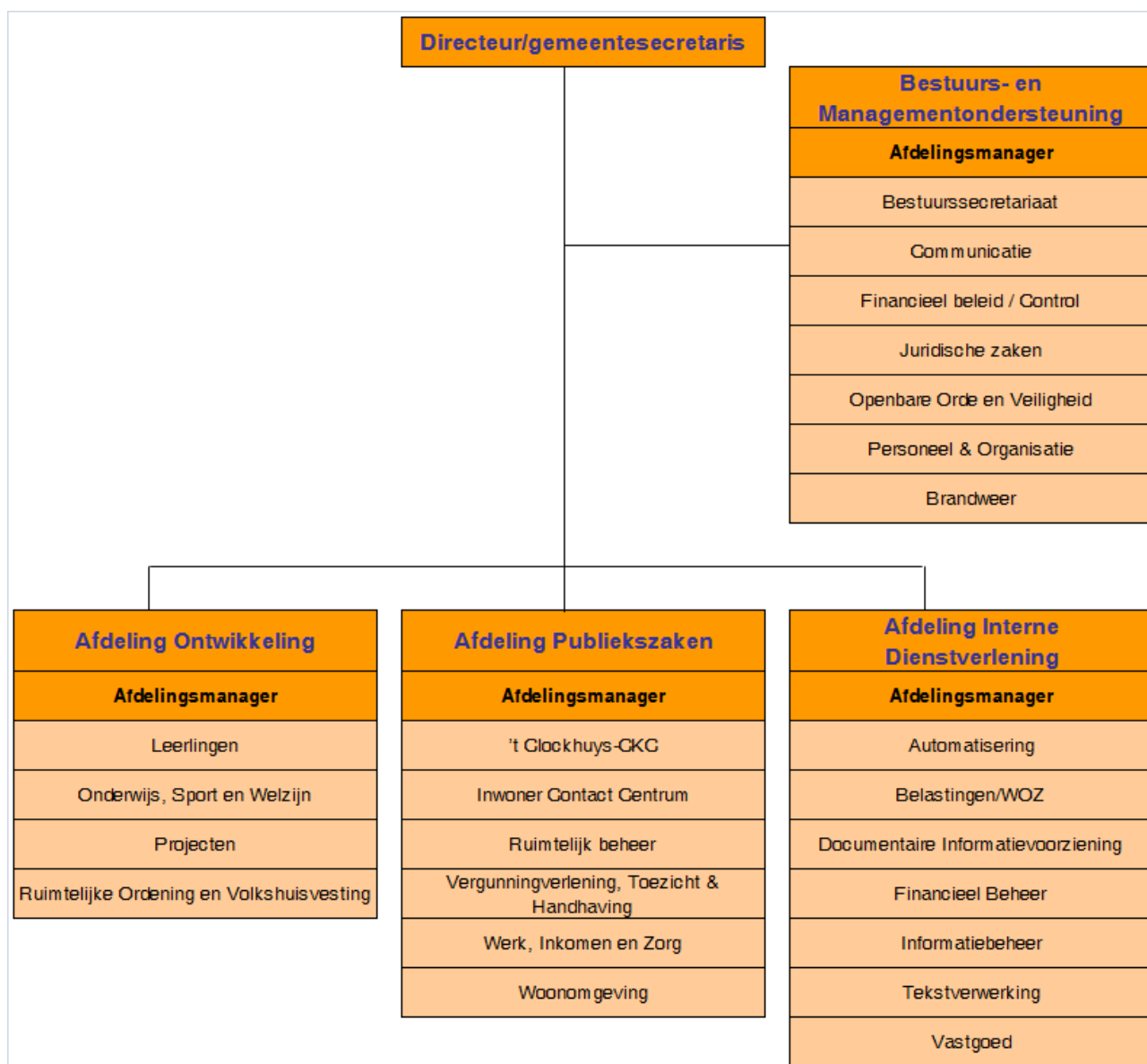
R.D.J. Kouwenhoven - VVD
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: r.kouwenhoven@haren.nl

Gemeentesecretaris

Mr. M.P. de Wilde
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: mp.dewilde@haren.nl

Organisatieschema per 31 december 2013

Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2013

Voorzitter:	Dhr. F.J. Vollebergh
Plv. voorzitter:	Dhr. G. Molema
Secretaris:	Dhr. W.M.P. Dijkstra
Leden:	Dhr. E.M. Dijkstra
	Mevr. H.J. Hölterhoff-Beugel
	Mevr. M. van Berkum (tijdelijk)
	Vacature

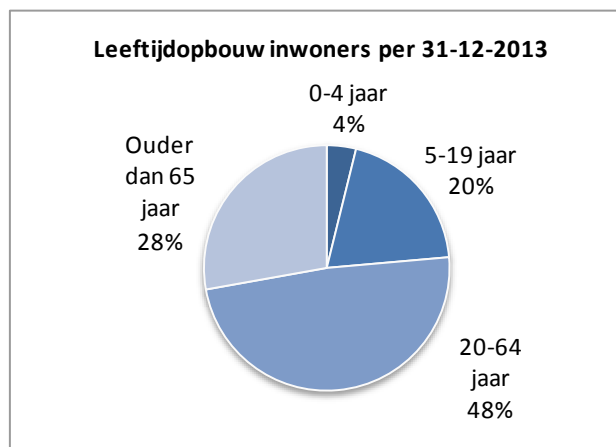
Kerngegevens

Men kan op vele manieren naar onze gemeente kijken. Een van die manieren is zoals het Rijk ons ziet. Onderstaande gegevens zijn gebruikt voor de berekening van de Algemene Uitkering 2013. Voor wat betreft de standgegevens betreft dit de gegevens per 1 januari 2013, tenzij anders aangegeven. De gegevens in eerdere jaren kunnen afwijken van het Jaarverslag 2012, aangezien deze gegevens na vaststelling van het Jaarverslag 2012 definitief geworden zijn.

Doelgroep Inwoners:

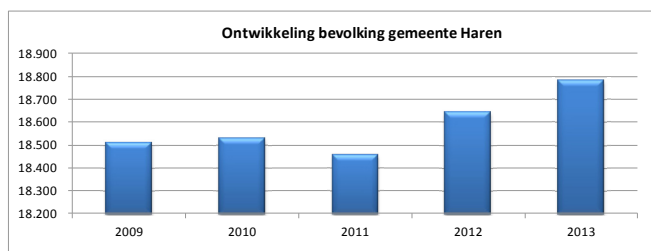
Aantallen inwoners per 31 december 2013

0-4 jaar	723
5-19 jaar	3.711
20-64 jaar	9.125
Ouder dan 65 jaar	5.225
Totaal inwoners	18.784

Doelgroep gebruikers Sociale voorzieningen:

Aantal lage inkomens	2.150
Aantal bijstandsonvangers	197
Aantal uitkeringsontvangers	872
Aantal minderheden	220

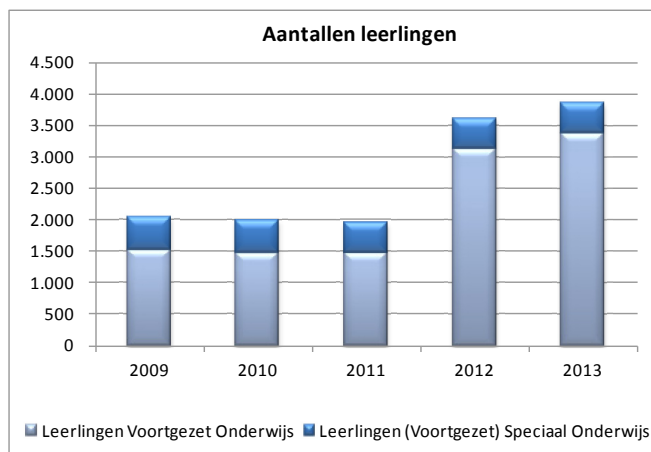
Doelgroep Economische klanten:

Klantenpotentieel lokaal	15.800
Klantenpotentieel regionaal	6.010
Omgevingsadressendichtheid	7.743
Aantal bedrijfsvestigingen	1.198

Het afgelopen jaar is het aantal inwoners met 142 toegenomen tot 18.784 inwoners. Oorzaak is met name de ontwikkeling van de nieuwbouw in Haren Noord; daar zijn het afgelopen jaar veel mensen van buiten de gemeente gevestigd. In de jaren daarvoor was sprake van een daling, voornamelijk het gevolg van de vergrijzing en relatief weinig nieuwbouw. Over de periode van 10 jaar is de bevolking van Haren qua aantal nauwelijks gewijzigd. Qua samenstelling is duidelijk wel sprake van een wijziging: was het aandeel ouderen (> 65 jaar) in 1998 nog 21,7%, in 2013 is dit gestegen tot 27,8%.

Doelgroep Jongeren:

Leerlingen (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	471
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	3.367

Doelgroep Gebruikers publieke ruimten:

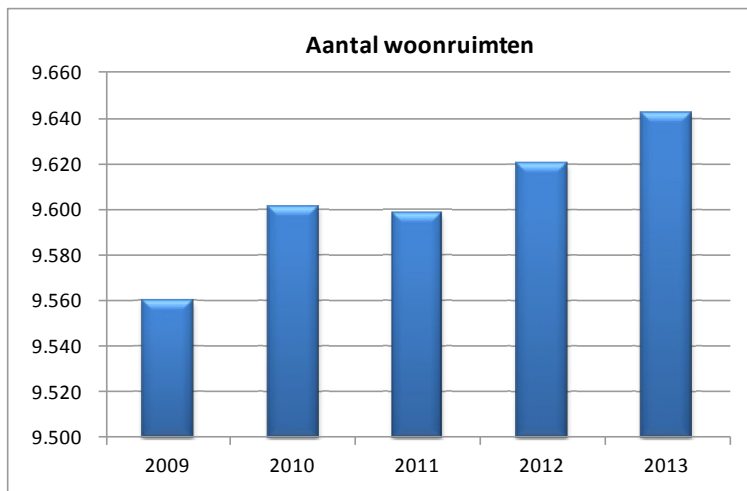
Oppervlakte land (ha)	4.552
Oppervlakte binnenwater (ha)	521
Oppervlakte bebouwing totaal (ha)	112

Doelgroep Eigenaren en Huurders:

Aantal woonruimten	9.642
Historisch aantal woningen in bewoonde oorden 1930	638
Aantal kernen	7

Lokale heffingen:

Waarde woningen eigenaren	2.367.000.000
Waarde niet-woningen eigenaren	338.000.000

Inwoners

Wat wilden wij bereiken?

De gemeente Haren moet blijven beantwoorden aan de eisen die onze inwoners stellen. De inwoners moeten als klant van de gemeente correct en efficiënt worden geholpen. De inwoners moeten ervaren, dat ze te maken hebben met een bereikbaar, betrokken, open en betrouwbaar lokaal bestuur.

Wanneer zouden wij tevreden zijn?

In de Begroting 2013 gaven wij aan dat wij om in de gaten te houden of wij met onze inspanningen op koers liggen voor het bereiken van de hiervoor weergegeven doelen, een aantal indicatoren gebruiken. Deze indicatoren hebben betrekking op de verschillende rollen van de inwoners in relatie tot het gemeentebestuur. Bij het opstellen van de begroting zijn wij er van uit gegaan dat wij in 2013 opnieuw het onderzoek 'Waar staat je gemeente zouden uitvoeren en recente scores op de rollen zouden verkrijgen. Het onderzoek heeft niet plaatsgevonden omdat er in dezelfde periode een onderzoek naar de Toekomstvisie van Haren werd verricht.

Het gepresenteerde cijfermateriaal verschilt dan ook niet van dat van de begroting 2013.

1. De inwoner als kiezer

De waardering van de inwoner voor de wijze waarop hij politiek wordt gerepresenteerd en oordeelt over de kwaliteit van politiek en bestuur.

Rapportcijfer 2010: 5,9; streefcijfer: 6,5 (landelijk 5,8)

2. De inwoner als klant

Het oordeel van de inwoner over de kwaliteit van onze dienstverlening

Rapportcijfer 2010: 7,4; streefcijfer: 7,5 (landelijk 7,6)

3. De inwoner als onderdaan

De inwoner wil orde en gezag ervaren.

Rapportcijfer 2010: 6,4; streefcijfer: 6,5 (landelijk 5,7)

4. De inwoner als partner

De waardering van de inwoners van de kwaliteit van het beleid en de wijze waarop ze bij de beleidsontwikkeling worden betrokken.

Rapportcijfer 2010: 5,7; streefcijfer: 7,0 (landelijk 5,6)

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

1. De inwoner als kiezer

Relatie inwoner-bestuur

In de begroting hebben wij aangegeven dat wij willen blijven investeren in de relatie met onze inwoners. Dit betekent onder andere minder regels, vereenvoudigde procedures daar waar mogelijk en meer aansluiting bij algemene maatschappelijke ontwikkelingen zoals de steeds verdergaande digitalisering.

De website wordt meer en meer ontwikkeld als algemene toegangsbron voor informatie en digitale aanvragen van gemeentelijke producten. Dit is een proces dat de komende jaren verder wordt verfijnd. Ook het project Haren 2.0 draagt bij aan het doorontwikkelen van social media instrumenten om informatie uit te dragen maar vooral ook te ontvangen. Weten wat er speelt en leeft onder de diverse doelgroepen binnen onze gemeente.

Ook hebben wij de wat meer traditionele manieren om inwoners en bestuur met elkaar in contact te brengen voortgezet. Periodiek gaan onze bestuurders en ambtenaren in gesprek met inwoners van onze wijken en dorpen. Daarnaast zijn er werkgroepen bestaande uit inwoners, bestuurders en ambtenaren ingesteld om specifieke lokale knelpunten te bespreken en oplossingen met elkaar te genereren. Regelmatig worden er informatie- en inloopbijeenkomsten gehouden voor inwoners en ondernemers.

Planning en Control

In de Begroting hebben wij aangegeven onze Planning & Control-cyclus (P&C) te blijven verbeteren. Dat is in 2013 gelukt, onder andere door de aanschaf en implementatie van het pakket LIAS (stroomlijnen van informatievoorziening, duidelijk verbanden leggen tussen middelen, beleid en prestaties, beter budgetbewaking) en door het opstellen van de programmabegroting 2014 (helder en meer integraal inzicht in de verschillende onderdelen van de begroting).

Verder hebben wij in de Begroting aangegeven dat wij in de bestuursrapportage focussen op risico's en dat wij de projecten en grondexploitaties een integraal onderdeel van de begroting maken. De Bestuursrapportage is meer en meer gericht op risico's en uitzonderingen, zodat de raad goed de stand van zaken inzichtelijk heeft. De projecten en grondexploitaties worden al een paar jaar tweemaal per jaar geactualiseerd; bij de Bestuursrapportage en bij de Jaarrekening. Dit sluit dus goed aan bij de P&C-cyclus.

Communicatie

In 2013 is de structurele formatie van communicatie ingevuld. Om de verschuiving in de werkzaamheden (richting externe communicatie en persvoorlichting) en bezetting waarborgen is de beschikbare fte gesplitst in communicatieadvieswerk en communicatieondersteuning.

Het budget voor promotiemateriaal en ontvangsten is in 2013 gehalveerd, waardoor hier nog € 7.500 voor beschikbaar was. Minder budget betekende een versobering of afschaffing van een aantal jaarlijks terugkerende activiteiten als de open dag, de Nieuwkomersdag, Koninginnedag en de nieuwjaarsreceptie.

Ondanks het lagere budget gingen de ontwikkelingen op het gebied van communicatie in 2013 gewoon door. Zo is door middel van het project Haren 2.0 het gebruik van social media breed onder de aandacht van de organisatie gebracht. Yammer en twitter raken steeds meer ingeburgerd. Binnenkort heeft de gemeente Haren ook een Facebookpagina. Zo willen wij inwoners van onze gemeente meer en meer interactief bij ons beleid en onze werkzaamheden betrekken.

In 2013 waren andere belangrijke onderwerpen in de gemeentelijke communicatie onder andere de mogelijke herindeling, de ontwikkelingen binnen het Sociaal domein en de ontwikkeling van de Meerweg en Dilgt Hemmen Essen.

2. De inwoner als klant

Inwoner Contact Centrum

In 2013 hebben wij de lijn voortgezet die in 2012 is uitgezet. Gekozen is om af te zien van een avondopenstelling. Ook hebben wij een aantal stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuw dienstverleningsconcept. Vanaf 2015 proberen wij zoveel mogelijk te werken volgens de afspraken die tussen het Rijk en de VNG zijn gemaakt. Daarbij is het uitgangspunt dat gemeenten de poort zijn tot de publieke dienstverlening. De inwoner, ondernemer en (maatschappelijke) organisaties staan centraal waarbij aanbodgerichtheid en vraag gestuurd leidend zijn bij de verdere invulling van het dienstverleningsconcept.

Het oprichten van een nieuw klantcontactcentrum, het opstellen van een kwaliteitshandvest en een continue monitoring zijn de instrumenten om een aanbodgericht en vraaggestuurde dienstverlening te realiseren.

De invulling van dit concept zal op Harense situatie worden toegesneden. Er is een start gemaakt met het opstellen van een kwaliteitshandvest.

Huwelijken

Ondanks de uitbreiding van het aantal huwelijkslocaties is het aantal huwelijken lager uitgevallen dan begroot. In vergelijking met 2012 zijn er ongeveer 40 huwelijken minder gesloten. Daarmee zet de trend zich voort. Ieder jaar wijkt (zowel in positieve als negatieve zin) het aantal gesloten huwelijken af in vergelijking met het jaar daarvoor. Een duidelijke aanwijsbare reden voor de fluctuatie in het aantal huwelijken is niet te geven.

Verkiezingen

In 2013 zijn geen verkiezingen georganiseerd. Wel zijn voorbereidende werkzaamheden voor de gemeenteraadverkiezingen van 2014 uitgevoerd. De niet bestede uren zijn ingezet voor het verrichten van overige werkzaamheden die het team Inwoner Contact Centrum (ICC) uitvoert. Daarbij valt te denken aan het verbeteren van processen, onder andere vanwege wetswijzigingen. Ook is aandacht geschonken aan het op peil houden van de kennis en kwaliteit van de medewerkers.

Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens

In maart 2013 is de verplichte GBA-audit uitgevoerd. Gebleken is, dat wij voldoen aan de kwaliteitseisen die de overheid stelt aan de GBA. De GBA-audit bestaat uit drie onderdelen: een privacy-, proces- en inhoudelijk deel. Wij zijn voor alle onderdelen geslaagd. De audit was de laatste in deze vorm. In de toekomst wordt gebruik gemaakt van een zelfevaluatie-instrument, aan de hand waarvan door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt beoordeeld of aan de gestelde eisen wordt voldaan.

De Modernisering GBA (mGBA) of ook wel: invoering van de Basisregistratie personen (BRP), heeft aanzienlijke vertraging opgelopen. Deze vertraging heeft vooral te maken met de te ontwikkelen technische voorzieningen. Minister Plasterk heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de voortgang. Naar aanleiding hiervan zijn de planning en het programmabudget aangepast. Op basis van deze nieuwe planning zou het hele traject in 2018 afgerond moeten zijn. Een deel van de wetgeving rond de BRP treedt wel op 6 januari 2014 in werking. Vanaf dat moment heet de GBA officieel: Basisregistratie personen.

Het aangekondigde onderzoek naar de consequenties van de invoering van de BRP is afgerond. Wij hebben ruimschoots op tijd inzicht gekregen in de gevolgen die dit voor ons met zich meebrengt op het gebied van het binnengemeentelijk gebruik van persoonsgegevens. Koppelingen tussen applicaties die gebruik maken van persoonsgegevens zijn uitgebreid geïnventariseerd.

Andere overheid

De website is doorontwikkeld. Steeds meer producten en diensten zijn digitaal aan te vragen met e-formulieren. Het is van groot belang dat de beveiliging van DigiD en de achterliggende techniek goed op orde is. De sinds 2013 verplichte beveiligingsassessments DigiD heeft de gemeente Haren goed doorstaan. De documentstromen binnen de gemeente Haren zijn grotendeels gedigitaliseerd. Dat betekent dat inkomende post wordt gescand, digitaal gedistribueerd en digitaal afgehandeld. Ook is gestart met het scannen van de bestaande archieven.

Naast onze eigen ambities ten aanzien van informatisering en dienstverlening, spelen wij in op complexe projecten en verantwoordelijkheden die vanuit de landelijke overheid bij ons worden neergelegd. De wijze waarop wij hiermee omgaan is vastgelegd in ons 'informatiebeleidspan'.

Begraafplaatsen

De trend van voorgaande jaren zet door. Dit betekent dat er minder begrafenissen plaatsvinden en er minder financiële inkomsten zijn voor het onderhoud van de begraafplaatsen. Wij hebben in de begroting aangegeven te kijken in hoeverre een versoering van het onderhoud mogelijk zou zijn. Door het beheer van de begraafplaatsen anders in te richten hebben wij dit grotendeels op kunnen vangen. Het onderzoek naar de privatisering van begraafplaatsen heeft nog niet tot een concreet resultaat geleid.

3. De inwoner als onderdaan

De inwoner als onderdaan heeft recht op kwaliteit van orde en gezag. Deze aspecten komen vooral terug bij de doelgroepen Eigenaren en Huurders en Gebruikers Publieke Ruimten. Binnen deze doelgroep speelt vooral de kwaliteit van de gemeentelijke besluitvorming. Wij blijven hierop inzetten met het oogmerk het aantal (gegrond verklaarde) bezwaarschriften terug te dringen.

4. De inwoner als partner

Burgerparticipatie

In 2013 hebben wij onze visie, om daar waar mogelijke met de inwoners en doelgroepen bottom-up invulling te geven aan beleid, onder andere vorm gegeven bij de 'ombuigingen'. Begin 2013 hebben wij inloopavonden georganiseerd waarbij inwoners aan konden geven op welke onderdelen zij wilden bezuinigen. Daarnaast konden zij in gesprek met leden van het college om hun mening te geven, een discussie aan te gaan of om verduidelijking te vragen over de voorstellen.

In het kader van de herindeling hebben inwonersbijeenkomsten plaatsgevonden in alle vier dorpen en is door middel van een enquête inwoners gevraagd wat voor hen belangrijk is om te behouden bij een mogelijke herindeling.

Burgerparticipatie betekent bij ons ook de inwoners en de verschillende doelgroepen zo goed mogelijk informeren over waar wij mee bezig zijn en hoe keuzes tot stand komen.

Het afgelopen jaar is er onder ander veel communicatie geweest rond de onderzoekuitkomsten van de commissie Cohen ('Project X'), de transitie en transformatie Sociaal domein (de veranderingen in de zorg, WMO, jeugdzorg en participatie) en de mogelijke herindeling.

Daarnaast hebben wij veel geïnvesteerd in het informeren en betrekken van onze bevolking en andere stakeholders bij projecten zoals Natuurvisie Scharlakenbos, Rouaanstraat, Scharlakenhof, Meerweg, Vondellaan, Stationsgebied, Levend Verleden (fietstocht door Haren), Kroningsfeest, parkeerbeleid Haren, nieuwe P+R terrein en brede school de Octopus.

Jeugdparticipatie

Het onderwerp Jeugdparticipatie wordt besproken binnen de doelgroep Jongeren.

Visie Haren 2020

De uitkomsten van de sterkte-zwakteanalyse van de gemeentelijke organisatie werden in februari 2013 in de raad besproken. Op basis van die uitkomsten gaf de raad de opdracht een verkenning van samenwerkingsmogelijkheden met omliggende gemeenten te maken. Ongeveer tegelijkertijd verscheen het rapport 'Grenzeloos Gunnen', van de Visitatiecommissie 'Bestuurlijke Toekomst Groningen'. De commissie concludeerde dat de huidige samenwerkingsverbanden en -relaties niet tot verbetering leiden en adviseerde daarom uiterlijk 1 januari 2018 te komen tot herindeling. Na onderzoek bleek dat samenwerking met omliggende gemeenten niet meer mogelijk was, omdat alle mogelijke samenwerkingspartners kiezen voor herindelen. Dit was in juni 2013.

In de maanden daarna hebben wij achtereenvolgens een quickscan laten maken van de bestuurs- en uitvoeringskracht van vergelijkbare gemeenten (50.000, 80.000 en 200.000 inwoners), bewonersbijeenkomsten gehouden in alle dorpen, een enquête gehouden om van inwoners te horen wat zij willen behouden in een herindeling en een vervolgonderzoek gedaan naar de twee overgebleven herindelingsopties met Tynaarlo en met Groningen/Ten Boer. Op basis van de resultaten van het onderzoek naar onder andere de gevolgen voor inwoners, ondernemers en landschap, de voor- en nadelen, het versterken van de gemeentelijke organisatie en de zorgen en risico's van beide opties, heeft de raad op 25 november een voorlopige keuze gemaakt voor de herindelingsoptie Groningen/Haren/Ten Boer. Om te peilen of er voldoende draagvlak is voor dit voorlopige besluit wordt een burgerraadpleging gehouden gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 2014.

Bestuurlijke samenwerking

Door deelname aan het samenwerkingsverband Eems Dollard Regio (EDR) willen wij bijdragen aan duurzame regionale ontwikkeling. Aan de doelstelling om zowel op sociaal-cultureel gebied als in het bedrijfsleven winst te halen door verbinding te leggen tussen de verschillende plaatsen in de regio, en om door samenwerking over de grens heen het lokale ondernemerschap te versterken, is in 2013 concreet uitvoering gegeven met de fietstocht Haren (NL) - Haren (D). Dit initiatief van een aantal Harense ondernemers is met subsidie van de EDR mogelijk gemaakt. Intentie van de initiatiefnemers is om Haren - Haren uit te bouwen tot een platform om Haren op verschillende manieren te promoten.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
001 Bestuursorganen	787	675	1.143	696	663	33
002 Bestuurlijke Samenwerking	42	45	53	54	60	-6
003 Representatie	31	49	16	36	29	7
004 Ondersteuning Raad	306	296	303	258	235	23
005 Ondersteuning B&W	562	573	421	473	510	-37
017 Kabinetszaken	4	2	4	4	3	1
018 Beleidsplan en Concerncontrol	429	396	446	416	418	-3
019 Communicatie	323	326	216	261	273	-13
022 Rechtsbescherming	88	100	78	82	82	1
023 Gemeentelijke Regelgeving	109	84	61	64	68	-4
024 Gemeentewinkel	84	82	82	34	34	0
028 Burgerlijke Stand	151	181	300	191	197	-6
029 Burgerzaken	365	317	324	395	310	85
030 Vastgoedregistratie	517	549	495	503	510	-7
268 Naamgeving en huisnummer	44	46	39	31	28	4
247 Begraafplaatsen	175	39	30	142	89	53
267 Algemene dienstverlening	2	13	17	17	17	-0
Totaal Doelgroep Inwoners	4.020	3.775	4.029	3.656	3.527	130

Bestuursorganen

De onderbesteding heeft voornamelijk als oorzaak dat het aftreden van de burgemeester heeft geleid tot het nemen van een wachtgeldvoorziening en daarmee tot een eenmalige last van € 146.000, maar ook dat relatief gezien meer vrijval uit deze voorziening is geweest in 2013, doordat de oud-burgemeester neveninkomsten heeft genoten in 2013. De overige extra kosten (wachtgeld oud-wethouders, pensioen oud-wethouders) konden grotendeels gedekt worden door de reeds in voorgaande jaren getroffen voorzieningen.

Ondersteuning Raad

Op dit product is in de Bestuursrapportage een bijraming gedaan van € 10.000 voor de kosten van inhuur van een extern bureau (vervolgopdracht om de drie mogelijke scenario's van herindeling te onderzoeken), de nota is vervolgens niet ten laste van dit product gebracht maar van product Bestuurlijke samenwerking. Dit leidt hier tot een voordeel van € 10.000. In de loop van het jaar zijn echter wel de kosten toegenomen, door de meerkosten voor het webcastingsysteem en de kosten van de website van SIM (voorheen centraal betaald, nu gesplitst naar de interne afnemers), hetgeen geleid heeft tot een nadeel van € 2.000. Voorts houden wij € 15.000 over op het subproduct van de rekenkamercommissie, aangezien er minder rekenkamercommissieonderzoeken zijn geweest dan gepland en doordat de onderzoeken in eigen beheer van de rekenkamercommissie zijn uitgevoerd.

Ondersteuning B&W

De overschrijding komt grotendeels voort uit een aantal lopende en nieuwe omvangrijke juridische procedures. Zoals wij reeds bij de Bestuursrapportage 2013 hebben aangegeven is dit veroorzaakt door zwaardere juridische vraagstukken en een grote toename van WOB-verzoeken. Ook in verband met aangescherpte wet- en regelgeving op het terrein van sociale uitkeringen is er een toenemend aantal hoorzittingen en bezwaarschriften.

Communicatie

Wij hebben minder uitgegeven aan publicatie in pers- en gemeentepagina, onder andere door compactere teksten en meer te verwijzen naar onze webpagina. Daarnaast hebben wij minder uitgegeven door ontvangsten te versoberen. Tegelijkertijd zien wij een toename in de ureninzet, vanwege de uitbreiding van ons team communicatie naar twee personen.

Burgerzaken

De onderbesteding op dit product is voornamelijk gelegen in het feit dat wij structureel geld reserveren voor het organiseren van verkiezingen. Omdat in 2013 geen verkiezing is georganiseerd zijn de werkelijke uitgaven lager dan begroot. Daarnaast was geld begroot voor de modernisering van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Door uitstel van wetgeving hebben wij dit budget nog niet nodig gehad.

Begraafplaatsen

Zoals ook in de tekst aangegeven heeft het anders inrichten van het beheer van de begraafplaatsen tot een kostenreductie geleid. Hierdoor hebben wij budget overgehouden.

Gebruikers Sociale Voorzieningen

Vertaling missie in doelgroep

Onze aandacht voor welzijn richt zich niet in de laatste plaats op de gebruikers van sociale voorzieningen. Deze doelgroep willen wij stimuleren tot participatie in de samenleving en tot deelname aan het arbeidsproces. Voor zover inwoners niet zelf in de middelen van hun bestaan kunnen voorzien, bieden wij een inkomen op een acceptabel minimum niveau.

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen de inwoners van onze gemeente de mogelijkheid bieden om te participeren in de samenleving. Wij richten ons daarbij vooral op het opheffen van aanwezige belemmeringen: fysieke en psychische handicaps, geen werk, geen inkomen waardoor iedereen deel kan nemen aan maatschappelijke activiteiten en zich kan ontwikkelen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

WSW

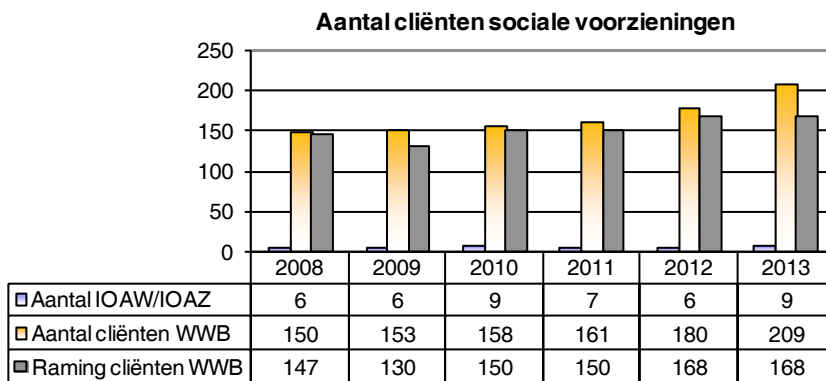
Het Bedrijf voor Werk en Re-integratie (BWR, voorheen: Trio bedrijven) voert de volledige WSW uit inclusief een aantal mensen dat werkzaam is bij Lederz (voorheen DSW). Regievoering op de uitvoering van de WSW ligt bij de gemeente. De wachtlijst voor de WSW is teruggebracht naar aanvaardbare normen. De zorg over de financiële situatie is onverminderd groot. In 2013 is er een voorlopig besluit/voorstel door de drie deelnemende gemeenten (Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Haren) vastgelegd om de ontmanteling van de gemeenschappelijke regeling (GR) op te starten en een nieuwe opzet in de vorm van een werkmaatschappij uit te werken. Gelet op de ontwikkelingen van de decentralisaties, de afwijkende positie van de gemeente Haren binnen de GR is een actie gewenst. De financiële kant zal daarbij een belangrijke rol spelen. Overigens bieden de toekomstbespiegelingen ook kansen aangezien er meer mogelijkheden ontstaan om anders en creatiever met doelgroepen om te gaan. De door de overheid genoemde 35 werkbedrijven binnen de nieuwe participatiewet zullen bij de ontwikkelingen meegenomen worden. Tevens is de in 2013 gestarte discussie omtrent herindeling ook van invloed op de positionering van de Sociale werkvoorziening.

Ten aanzien van resultaat is er onveranderd sprake van een negatief resultaat wat als zorgelijk kan worden aangemerkt.

Doordat de herstructurering Sociale werkvoorziening van de Landelijke Overheid geen doorgang heeft gehad is er een stagnatie in aanpak van lasten en financiële risico's van het SW bedrijf. De doelstelling om met 'zwarte cijfers' te gaan draaien of een daling van de bijdrage is niet gelukt.

Sociale voorzieningen

In 1 januari 2013 stonden er 186 klanten in uitkeringsverlening (WWB en IOAW), laatste kwartaal stonden er 218 klanten in uitkeringsverlening. Gemiddeld waren er in 2013 201 klanten. Door de economische, lokale en landelijke ontwikkelingen is er een stijging van het bestand. Alleen al in de periode januari tot april was er in 2013 een stijging van 12% in het aantal aanvragen t.o.v dezelfde periode in 2012. In geheel 2013 was de stijging van het bestand 16%. Landelijk is er in heel 2013 een gestage toename van het aantal bijstandsuitkeringen geweest. Ondanks de hogere instroom is het budget toereikend gebleken. Uitstroom is over een jaar gezien financieel een succes als er zoveel mogelijk maanden geen of gedeeltelijke uitkering wordt verstrekt. Indien iemand 11 maanden geen uitkering ontvangt is dat veel beter dan 2 maanden geen uitkering door uitstroom in november.

Mensen op traject

Het aantal cliënten dat eind 2013 op traject zit is 95% van het cliëntenbestand. Het is nog niet haalbaar gebleken voor iedere cliënt een passend traject te realiseren. Dit komt mede door nieuwe instroom welke eerst zelf actief moeten zijn.

Een traject betekent dat iemand in beeld is bij de gemeente en meerdere keren per jaar contact heeft met de gemeente. Uitgangspunt bij een traject is dat deze moet leiden tot een grotere kans op betaald werk, omdat betaald werk de beste kans biedt op een zelfstandig bestaan. Indien betaald werk (nog) geen optie is, wordt er ingezet op participatieactiviteiten als vrijwilligerswerk en andere vormen van sociale activering.

Vanaf eind 2010 hebben wij naast de focus op mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt (zorgtrajecten) ook de focus gelegd op mensen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente heeft onder andere een werkbemiddelaar en werkconsulenten die aan de slag zijn met deze groep mensen. In 2013 hebben wij dit beleid nog gericht gemaakt door werkbemiddeling, begeleiding en werkgeversbenadering verder uit te bouwen. Dit heeft geresulteerd in een gematigde stijging. Focus op economische zaken en acquisitie van banen ondersteunen daarbij. In de beleidsbegroting voor 2013 was de ambitie opgenomen om aan het eind van het jaar een cliëntenbestand WWB van 168 te hebben. Dit is totaal niet reëel gebleken. Er heeft een instroom in de bijstandsverlening (WWB en IOAW) plaatsgevonden van 163. Daar tegenover staat een uitstroomaantal van 131. Wat heeft geleid tot een cliëntenbestand eind 2013 van 218.

Uitstroom

De concrete resultaten van de aanstelling van een werkbemiddelaar en inzet werkbegeleiding is ook in 2013 goed. Eind 2013 heeft dit geleid tot het realiseren van 125 WWB klanten met uitstroom naar onder andere werk. Ook begeleiden van klanten naar een studie is een onderdeel van de actieve aanpak.

Redenen uitstroom

Aanvang studie: 11%
 Verhuizing: 26%
 Arbeidscontract: 37%
 Anders: 26% (detentie, ander inkomen, 65 jaar etc.)

Van alle mensen in de gemeente Haren die een WWB uitkering ontvangen geldt voor 60% dat zij met (enige) begeleiding bemiddeld kunnen worden naar betaald werk. Deze groep valt onder de verantwoordelijkheid van 'Team Werk'. Het uitgangsprincipe van het Team Werk is om binnen de kaders van de WWB per individu te kijken wat er bij iemand past, hoe een persoon zich kan ontwikkelen en welke stappen gemaakt kunnen worden richting (betaald) werk.

Als betaald werk niet op korte termijn haalbaar is wordt geprobeerd mensen eerst te plaatsen op een werkervaringplek. In het geval dat men nog verder verwijderd is van de arbeidsmarkt wordt een traject ingezet waarbij de werkzoekende eerst geactiveerd wordt, met als doel werkritme en werkervaring op te doen.

Uitstroomleeftijd

< 20 jaar-:	3%
20-30 jaar:	46%
30-40 jaar:	23%
40-50 jaar:	10%
> 50 jaar:	18%

Uitstroombranches

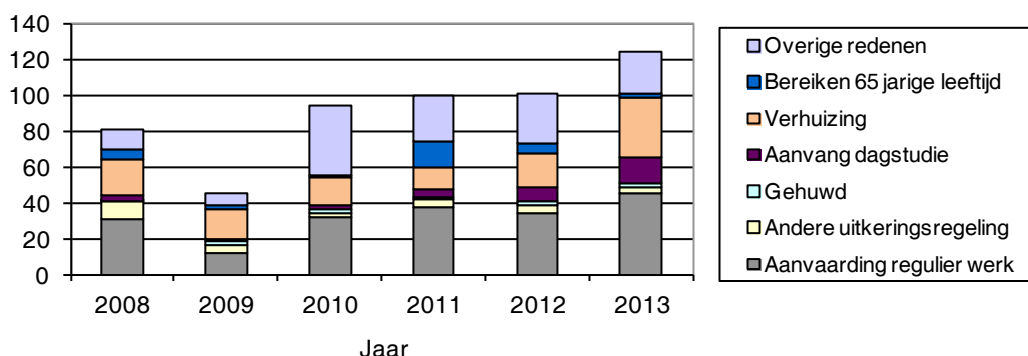
Zorgverlening (thuiszorg)	19%
Zakelijke dienstverlening	7%
Transport	4%
Techniek	11%
Schoonmaak	15%
Productie	4%
Onderwijs	11%
ICT	4%
Horeca	11%
Detailhandel	7%
Bouw	7%

Van de mensen die in het 2^e of 3^e kwartaal van 2013 zijn uitgestroomd, is vanaf het moment van uitstroom tot februari 2014 ruim 6% teruggekeerd in de uitkering

Van de uitstromers in het 2e en 3e kwartaal geldt voor de duur van de uitkering:

- 58% van de mensen die uitstromen hebben minder dan een half jaar een uitkering gehad;
- 23% van de mensen, uitkering tussen 0,5 en 1 jaar;
- 11% van de mensen, uitkering tussen 1-3 jaar;
- 8% zit langer dan 3 jaar in de uitkering.

WWB uitstroom in aantallen

Instroomleeftijd

< 20 jaar:	0%
20-30 jaar:	38%
30-40 jaar:	23%
40-50 jaar:	14%
> 50 jaar:	25%

Opleidingsniveau instroom

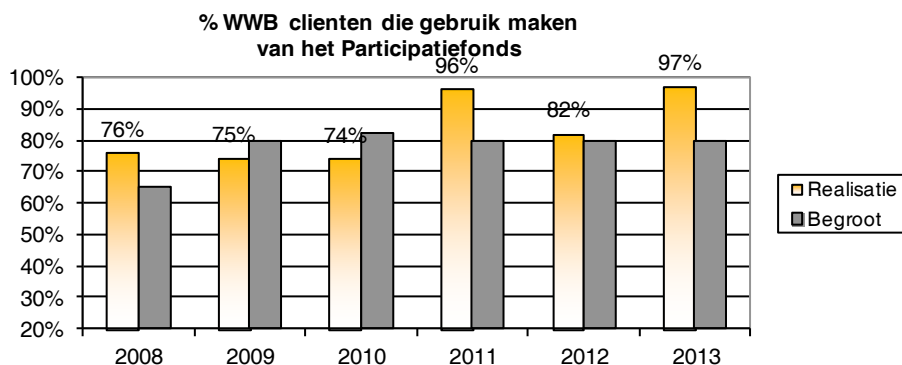
Basisonderwijs:	7%
Inburgering:	12%
Mavo:	3%
Havo/vwo:	5%
MBO:	50%
HBO:	13%
Universiteit:	10%

Taakstelling vergunninghouders

In 2013 is de taakstelling in de huisvesting voor vergunninghouders volledig gerealiseerd.. Vanaf 1 oktober 2012 is de wijze van koppelen van statushouders aan gemeenten gewijzigd. Vanaf deze datum stel je als gemeente geen woning meer beschikbaar waarbij het daarna wachten was op geschikte kandidaten. Vanaf deze datum worden statushouders aan een gemeente gekoppeld en heb je als gemeente 3 maanden de tijd om een geschikte woning te regelen. Hierdoor is er sprake van een veel gericht en eenvoudiger systeem waarbij alle partijen weten waar ze aan toe zijn. Dit heeft er tot nu toe voor gezorgd dat er geen achterstanden meer zijn.

Armoedebeleid

De ambitie voor het jaar 2013 was dat 80% van de mensen met een uitkering gebruik zou maken van het participatiefonds. Uiteindelijk is dit 97% gebleken. Door de nieuwe opzet van het participatiefonds maakt iedereen er optimaal gebruik van. Vanaf 2013 is er een vereenvoudiging van het participatiefonds doorgevoerd om zowel cliënten als inwoners met een laag inkomen beter te bedienen en meer eigen verantwoordelijkheid te geven. Er worden direct vaste bedragen aan de gebruikers uitbetaald en jaarlijks achteraf wordt middels een steekproef gecontroleerd of de bestedingen rechtmatig zijn. In 2014 zal er aanvullend voor kinderen in armoede afspraken met Stichting Leergeld en Jeugdsportfonds worden gemaakt.

De daling in 2012 is het gevolg van het feit dat WIJ-cliënten vanaf 2012 onder de WWB vallen.

Zijn wij tevreden?

Het aantal mensen op traject is in 2013 is toegenomen door een toename van het bestand en er zijn veel mensen uitgestroomd naar werk. Dit in een economisch moeilijke tijd en een oplopende werkloosheid. De druk op de arbeidsmarkt neemt nog steeds toe en het aantal mensen zonder werk is nog steeds stijgende. Wat betreft de prestatie qua uitstroom zijn wij tevreden dat wij ondanks de moeilijke tijden er toch veel uitstroom hebben gerealiseerd.

Aan de andere kant is het cliëntenbestand niet gedaald conform verwachtingen en hebben wij ons streefcijfer voor 2013 niet gehaald. Sterker nog, er is sprake van een verdere stijging. Echter, de stijging ligt een stuk lager dan landelijk. De stijging de afgelopen 5 jaar ligt landelijk rond 20-25%. In Haren zit dit rond 10%. De stagnatie wordt uiteraard mede veroorzaakt door de hoge instroom. Dit heeft te maken met de eerder genoemde economische situatie. Ondanks dat wij de instroom maar voor een beperkt gedeelte kunnen beïnvloeden zetten wij voor het jaar 2014 in op een vermindering van het cliëntenbestand. Dit wordt ingegeven door ons sterk activerende participatiebeleid en de verwachting dat in 2014 de verdere vruchten van de ingezette acties zichtbaar moeten worden. Zonder ambitieuze doelstellingen zal er kans bestaan dat er een situatie van berusting ontstaat. Het moet een extra inspanning opleveren die zoveel mogelijk resultaat oplevert.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
190 Bijstandsverlening	857	830	620	263	480	-217
191 Minimabeleid	96	136	182	124	178	-55
196 loaw/loaz	92	104	108	110	117	-7
197 Werkloosheids- en Werkgelegenheidsproj.	253	427	345	316	341	-24
Totaal Doelgroep Gebruikers Sociale voorzieningen	1.298	1.497	1.255	813	1.115	-303

Bijstandsverlening

Het product bijstandsverlening sluit met een nadelig saldo van € 217.000. Het saldo wordt grotendeels veroorzaakt door lagere inkomsten uit vorderingen dan begroot (€ 50.000 nadelig), hogere kosten bijstandsbeleid zelfstandigen (€ 150.000 nadelig), hogere kosten bijzondere bijstand (€ 75.000 nadelig) en lagere kosten wet kinderopvang (€ 50.000 voordelig).

Debiteuren:

Er is al langere tijd sprake van moeilijker inning van vorderingen en een grotere toeloop op schuldsanering en hulpverlening waardoor het moeilijker wordt om gelden te innen.

BBZ

Er zijn veel startende ondernemers in 2013 met ondersteuning van uit de Bbz aan de slag gegaan en daarnaast zijn een aantal (gevestigde) ondernemers in financiële problemen geholpen. Een deel van de kosten wordt niet vergoed door het ministerie en blijven (deels ten laste van de gemeente.

Bijzondere bijstand

Dat wat geldt voor minimabeleid en schuldhelpverlening geldt ook voor bijzondere bijstand. Toename aanvragen en een hoger aantal bewindvoeringskosten.

Minimabeleid

Het product Minimabeleid sluit met een nadelig saldo van € 55.000. Enerzijds veroorzaakt door hogere kosten voor schuldhulpverlening (€ 23.000) en anderzijds doordat burgers vaker een beroep gedaan hebben op het minimafonds (€ 32.000). De economische situatie, toename van mensen op een laag inkomensniveau, meer schuldenproblematiek en een toename van gebruik van participatiefonds door vereenvoudigde regelgeving. Dit laatste betekent dat er in ieder geval meer mensen een kleine financiële steun in de rug hebben ontvangen. Waarbij de overschrijding eigenlijk als een succes van gevoerde beleid kan worden aangemerkt. Bij voorjaarsnota zal er aandacht aan de budgetten van minimabeleid en schuldhulpverlening worden besteed.

Werkloosheids- en Werkgelegenheidsprojecten

Het product werkloosheids- en werkgelegenheidsprojecten sluit met een nadelig saldo van € 24.000. Dit tekort wordt veroorzaakt door iets hogere uitgaven dan begroot in de trajectkosten voor klanten met een afstand tot de arbeidsmarkt dan voorzien.

Jongeren

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen onze jeugdige inwoners in staat stellen hun talenten zo te ontwikkelen, dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Onze inzet op jeugd is in belangrijke mate faciliterend en als vangnet bedoeld. Door het aanbieden van programma's aan de jeugd willen wij voorts bereiken dat de jeugd komt tot vormen van tijdsbesteding die geen overlast veroorzaken voor anderen.

Wij hebben in het beleidsplan Wmo/LGB (Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Lokaal Gezondheidsbeleid) 2013 – 2016 de volgende effecten van ons beleid opgenomen:

Participeren

- Inwoners met beperkingen nemen in toenemende mate deel aan reguliere activiteiten.
- Betere participatie door deelname aan activiteiten.
- Meer jongeren voelen zich betrokken en dragen bij aan de samenleving.

Leefstijl

- Het aantal inwoners met overgewicht neemt jaarlijks af.
- Het aantal inwoners met verslavingsproblematiek neemt niet toe.

Leefbaarheid en veiligheid

- Jeugdoverlast neemt af.

Met Stichting Torion, de Stichting Harener Padvinderij en HALT Noord Nederland hebben wij een nieuwe meerjarenbeschikking afgesloten voor de periode 2014-2017. De prestatieafspraken in de meerjarenbeschikkingen worden volgens een nieuwe systematiek geformuleerd en gevolgd.

Onze streefwaarden op de prestatieindicatoren zijn de volgende:

Kengetallen Jongeren	Begroting	Realisatie	Begroting
	2013	2013	2014
Bereik jongeren/tieners middels het accommodatiegebonden jongerenwerk	100	65	100
Aantal jeugdleden binnensport	750	634	650
Aantal jeugdleden buitensport	915	665	660
Aantal leerlingen meerjarige scholing muziek CKC (onder 21 jaar)	270	230	250
Aantal cursisten muziek-theater-beeldende kunst 't Clockhuys-CKC (onder 21 jaar)	310	334	310
Aantal leerlingen basisschool in het kader van 't Clockhuys-CKC programma's (onder 21 jaar)	2.000	1645	1.600
Aantal verzuimmeldingen (5-18-jarigen)	65	62	65
Aantal voortijdig schoolverlaters (18-23-jarigen)	40	49	50

Wat hebben wij gedaan?

Decentralisatie jeugdzorg

De grote opdracht voor gemeenten de komende jaren op het gebied van jeugd is de decentralisatie van de jeugdzorg, die op 1 januari 2015 wordt ingevoegd. In 2012 is in provinciaal verband gestart met de uitvoering van de Routekaart Decentralisatie Jeugdzorg. Dit proces wordt aangestuurd door het Bestuurlijk Platform Jeugd, waarin wij samenwerken met de gemeenten Groningen en Ten Boer. Wij participeren actief in de programmaorganisatie en zitten dus dicht bij het vuur. In 2013 hebben wij in regionaal verband het Groninger Functioneel Model vastgesteld, waarin de contouren van de toekomstige zorg voor jeugd worden beschreven.

Wij hebben hierin afgesproken welke voorzieningen lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk worden georganiseerd. Wij maken onderscheid in de lokale civil society, de basiszorg, flexibele schil, expertpool en specialistische zorg. Dit is een continuüm. Vanaf de flexibele schil zullen wij meer regionaal organiseren en inkopen. De specialistische zorg wordt geheel regionaal georganiseerd en ingekocht, op basis van het solidariteitsprincipe. Wij hebben afspraken gemaakt met het Centrum Jeugd en Gezin Haren en Bureau Jeugdzorg Groningen over deelname in het wijkteam. Wij zoeken waar mogelijk afstemming met de decentralisatie van de AWBZ.

Relatie jeugdzorg en Passend Onderwijs

De Wet Passend Onderwijs wordt in augustus 2014 ingevoerd. In het kader van het Passend Onderwijs hebben de Samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) een concept ondersteuningsplan opgesteld. Hierin wordt beschreven hoe de zorg op school en de toegang tot de externe zorg wordt geregeld. Belangrijk voor ons als gemeente, omdat er een verbinding ligt met de transformatie van het sociale domein. In 2013 hebben wij intensief overleg gehad met de samenwerkingsverbanden over de ondersteuningsplannen. Einde 2013 zijn deze naar de gemeenten gezonden. Hierover vindt in januari 2014 op overeenstemming gericht overleg plaats.

In het voorjaar van 2013 hebben wij lokaal samen met de jeugdzorg en het samenwerkingsverband PO een lokale conferentie voor het basisonderwijs georganiseerd over het passend onderwijs en de verbinding met het lokale veld. Deze conferentie werd goed bezocht door scholen en hulpverleners.

Jeugdoverlastcoördinatie

Het project jeugdoverlastcoördinatie werkt op het snijvlak van individuele en groepsgerichte overlastbestrijding. In 2013 is deze taak bij het reguliere jongerenwerk ondergebracht. De stuurgroep van het project heeft eind 2013 het convenant vastgesteld, waarin de nieuwe werkwijze en de rol en taken van de partners wordt beschreven. De politie en het jongerenwerk steken beide uit de reguliere formatie 4 uur per week in het project. De inzet heeft in de afgelopen jaren geleid tot een substantiële daling van de overlast door jongeren (cijfers politie).

	2010	2011	2012	2013
Vandalisme/baldadigheid	18	13	11	3
Overlast jeugd	75	31	67	47

NB: de stijging in 2012 wordt veroorzaakt door 'Project X'.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het CJG Haren heeft in 2013 meer moeten doen met minder geld. Voor veel activiteiten wordt nu een kleine bijdrage gevraagd. Dit heeft niet geleid tot een daling van het aantal deelnemers aan de activiteiten. In 2013 is weer geïnvesteerd in de bekendheid van het CJG in het onderwijs en bij de huisartsen. De mensen van de jeugdgezondheidszorg zijn samen met het maatschappelijk werk en het jongerenwerk de bekende gezichten van het CJG.

In het voorjaar van 2013 is een tussenevaluatie van het CJG uitgevoerd. De aanbevelingen (verbeteren registratie, versterken overlegstructuur) zijn opgepakt door de kernpartners. Het vraagstuk van de aansturing van het CJG pakken wij op in relatie tot het wijkteam en de vorming van de 0^e en 1^e lijns instelling (zie Doelgroep Zorg).

Outreachend jongerenwerk

Middels het straatwerk werden 45 jongeren bereikt (totaal aantal jongeren gesproken, sommige wekelijks, anderen eenmaal). 20 jongeren ontvingen individuele begeleiding (sommige wekelijks begeleiding ontvangen, anderen een enkele keer). Het jaarlijkse Huttenbouwdorp bereikte 235 deelnemers, met 27 vrijwilligers.

Jeugdhonken

Naar aanleiding van gesprekken met omwonenden van het jeugdhonk in Oosterhaar over overlast vanuit de jeugdsoos, is een convenant opgesteld. Dit convenant is in oktober getekend door alle convenantpartners (jeugdbestuur, Torion, gemeente, buurthuis de Mellenshorst). Met de convenantpartners van het jeugdhonk in Glimmen hebben wij in 2013 intensief overlegd over handhaving van de openingstijden. Dit heeft geleid tot betere handhaving van de geldende afspraken. Het accommodatiegebonden jongerenwerk bereikte gemiddeld 65 jongeren per week (jeugdsozen Glimmen en Oosterhaar, bestuur, vrijwilligers en bezoekers).

Project Jeugd en alcohol

Op 1 januari 2014 is de leeftijd waarop jongeren alcohol mogen nuttigen verhoogd van 16 naar 18 jaar. Vanuit het convenant alcohol & jongeren (ondertekend door de Groninger gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie en de GGD) is het initiatief ontstaan het draagvlak voor deze maatregel te vergroten met hulp van de doelgroep zelf. De campagne 'Van 16 naar 18? Maklukzat!' geeft hier provinciaal uitvoering aan. Hier is in 2013 een aanzet toe gegeven. Alle 23 Groninger gemeenten financieren de campagne mee. Teams van jongeren in de leeftijdscategorie 15-18 jaar, samengesteld op scholen, jongerencentra etc. verdiepen zich (aan de hand van opdrachten) in de maatregel en bepalen zelf wat ze over dit onderwerp willen communiceren, met wie en op welke wijze. De campagne gaat na de zomervakantie 2014 van start. Zowel het Maartenscollege als het Zernike College participeren in de campagne.

Jeugdparticipatie

In 2013 stond de *Dag van de lokale democratie* in het teken van het gebruik van social media. Circa 60 leerlingen van het Zernikecollege, Maartenscollege en Kentalis hebben hieraan meegedaan. In 2014 staat de Dag van de lokale democratie in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen. De eerste overleggen tussen de gemeente, het Zernike College, het Maartenscollege en Kentalis over de invulling hebben in het najaar van 2013 plaatsgevonden.

Jeugdlintje

In het kader van de Internationale Dag van de Rechten van het kind heeft de burgemeester op 29 november 2013 het jaarlijkse jeugdlintje uitgereikt. Er waren 3 genomineerden. De onderscheiding werd uitgereikt aan 9 leerlingen van het Zernike Junior College. Zij waren de dragers van de popgroep Music4All. Samen met leerlingen van Visio en bewoners van Borgheerd hebben zij wekelijks met elkaar gerepeteerd, onder leiding van conservatoriumstudenten. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een optreden voor een uitverkochte zaal.

Voor- en vroegschoolse educatie

Het is voor gemeenten een wettelijke verplichting om beleid op te stellen voor voor- en vroegschoolse educatie. Criteria zijn taal- en/of ontwikkelingsachterstand of kans daarop. Wij hebben in overleg met de aanbieders van kinderopvang een verordening opgesteld. Ouders met kinderen die aan de criteria voldoen kunnen, afhankelijk van hun inkomen, aanspraak maken op een financiële tegemoetkoming van de gemeente.

In het vervolg daarvan overleggen wij met de kinderopvangaanbieders in de gemeente Haren over de wijze waarop de doorgaande leerlijn tussen de kinderopvang en het basisonderwijs (beter) geborgd kan worden. In 2013 hebben 9 kinderen gebruik gemaakt van de VVE-regeling.

Meerjarenovereenkomsten gesubsidieerde instellingen

Met de volgende gesubsidieerde instellingen hebben wij nieuwe meerjarenovereenkomsten afgesloten: Stichting Harener Padvinderij, HALT Noord Nederland, Lentis Direct (collectieve preventie GGz), Haren FM, Vereniging Culturele Raad Haren. Torion, Noordermaat en de bibliotheek hebben wij, in afwachting van de invulling van de ombuigingen, een eenjarige beschikking verstrekt.

Speelplaatsen

Wij hebben in november 2013 ingestemd met de verdere uitwerking van de beleidsrichtlijnen voor het speelplaatsenbeleid, rekening houdend met de ombuigingen op dit product. Insteek is om het aantal openbare speelplaatsen terug te brengen naar ongeveer 13 speelplaatsen en ons voor de inrichting van die 'overgebleven' speelplaatsen te richten op de leeftijdsgroep van 6 tot 13 jaar. In het jaar 2014 zullen deze richtlijnen verder worden uitgewerkt. In de komende jaren zal geen uitbreiding van speelplaatsen en speeltoestellen plaatsvinden.

Peuterspeelzaalwerk

De meerjarenovereenkomst met Stichting Kinderopvang Haren voor het peuterspeelzaalwerk is einde 2012 afgelopen. Vanaf 2013 ontvangen de instellingen geen financiële bijdrage meer voor peuterspeelzaalwerk. Wij hebben met de aanbieders van peuterspeelzaalwerk een nieuwe regeling ontworpen, waarbij ouders van kinderen uit de VVE-doelgroep in aanmerking kunnen komen voor een bijdrage. Het CJG voert de toetsing uit, de bijdrageverstrekking verloopt via de aanbieders. Aangesloten wordt bij de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Wij krijgen een extra bijdrage van het rijk van circa € 40.000 voor versterking van de VVE bij de peuterspeelzalen. Deze middelen zetten wij in voor het doelgroepenbeleid.

Gemeentelijk onderwijsbeleid

Oplevering Brede School 'De Octopus' in Oosterhaar

Brede School 'De Octopus' is na de zomervakantie in 2013 in gebruik genomen. In het moderne en gezonde multifunctionele gebouw werken OBS de Wissel, het Centrum Jeugd en Gezin, het consultatiebureau, Stichting Kinderopvang Haren en de Speel-o-theek samen aan een optimale ontwikkeling van kinderen en jeugd. Wij hebben het schoolgebouw van OBS de Wissel gesloopt. In het voorjaar van 2014 wordt de buitenruimte nog ingericht. Er staat een aantal lokalen tijdelijk leeg, hiervoor wordt nog naar een goede invulling gezocht.

Herhuisvesting Zernike College

De nieuwbouw van het Zernike College is door middel van een niet-openbare Europese aanbesteding gegund aan het consortium Rottinghuis/Visser & Smit. Wij hebben gekozen voor een DBM contractvorm, waarbij de verantwoordelijkheid voor het ontwerp, de realisatie en het onderhoud aan één aannemer is gegund. Het bestemmingsplan voor de locatie aan de Kerklaan waar de school gepland is, is eind 2013 door de gemeenteraad vastgesteld. Volgens de planning zal de school met ingang van het schooljaar 2015/2016 in gebruik worden genomen.

Nieuwe samenwerkingschool Quintusschool in Glimmen

CBS de Marke en OBS de Meent in Glimmen zijn gefuseerd in de nieuwe (informele) samenwerkingschool Quintusschool. Beide scholen werden te klein om aan de eisen die aan onderwijs worden gesteld te kunnen blijven voldoen. In de nieuwe school is ruimte voor de openbare en christelijke identiteit. Hiermee is er een toekomstbestendige school voor de buitendorpen ontstaan. Het schoolgebouw van CBS de Marke is hiervoor uitgebreid en aangepast.

Integraal Huisvestingsplan 2014-2017

In 2013 is het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017 (IHP) opgesteld. De belangrijkste onderdelen in dit plan zijn de herhuisvesting van de Sint Nicolaasschool, een voorstel voor het verduurzamen van bestaande schoolgebouwen en het onderzoek naar mogelijkheden van doordecentralisatie van de verantwoordelijkheden en middelen voor onderwijshuisvesting naar het voortgezet onderwijs. Uw raad heeft in januari 2014 beslist over dit plan.

Herhuisvesting Sint Nicolaasschool

Samen met de Sint Nicolaasschool is onderzocht of een deel van de gebouwen van het Zernike College aan de Westerse Drift geschikt te maken is voor de herhuisvesting van deze school. Dit blijkt het geval te zijn. Ook is de locatie te ontsluiten voor het verkeer dat met deze school meegaat. Wij zetten erop in om de herhuisvesting in het schooljaar 2016/2017 op te leveren.

Verduurzaming bestaande gebouwen

In het IHP hebben wij een eerste voorstel gedaan voor de verduurzaming van bestaande schoolgebouwen. Dit wordt samen met de schoolbesturen in 2014 verder uitgewerkt tot een regeling. In 2015 kan dan worden geïnvesteerd in de schoolgebouwen.

Leerlingenvervoer

Met ingang van het schooljaar 2009-2010 is er een contract afgesloten voor het openbaar vervoer en doelgroepenvervoer Noord-Drenthe en Haren. Het leerlingenvervoer maakt hiervan deel uit (exclusief het eigen en openbaar vervoer). Het contract is met een jaar verlengd tot 1 augustus 2016.

Schoollogopedie

Met ingang van het schooljaar 2012-2013 wordt de screening op mogelijke spraak- en taalproblemen bij jonge kinderen uitgevoerd door de GGD. De werkwijze bestaat uit twee delen, namelijk het afnemen van een vragenlijst en een algemeen onderzoek door een GGD-arts van alle leerlingen uit groep 2. Tijdens dit onderzoek wordt er ook gekeken naar de spraak- en taalontwikkeling van de leerlingen. Bij uitval op de vragenlijst of als daartoe aanleiding is volgens de ouders en GGD-arts worden ouders doorverwezen naar een logopedist voor nader onderzoek. De kosten hiervoor zijn voor rekening van de ouders.

Voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaten kan schadelijk zijn voor de toekomstmogelijkheden en het maatschappelijk functioneren van jongeren. Wetenschappelijk is aangetoond dat schooluitval kan leiden tot criminaliteit, hoge zorgkosten, lage arbeidsparticipatie, integratieproblemen, gebrekkig burgerschap en het beroep doen op sociale voorzieningen zoals uitkeringen. Om voortijdig schoolverlaten te voorkomen zetten wij een leerplichtambtenaar en RMC-trajectbegeleider in die jongeren die dreigen uit te vallen of zijn uitgevallen weer terug te leiden naar een onderwijstraject. In de werkwijze liggen de accenten op vroegsignalering, verantwoordelijkheid neerleggen bij ouders en scholen en samenwerking met scholen en regiogemeenten.

In 2013 is begonnen met het overdragen van de uitvoering van de RMC-functie van de afdeling Ontwikkeling naar het team Werk-Inkomen-Zorg (WIZ). De definitieve overgang vindt plaats in 2014. Doel hiervan is de relatie tussen scholing, werk, inkomen en zorg meer integraal op te pakken zodat de burger beter vanuit zijn eigen situatie richting scholing, werk of vrijwilligerswerk wordt geleid. Het aantal RMC-meldingen (18+) bedroeg in 2013 49, het aantal verzuimmeldingen (18-) 62.

In 2013 hebben wij een nieuw leerplichtadministratiesysteem aangeschaft waarmee ook een link met de systemen van het team WIZ kan worden gelegd. Vanuit het nieuwe systeem zijn wij in staat op eenvoudige wijze diverse managementrapportages te genereren.

Zijn wij tevreden?

Over het algemeen zijn wij tevreden over de verrichtingen op het gebied van de doelgroep jeugd. Op het gebied van onderwijshuisvesting is in 2013 veel tot stand gebracht. Het schoolvervoer is net als voorgaande jaren naar tevredenheid uitgevoerd. Ouders hebben het leerlingenvervoer in een tevredenheidsonderzoek een 8 gegeven. Het project jeugdoverlastcoördinatie is succesvol geïmplementeerd in de reguliere werkwijze van politie en jongerenwerk, al moeten wij daarbij opmerken dat dit de toch al hoge werkdruk bij de uitvoerders nog verder doet stijgen. De jeugdoverlast is ten opzichte van de afgelopen jaren ('Project X' niet meegerekend) substantieel gedaald. Op het terrein van de decentralisatie jeugdzorg is samen met het veld hard gewerkt aan de bestuurlijke afspraken en de inhoudelijke kaders. In 2014 moet hier een concrete vertaalslag in gemaakt worden.

Het aantal leerplichtmeldingen en voortijdig schoolverlaters is relatief gelijk gebleven. De samenwerking met de scholen blijft belangrijk om de aanpak van voortijdig schoolverlaten verder te verbeteren.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
142 Jeugd	442	363	748	615	576	39
320 Overschrijdingsregeling	73	121	69	5	5	0
331 Gemeentelijk Onderwijsbeleid	2.695	2.600	2.725	2.712	2.698	14
344 Volwassenenonderwijs	3	7	5	-8	5	-13
Totaal Doelgroep Jongeren	3.213	3.091	3.546	3.324	3.284	40

- Het overschot op het product Jeugd wordt voornamelijk veroorzaakt door niet in rekening gebrachte huisvestingskosten, de afrekening van het project Thuis en Haren en een terugbetaling van 'De Vonk van Haren'.
- Het overschot op het product Gemeentelijk Onderwijsbeleid wordt veroorzaakt doordat er subsidies voor schoolbegeleiding zijn teruggevorderd van de schoolbesturen en doordat het aantal ritten gymvervoer is verminderd.
- Het overschot op het product Volwassenenonderwijs wordt veroorzaakt door een niet voorziene correctie van het ministerie op het budget vanuit het rijk.

Gebruikers Zorg

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen de inwoners van Haren zo veel mogelijk in staat stellen de regie over het eigen leven te laten behouden.

Wanneer zouden wij tevreden zijn?

Om in de gaten te houden of wij met onze inspanningen op koers liggen participeren wij in een aantal monitors. Dit zijn de Wmo-monitor, het Gezondheidsprofiel, het klanttevredenheidonderzoek Wmo, klanttevredenheidonderzoeken van onze partners, de Veiligheidsmonitor, de Staat der gemeente en de Jeugdgezondheidsmonitor.

In 2013 heeft een advies- en onderzoeksbureau een klanttevredenheidonderzoek onder cliënten van de Wmo, specifiek voor het collectief vervoer gehouden. De gebruiker is tevreden over het vervoer. Tegelijk valt op dat een groot deel van de klanten de Wmo pas slechts zeer incidenteel gebruikt.

Op het moment van schrijven van dit Jaarverslag zijn de cijfers van onze gesubsidieerde partners nog niet beschikbaar. In 2013 is het Gezondheidsprofiel uitgebracht. Het profiel is gebaseerd op de maatschappelijke effecten zoals deze zijn vastgelegd in het beleidsplan Wmo/Lokaal Gezondheidsbeleid 2014-2017. Het gezondheidsprofiel 2013 gebruiken wij als nulmeting voor de nieuwe beleidsperiode. Op regionaal niveau wordt op basis van de Wmo 2015 en Jeugdwet opnieuw vorm gegeven aan de Wmo monitor.

Uit klanttevredenheidonderzoek cliënten Wmo

Wat opvalt, is dat de helft van de klanten ook over eigen vervoer beschikt, de OV-chipkaart is geen belemmering om met het openbaar vervoer te reizen en 22% van de belanghebbenden doet dit ook met enige regelmaat. Ongeveer tweederde van de klanten gebruikt minimaal één keer per maand het Wmo vervoer. De kosten voor de eigen bijdrage is slechts voor 4% een probleem en de tevredenheid over de vervoerder is prima met een gemiddelde beoordeling van 7,8.

Gezondheidsprofiel 2013

De gemeente Haren gaat uit van een integraal beleid in het Sociale Domein. Dat betekent onder andere dat wij niet langer uitgaan van doelgroepen maar van inwoners met een participatiebeperking. Dat kan zijn vanwege fysieke of psychische problemen maar ook vanwege werkloosheid, financiën, beheersing van de Nederlands taal etc. In het sociale domein definiëren wij vier thema's: Participatie, Leefstijl, Leefbaarheid&Veiligheid en Zelfredzaamheid & Eigen Kracht

Participatie	Indicatie	Haren	Provincie
Betrokkenheid van jongeren bij de samenleving	Aantal vroegtijdige schoolverlaters	2009 30 / 1,8%, 2010 34 / 2,1% 2011 46 / 2,8%	3,2% 3,4% 2,9%
	Aantal vroegtijdige schoolverlaters zonder diploma	2009 63% 2010 50% 2011 48%	
Sociaal Economische Status (SES)	Opleiding	Lager onderwijs 4,6% MAVO/LBO 18% HAVO/MBO 24% HBO/WO 53%	8,5% 26% 36% 30%
	Inkomen	Laag inkomen 9,4% Hoog inkomen 41%	21% 41%

	SES op postcodegebied	9753 hoge SES 9755 hoge SES 9751 Zeer hoge SES 9752 Zeer hoge SES 9756 Zeer hoge SES 9479 Zeer hoge SES	
Maatschappelijke participatie werkzoekenden	Actieve bijstandsgerechtigden	54%	
	Niet actieve bijstandsgerechtigden	47% waarvan 25% wel wil, maar niet kan (cijfers provincie Groningen)	
Bijdragen aan de samenleving	Mantelzorg geven	14%	13%
	Vrijwilligerswerk	2010 / 36% 2012 / 34%	30% 29%

Leefstijl	Indicatie	Haren	Provincie
Gezond ouder worden	Chronisch ziek	48%	45%
	Ervaren gezondheid	(zeer) goed 80% gaat wel 17% (zeer) slecht 2,2%	77% 20% 3,2%
Ondersteuning	Hulp Huishouden 18 jaar en ouder	48,7 cliënten per 1.000 inwoners Gecorrigeerd voor leeftijdsopbouw ligt het gebruik van HH 30% onder het landelijk gemiddelde	42,7 cliënten, landelijk cijfer
	Thuiszorg (AWBZ)	3,3%	2,6% (landelijk)

Leefbaarheid & Veiligheid	Indicatie	Haren	Provincie
Jeugdoverlast	Aantal veelplegers per 10.000 inwoners	2009 0 2010 0 2011 0	11,6 9 4,7
	Aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners	2009 4 2010 0 2011 3,9	7,4 5,5 8,1
	Jeugdige verdachten (PV opgesteld)	2009 61 2010 48 2011 33	2.883 2.375 1.754

Zelfredzaamheid & Eigen Kracht	Indicatie	Haren	Provincie
Beperkingen	Horen	4,1%	3,4%
	Mobiliteit	6,4%	9,1%
	Zien	3,1%	4,8%
Eenzaamheid	(Zeer) ernstige eenzaamheid	6,3%	7,5%

Wat hebben wij gedaan?

In januari 2013 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Wmo/LGB vastgesteld. In deze nota zijn kaders vastgelegd voor de herinrichting van het Sociale Domein. De principes van de kanteling en welzijn nieuwe stijl zijn hierin verwerkt.

Wij hebben bijgedragen aan het Regionaal Kompas. Het beleidsplan van de 23 Groninger Gemeenten voor de Maatschappelijke Opvang (dak- en thuislozen, verslavingszorg, multiprobleem gezinnen en vrouwenopvang). Het beleid is gericht op minder hulpverlening en meer activering, een verschuiving van specialistische begeleiding naar meer lokale begeleiding / rehabilitatie.

De 3 decentralisaties

De decentralisaties van AWBZ en Jeugd verlopen langs twee sporen.

Het eerste spoor is het regelen van de transitie: zorgen dat het overgangsrecht is geïmplementeerd en er continuïteit van de zorg is. Deze lijn wordt door een projectgroep uitgevoerd die bestaat uit collega's van verschillende Groninger gemeenten. Daarnaast speelt de transformatie: hoe geven wij de vernieuwing, de eigen regie en de kostenbeheersing daadwerkelijk vorm.

Het tweede spoor betreft het lokale versus het regionale speelveld. Op basis van het Groninger Functioneel Model zijn er met alle gemeenten afspraken gemaakt over wat wij samen doen en wat wij op lokaal niveau organiseren. Uitgangspunten als zo dichtbij mogelijk, zo licht mogelijk en vraagericht zijn belangrijke uitgangspunten.

Eind 2013 heeft het college het projectplan Sociaal Domein en Wijkteam vastgesteld.

Het is van belang dat op korte termijn duidelijkheid komt over de wet- en regelgeving en de beschikbare budgetten.

Collectieve voorzieningen

Voor het beperken van individuele voorzieningen is een pakket aan voorliggende, algemene en collectieve voorzieningen van belang. In 2013 is de was- en strijkservice samen met ZINN, Zonnehof en NOVO opgezet. De verschillende organisaties die informele ondersteuning leveren, zoals de Algemene Hulpdienst Haren, de Zonnebloem, het Rode Kruis hebben zich verenigd in het Lokaal Loket. Eén nummer voor alle inwoners.

Welzijn

Wij verbouwen terwijl de winkel openblijft. Via de incidentele subsidies stimuleren wij de organisaties en particulieren tot het organiseren van activiteiten voor en door inwoners. Voorbeelden zijn een toneelvoorstelling voor en door ouderen, de wielerronde, ouderen en veiligheid, één digitale activiteitenagenda voor iedereen in Haren etc.

Onder de naam de Soepsteen organiseren verschillende instellingen in Haren Oost bijeenkomsten rond voedsel en samen eten. Clienten van de NOVO werken af en toe in het buurthuis, ZINN en NOVO werken samen in de kleinschalige opvang van ouderen met en zonder verstandelijk beperking in de buurthuiskamer. Ons Belang Oosterhaar heeft een repaircafé georganiseerd samen met anderen. Verschillende organisaties participeren in een lokaal afhaalpunt van de voedselbank Groningen.

Meer en meer participeren instellingen en organisaties in een netwerkorganisatie en dragen zij bij aan een gezamenlijk initiatief.

Pilot team 52 en Wijkteam Haren

In 2013 is de pilot rond het wijkteam in Haren West geëvalueerd. Deze pilot is opgezet in samenwerking met Torion en Noordermaat en is onder de naam 'team 52' gericht op het postcodegebied 9752. De teamleden benaderen de inwoner vraaggericht en 'gekanteld'. Niet het aanbod van de eigen organisatie staat centraal, maar de vraag van de inwoner. Het team ontwikkelt een netwerk in de buurt en kijkt wat de mogelijkheden zijn voor de inwoner om zelf het probleem met hulp van de omgeving op te lossen. Is dit niet mogelijk, dan wordt een algemene of individuele voorziening ingezet. Belangrijke conclusie is dat in de betreffende wijk de vraag met name op de Wmo gericht is. De meeste vragen zijn eenvoudig en of enkelvoudig van aard. Met de komst van de decentralisaties worden steeds complexere vragen verwacht. Voor 2014 wordt het team onder de naam wijkteam Haren uitgerold over de gehele gemeente: er is definitief gekozen voor de term wijkteam. Wijk moet gelezen worden vanuit het perspectief van de cliënt. Centraal staat de toegang tot de zorg en de regie die nodig is in complexere situaties. Eenvoudige dossiers worden zo veel mogelijk in de gespecialiseerde backoffice afgehandeld. Ook de backoffices werken gekanteld.

Nieuwe meerjarenbeschikkingen

In 2013 hebben wij onze instellingen eenjarige subsidiebeschikkingen gegeven. Op basis van de beleidsplannen zijn met bijna alle instellingen voor de periode 2014-2017 meerjarenbeschikkingen afgesproken.

Wet Huisverbod

Er is in 2013 een voorlopige nieuwe werkwijze geïmplementeerd ten aanzien van de casusregie bij huiselijk geweld zaken. Sinds 1 juli 2013 worden alle politiemeldingen over huiselijk geweld door de politie automatisch doorgezonden naar het Steunpunt Huiselijk Geweld (verder SHG). Alle meldingen huiselijk geweld worden gecodeerd aan de hand van een eenduidig risicotaxatie instrument in code groen/ oranje/ rood. Eind 2013 hebben wij met het OGGz-netwerk afgesproken dat de meldingen huiselijk geweld in de loop van 2014 via het wijkteam gaan verlopen. De zaken huisverbod worden door SHG zelf gedaan. Er is een stijging van de incidenten huiselijk geweld zichtbaar ten opzicht van voorgaande jaren.

Cijfers registratiesysteem ASHG, tot en met het derde kwartaal 2013

Bij politie vermelde incidenten van HG (1)	Aangiftes van HG bij politie (2)	Alle aanmeldingen bij SHG (3)	Waarvan 1e hulp trajecten (4)	Waarvan huisverboden (5)
43	13	6	4	2

Nieuwe werkwijze nov. – dec. 2013

HG-incidenten bij politie	Code Groen	Code Oranje	Code Rood	Aantal huisverboden	Totaal
5	3	5	0	0	8

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

In het OGGz-netwerk zijn in 2013 52 nieuwe meldingen besproken (cijfers registratiesysteem NOIS). Gesignaleerd wordt een stijging van de psychiatrische problematiek en een stijging van huiselijk geweld. Voor versterking van de OGGz-structuur hebben wij ook in 2013 een bijdrage van de centrumgemeente Groningen ontvangen. Deze hebben wij ingezet voor een onderzoek naar de wijze waarop het OGGz-team kan worden omgebouwd naar een klein en snelwerkend interventienetwerk dat achter het wijkteam opereert, en deskundigheidsbeveordering voor de leden van het netwerk.

Lentis Direct heeft in overleg met Torion diverse workshops en cursussen voor mantelzorgers en vrijwilligers georganiseerd, die goed aansluiten bij de Harense populatie en vraag vanuit de doelgroep.

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2012	2013	2013
Aantal besproken personen in OGGz-netwerk	70	55	52
Aantal gevallen huiselijk geweld bij OGGz	27	n.v.t.	14

Maatschappelijk werk

Het maatschappelijk werk heeft in 2013 191 cliënten behandeld, waarvan nieuw 118. Dit is een daling van ongeveer een kwart ten opzichte van 2012. Er is qua inhoud van de problematiek een stijging zichtbaar van financiële problematiek, daarnaast scoren identiteit en partnerrelatie onverminderd hoog. Het maatschappelijk werk is één van de kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin en is met spreekuren aanwezig in het basisonderwijs.

Lokaal gezondheidsbeleid

De nieuwe Wet Publieke Gezondheid is in mei 2011 gepubliceerd. Beleidsvrijheid voor gemeenten wordt veel groter, tegelijk wordt strikter gekeken of gemeenten wel beleid maken. Op grond van deze wet zijn wij verplicht eens in de vier jaar een nota lokaal gezondheidsbeleid vast te stellen. Wij hebben ervoor gekozen om een integrale beleidsnota Wmo/Lokaal gezondheidsbeleid te maken, deze hebben wij u in het voorjaar van 2013 aangeboden.

Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling V&GR (Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen) in verband met de GGD die voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van volksgezondheid en JGZ uitvoert. De verhoging van de bijdrage is niet verwerkt in de begroting 2013, bij de VJN is daarom € 28.000 bijgeraamd. Een oorzaak van de kostenstijging is niet eenduidig te benoemen, want het betreft meerdere posten. Wij kunnen als individuele gemeente niet eenzijdig een bezuiniging aan de VG&R opleggen, dit besluit wordt binnen de gemeenschappelijke regeling genomen.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De GGD voert in onze opdracht de jeugdgezondheidszorg uit voor 0 tot 4 en 4 tot 19 jaar. De JGZ is integraal onderdeel van het Centrum Jeugd en Gezin.

JGZ contactmoment 14+

Vanaf het schooljaar 2014-2015 wordt het contactmoment 14+ ingevoerd, dit is een wettelijk verplicht preventief contactmoment van de jeugdgezondheidszorg in het voortgezet onderwijs. Dit wordt ontwikkeld door de JGZ in samenwerking met gemeenten en scholen. Jongeren worden onderzocht op de volgende thema's: gezond gewicht, roken, veilig vrijen, gebruik van alcohol en drugs, weerbaarheid, depressie en schoolverzuim. Het idee achter dit contactmoment is dat door preventief te werk te gaan er uiteindelijk minder jongeren in de (veel duurdere) tweede lijn terecht komen voor hulp. Daarnaast komt met de invoering van dit contactmoment epidemiologische informatie beschikbaar over deze groep jongeren. Wij hebben in 2013 geparticipeerd in de focusgroep onder leiding van de GGD. Deze maakt in overleg met ondermeer de zorgadvies-coördinatoren, afspraken over uitvoering van het contactmoment. Middels de brede doeluitkering CJG krijgen wij middelen om dit contactmoment te financieren.

Voorzieningen Wmo

Na de vaststelling van de Verordening en het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning in 2012 is 2013 vooral gericht op de uitvoering, met name ook in combinatie met het wijkteam.

Cijfers Wmo voorzieningen 2013 (2012)

	Aantal nieuwe aanvragen	Aantal toegekende aanvragen	Niet toegekend of ingetrokken
Hulp bij huishouden	113 (145)	113(118)	0 (27)
Rolstoel	46 (69)	46 (48)	0 (21)
Vervoer	83 (226)	80 (163)	2 (63)
Woonvoorziening	88 (154)	88 (122)	0 (32)
Melding	88	0	88
Totaal	418 (594)	327 (451)	90 (143)

	Aantal heronderzoeken aanvragen	Aantal toegekende verlenging van de indicatie	Niet toegekend of ingetrokken
Hulp bij huishouden	185 (226)	183 (198)	2 (28)
Rolstoel	19 (27)	19 (19)	0 (8)
Vervoer	9 (24)	9 (15)	0 (9)
Woonvoorziening	0 (14)	0 (11)	0 (3)
Totaal	213 (291)	211 (243)	2

	Aanvragen beëindiging	Toegekende aanvragen beëindiging	Niet toegekend, ingetrokken of nog in behandeling
Beëindiging onderzoek aanvraag	0	0	0
Beëindiging Wmo voorziening	339 (317)	339 (302)	0 (15)
Totaal	339 (302)	339 (302)	0 (15)

Door de nieuwe werkwijze met het wijkteam zijn er 88 zaken niet tot een aanvraag gekomen. Deze zijn door middel van het keukentafelgesprek op een andere manier opgelost. Deze zaken zijn daardoor, anders dan vroeger, niet als aanvraag geregistreerd. Daarnaast is er halverwege 2013 een nieuw registratieprogramma in gebruik genomen, hetgeen heeft geleid tot een andere vastlegging. Dit verklaart het verschil in de cijfers.

Ontwikkelingen Wmo

In 2013 is vanuit de ontwikkeling van de wijkteams ingezet op een gekantelde benadering. Mede als gevolg van deze aanpak, in combinatie met genomen bezuinigingsmaatregelen en scherpere inkooprijzen als gevolg van aanbestedingen, zijn de kosten op veel onderdelen gedaald. Gevolg hiervan is wel dat er in er in de Wmo weinig ruimte meer is om verder te bezuinigen.

Huishoudelijke verzorging

Op 1 december 2012 hadden 468 inwoners een indicatie hulp bij het huishouden. In overleg met de zorgaanbieders is een traject afgesproken waarbij alle inwoners die op historische basis, maar feitelijk een onjuiste indicatie voor zware huishoudelijke hulp hadden, worden overgezet naar de lichtere variant. Deze ontwikkeling, samen met de extra inkomsten op basis van de invoering van de eigen bijdrage (die voor alle voorzieningen op huishoudelijke hulp worden geboekt), leiden tot een overschot van € 96.000.

Collectief en individueel vervoer

De kosten van het collectief vervoer zijn ook in 2013 gestegen. Er is een overschrijding van € 48.000. In 2014 worden maatregelen doorgevoerd om de kosten van het collectief vervoer terug te dringen. Het onderzoek hiernaar loopt. Ook individueel vervoer laat een overschrijding zien van ruim € 10.000, veroorzaakt door een incidentele dure autoaanpassing.

Voorzieningen

Op de voorzieningen (rolstoelen, scootmobielen etc) is een overschot van € 36.000 gerealiseerd. Dit voor een belangrijk deel als gevolg van een scherpere inkoopprijs na aanbesteding in 2012.

Woonvoorzieningen Wmo

De woonvoorzieningen hebben een overschot laten zien van ongeveer € 54.000. De belangrijkste oorzaak is dat een aantal grote en dure woningaanpassingen zijn voorkomen door het convenant dat in 2012 met ZINN is afgesloten. Dit betekent ook lagere uitgaven voor externe advisering € 12.000. Ondanks het convenant blijft het risico ieder jaar aanwezig op een gemiddeld hogere uitgave op deze post omdat een woningaanpassing incidenteel erg duur kan zijn.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
143 Zorg	1.059	1.080	1.102	1.292	1.225	66
153 Gebouw Kerklaan	-4					
206 Zorg Voor Gehandicapten	-1					
209 Leefvoorzieningen Gehandicapten	575	739	643	603	624	-21
211 Huishoudelijke verzorging	1.725	1.706	1.458	1.404	1.308	96
Totaal Doelgroep Gebruikers Zorg	3.354	3.524	3.202	3.299	3.157	142

Het overschot op product Zorg wordt gevormd door:

Lagere uitgaven aan kindhulpverlening bij huiselijk geweld:	€ 13.000
Lagere kosten GGD en interne verrekening handhaving Kinderopvang	€ 13.000
Afrekening provinciale subsidie in 2013 voor projecten in de periode 2011-2012	€ 10.000
Diversen	€ 5.000
Kosten servicebus toegerekend aan Collectief Vervoer	€ 25.000
Totaal	€ 66.000

Het tekort op product Leefvoorzieningen Gehandicapten wordt gevormd door:

Hogere kosten Collectief Wmo vervoer	-€ 48.000
Hogere kosten individueel Wmo vervoer	-€ 10.000
Lagere kosten voorzieningen Mobiliteit	€ 36.000
Totaal	-€ 21.000

Het overschot op product Huishoudelijke verzorging wordt gevormd door:

Hogere inkomsten eigen bijdrage	€ 96.000
---------------------------------	----------

Culturele klanten

't Clockhuys-CKC

Wij willen inwoners de mogelijkheid bieden om in de gemeente tegen aanvaardbare tarieven invulling te geven aan de besteding van hun vrije tijd met activiteiten die de sociale cohesie, de gezondheid en het culturele besef bevorderen. De mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie van kunstzinnige, culturele en sportieve activiteiten en amateurkunst willen wij verbeteren.

De mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie werden in 2013 gehandhaafd ondanks de recessie die ook op het culturele vlak in 2013 een feit is. Wij werkten samen met de Openbare Bibliotheek, de Culturele Raad Haren (CRH), de Culturele Commissie Basisonderwijs Haren, Ondernemend Haren en allerlei initiatiefnemers.

De deelname aan lessen en cursussen van 't Clockhuys-CKC daalde iets in 2013. Het bereik (leerlingen/cursisten ten opzichte van het aantal inwoners) was 5,2 en daarmee iets lager dan in 2012. Wij zijn daarover tevreden. Bij de afdeling van 't Clockhuys-CKC is over 2013 een kostendekking van 59% gerealiseerd. Voor 2014 zijn maatregelen getroffen om tot een beter resultaat te komen (terugbrengen overhead, ontslag van medewerkers via natuurlijk verloop).

Kengetallen CKC - aantal cursisten per subproduct

	2012	2013
Scholing muziek	327	285
Cursussen muziek	364	408
Cursussen theater	103	88
Cursussen beeldend	198	157
Totaal	992	938
Bereik scholing / cursussen leerlingen / inwoners	5,40%	5,20%
Deelnemers 152.30 tot 21 jaar	79%	78%
Deelnemers 152.30 vanaf 21 jaar	22%	22%
Deelnemers 152.40/50/60 tot 21 jaar	54%	51%
Deelnemers 152.40/50/60 vanaf 21 jaar	43%	49%
Deelname scholen CCBH	10 scholen	9 scholen
Leerlingen	2.030	1.879
Kostendekkingspercentage	64%	59%

Dickensroom

Er is een stichting Sociëteit Dickensroom opgericht. Met deze stichting hebben wij een overeenkomst voor de duur van 3 jaar gesloten voor verhuur van de Dickensroom aan de stichting. Op deze manier wordt de Dickenscollectie en de daaraan gerelateerde activiteiten voor onze gemeente behouden.

Cultuur

Haren kent een bloeiend cultureel veld, waarin met behulp van vrijwilligers veel tot stand wordt gebracht. Dit verdient een groot compliment aan de vele vrijwilligers werkzaam in het culturele veld. Wij hebben als gemeente in de afgelopen jaren een toenemend beroep op het eigen initiatief van onze inwoners gedaan.

Speerpuntennotitie lokaal cultuurbeleid

In oktober 2013 heeft uw raad ingestemd met onze 'Speerpuntennotitie lokaal cultureel beleid 2013-2016'. Hierin zetten wij voor de komende inhoudelijke lijnen uit: herijking van het concept brede bibliotheek en invullen van de bezuinigingsopdracht, onderzoek naar een andere beheersvorm van 't Clockhuys en onderzoek naar de mogelijkheden van verzelfstandiging van het CKC. Wij hebben de lijn ingezet waarbij meer eigen initiatief van het culturele veld wordt verwacht.

De Culturele Raad Haren en bibliotheek hebben een verantwoordelijkheid in de realisatie van de maatschappelijke effecten zoals wij die in de kadernota Wmo hebben benoemd. De prestatieafspraken in de meerjarenbeschikkingen zijn volgens de nieuwe systematiek geformuleerd. Deze prestatieafspraken betreffen de bijdrage die elke partner gaat leveren aan het bereiken van de maatschappelijke effecten.

Kopland symposium

In het najaar hebben wij in de bibliotheek een beeldje geplaatst ter nagedachtenis aan de dichter Rutger Kopland. De plaatsing van het beeldje werd omlijst met een symposium over het werk van de dichter, georganiseerd door de Culturele Raad Haren. Ook dit jaar weer werd in september het culturele seizoen geopend met de Kunst en Cultuurmarkt.

Bibliotheek

Met de bibliotheek hebben wij in 2013 intensief overleg gevoerd over de bezuinigingstaakstelling die door uw raad is opgelegd. Ondanks de bezuinigingen staat er nog steeds een goed geoutilleerde en prima draaiende bibliotheek. De bezuinigingen hebben gevolgen voor het collectiebudget en de inzet van personeel, met name wordt minder ingezet in de organisatie van culturele activiteiten en samenwerking met de andere culturele partners. De bibliobus is afgeschaft. Vanuit het uitgangspunt dat de bibliotheek goed toegankelijk moet blijven, is er voorsnog voor gekozen om de huidige openingstijden van de centrale vestiging te handhaven. Het aantal uitleningen is licht gedaald. Dit is conform de verwachting na de sterke stijging van de uitleencijfers van de afgelopen jaren.

Cijfers bibliotheek

	2012	2013
Aantal leners	8.564 = 46% van de bevolking (18.500 inwoners)	8.872 = 47,9% van de bevolking (18.500 inwoners)
Totaal aantal uitleningen	282.202	268.193
Totaal jeugdleners (excl. abonn. Zernike)	2.823 = 33,% van het totaal aantal leden	2.687 = 30,3% van het totaal
Totaal jeugdleners (incl. abonn. Zernike)	5.298 = 61% van het totaal aantal leden	5.627 = 63,4% van het totaal
Waarvan aan jeugd	93.971 (= 33%)	89.116 (= 33,2%)
Unieke bezoekers website	12.199	13.199
Fysieke bezoekers bibliotheek	125.847	117.566

Onderzoek vastgoed cultuur

Voor het in beeld brengen van de stand van zaken van ons vastgoed hebben wij in het voorjaar van 2013 een vlootshouw uitgevoerd. Deze is in juni 2013 door uw raad vastgesteld. Wij willen de verschillende rollen die wij bij 't Clockhuys bekleden 'uit elkaar' te halen, aangezien wij daar eigenaar, exploitant en subsidiegever zijn. Dit hebben wij ook verwoord in de Speerpuntennotitie lokaal cultuur beleid 2013 - 2016 die in oktober 2013 door uw raad is vastgesteld. Uit de vlootshouw blijkt dat het reëel is om 't Clockhuys te verzelfstandigen. In 2014 zullen wij de daarvoor beschikbare opties nader uitwerken.

Vrijwilligers

Het Steunpunt vrijwilligers wordt gerund door vrijwilligers, zij worden ondersteund door de coördinator van het Steunpunt. Het Steunpunt beheert de vrijwilligers vacaturebank (oktober 2013: 118 vacatures) en bemiddelt op verzoek inwoners die op zoek zijn naar vrijwilligerswerk dat bij hen past. De maatschappelijke stages zijn afgeschaft en wij ontvangen daarom ook geen middelen meer voor de coördinatie van deze stages.

Antidiscriminatie

In 2013 is één klacht ontvangen betreffende discriminatie op grond van etnische afkomst. Deze zaak is door het meldpunt antidiscriminatie behandeld en doorverwezen.

Buurt- en dorpshuizen

De besturen van de dorps- en buurthuizen zijn zeer actief. Er wordt periodiek gezamenlijk overlegd. Gemeente, Torion en besturen hebben een bijeenkomst georganiseerd met sleutelfiguren uit Oosterhaar, Onnen, Noordlaren en Glimmen. De opbrengst was een scala van ideeën om het buurt- en dorpshuis een prominentere rol te geven in de verdere ontwikkeling van de 'civil society'. In alle buurt- en dorpshuizen zijn nieuwe initiatieven gerealiseerd. Hoewel de financiële positie van de buurt- en dorpshuizen kwetsbaar blijft verdienen de vrijwillige bestuursleden een groot compliment voor hun inzet.

Fairtrade

Het bestuur van de Wereldwinkel (als projectleider van de werkgroep Fairtrade) heeft eind 2012 wegens omstandigheden deze werkzaamheden (tijdelijk) stop moeten zetten. De afspraak was dat het bestuur met nieuwe initiatieven zou komen. Dat is in 2013 niet gebeurd.

Sport

Kengetallen sport

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Realisatie 2013	Begroting 2014
Aantal leden binnensport	1.716	1.450	1.465	1.570
Aantal leden buitensport	1.664	1.600	1.572	1.445

De vermindering van het aantal leden binnensport ten opzichte van vorig jaar zit vooral in vermindering van leden bij de ZwemClub Haren en het wegvallen van twee binnensportverenigingen namelijk Havenous en de handbalvereniging DOVO. Ook bij de buitensportverenigingen valt bij alle verenigingen een terugloop te constateren. De beide voetbalverenigingen VV Haren en VV Glimmen hebben de grootste terugloop.

Blauwe Ruiters

Het jaar 2013 stond in het teken van de huisvesting van de paardensportvereniging De Blauwe Ruiters op een locatie nabij zorgboerderij 'De Mikkelfhorst'. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2012 besloot u een bedrag van maximaal € 250.000 beschikbaar te stellen aan De Blauwe Ruiters op die locatie onder de voorwaarde dat de samenwerking met de zorgboerderij 'De Mikkelfhorst' gerealiseerd wordt. Eind 2013 heeft zorgboerderij 'De Mikkelfhorst' gemeld geen financiële middelen vrij te kunnen maken voor investeringen en ook niet wil participeren in een nieuw te vormen stichting met De Blauwe Ruiters. Aangezien De Blauwe Ruiters zelf geen mogelijkheid zien om de te bouwen manege alleen te exploiteren wordt van deze locatie afgezien. Samen met De Blauwe Ruiters wordt nu gekeken welke mogelijkheden voor een nieuwe locatie er nog over zijn.

IJsbaan Haren

De raad heeft besloten bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2012 om een bedrag van € 123.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van een nieuwe ijsbaan in Haren op basis van een verder uitgewerkt voorstel. De locatie die hiervoor in aanmerking komt is het terrein bij de zorgboerderij 'De Mikkelhorst'. Nu De Blauwe Ruiters hebben besloten af te zien van herhuisvesting op deze locatie, kunnen de plannen voor de ijsbaan verder worden uitgewerkt. Aan de hand van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet zullen wij nu bekijken wat mogelijk is binnen het beschikbaar gestelde budget.

Zwembad Scharlakenhof

Wij hebben aan de Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof een lening van € 700.000, een subsidie van € 387.000 en een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 132.000 verleend voor de doorstart en toekomstig beheer van het zwembad na beëindiging van het contract met Optisport en de vondst van asbest in 2012. Een mogelijke sluiting van het bad is daarmee voorkomen. Het asbest is in 2013 gesaneerd, vrijwilligers zijn vervolgens gestart met vernieuwing van het zwembad.

Er is een overschrijding van € 38.000 vanwege extra kosten voor juridische ondersteuning voor de zaak Optisport / Windgroep en een rechtszaak door het personeel van Optisport.

Sportcomplex Scharlakenhof

Met de gebruikers van sportcomplex Scharlakenhof heeft regelmatig overleg plaatsgevonden over de ontwikkelingen. De nieuwe beheerders vervullen daarbij een belangrijke rol.

GHC

Met de hockeyclub GHC hebben wij nieuwe afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud van sportcomplex de Harener Holt. Voor GHC is het de start voor de verdere uitbouw van het complex. Als gemeente hebben wij hier financieel voordeel behaald.

Upgrading gymzalen

Voor de vorderingen op het gebied van het project upgrading gymzalen verwijzen wij u naar de doelgroepstekst publieke ruimte.

Combinatiefunctionarissen

Nadat de raad besloot de cofinanciering voor de combinatiefunctionaris te stoppen hebben wij in 2013 gezocht naar mogelijkheden om de rijksbijdrage zeker te stellen. Wij hebben onderzocht of de overcapaciteit bij het vakonderwijs lichamelijk opvoeding ingezet kan worden als combinatiefunctionaris. Daarvoor hebben wij meerdere gesprekken gevoerd met Stichting Baasis, waar onze vakleerkrachten in dienst zijn. Eind 2013 staan wij op het punt om een vakleerkracht van Stichting Baasis vanuit de overcapaciteit in het vakonderwijs lichamelijke opvoeding in te zetten als sportcoach bij de gemeente Haren om daarmee uitvoering te geven aan één van de voornemens uit de Kadernota Sport. Hierover zullen nog specifieke afspraken worden vastgelegd.

Zijn wij tevreden?

Wij zijn voor een groot deel tevreden over wat er op het gebied van cultuur in 2013 gerealiseerd is. Wij hebben een speerpuntennotitie cultuurbeleid geproduceerd en met de bibliotheek goede afspraken gemaakt over de invulling van de bezuinigingen. Er wordt door de instellingen goede samengewerkt met als resultaat een geïntegreerd cultureel aanbod dat in een behoefte voorziet. De bibliotheek doet het onverminderd goed. Wij gaven aan tevreden te zijn als de kostendekkendheid ten aanzien van de activiteiten van 't Clockhuys-CKC minimaal op 64% uitkomt. Dat was in 2013 59%.

Ook zijn wij tevreden over de afspraken met GHHC en de voortgang bij sportcentrum Scharlakenhof.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
144 Kunst & Cultuur	696	659	673	640	628	13
145 Sport	674	1.263	518	211	250	-38
146 Ontwikkelingssamenwerking	23	18	19	19	18	1
148 Welzijn	304	219	182	199	198	1
152 't Clockhuys	458	423	218	216	236	-20
Totaal Doelgroep Culturele klanten	2.155	2.583	1.610	1.285	1.329	-44

Op het product Kunst & Cultuur is circa € 13.000 minder uitgegeven. Dit wordt voor het overgrote deel verklaard door de stopzetting van de ondersteuningsregeling basisbibliotheken.

De overschrijding op het product Sport wordt veroorzaakt door zwembad Scharlakenhof. Op dit onderdeel zijn extra kosten gemaakt voor juridische ondersteuning voor de zaak Optisport / Windgroep en een rechtszaak door het personeel van Optisport.

Overschrijding product 't Clockhuys-CKC: door minder vraag is naar individuele lessen maar wel meer naar groepslessen is er een teruggang in inkomsten. Een individuele les levert meer op dan groepslessen. Daarnaast is ook bij 't Clockhuys merkbaar dat inwoners terughoudender zijn geworden bij het doen van grote uitgaven.

Eigenaren en huurders

Wat wilden wij in 2013 bereiken?

- Mensen moeten met plezier in Haren (blijven) wonen!
- Harense kwaliteit van leefomgeving zowel voor nieuwe ontwikkelingen als (behoud daarvan bij) bestaande leefomgeving;
- Eigenaren en huurders moeten woningen kunnen blijven vinden die aansluiten bij eigen wensen;
- Eigenaren en huurders moeten rechtszekerheid ontleen aan ruimtelijke (plan)informatie;
- Eigenaren en huurders moeten hun leefomgeving als veilig ervaren;
- Goede samenwerking tussen private en publieke partijen.

Wanneer zouden wij tevreden zijn?

Wij zijn tevreden als de kwaliteit van wonen en leven in Haren op peil blijft van 'de beste woongemeente', met voldoende woningaanbod en bestemmingsplannen die op 1 juli 2013 maximaal tien jaar oud zijn. En verder letten wij op de ontwikkelingen in onderstaande indicatoren:

- Woningaanbod
Het woningaanbod is eind 2013: 8.628. Het aandeel corporatiewoningen is 1.202 (14,2%). Dit is iets meer dan het door de raad vastgestelde minimum van 13,5% sociale woningen. Het aandeel huurwoningen van overige verhuurders is 275. In totaal is het aandeel 1.477 huurwoningen (17,5%); tot en met 2030 zijn 814 woningen geprogrammeerd, waarvan 58 in de sociale sector (bij benadering).
- Rechtszekerheid ruimtelijke (plan)informatie
Indicator: op 1 juli 2013 zijn de moederbestemmingsplannen geactualiseerd en zijn er geen bestemmingsplannen meer die ouder zijn dan tien jaar (raadsbesluit 'Plan van Aanpak actualisatie bestemmingsplannen').

Wat hebben wij in 2013 gedaan en wat hebben wij bereikt?

Ruimtelijke plannen

De daadwerkelijke realisatie van ruimteplannen door middel van de concrete bouw van woningen is door een gemeente slechts ten dele te beïnvloeden, omdat realisatie vaak geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is, maar van een ontwikkelende partij. De gemeente heeft vooral een belangrijke rol in de voorbereiding van de realisatie en in het scheppen van voorwaarden en het voorzien in een instrumentarium op basis waarvan de ontwikkelaar kan bouwen. Wij hebben daarom flink geïnvesteerd in de actualisatie van bestaande bestemmingsplannen en in de voorbereiding van nieuwe bestemmingsplannen. De actualisatie van bestemmingsplan Buitengebied vinden wij belangrijk, omdat wij willen sturen op de kwaliteit van dat gebied. Met de vaststelling van de Kadernota voor het Buitengebied en de invloed van inwoners op die Kadernota hebben wij een belangrijke stap gezet in de actualisatie. In het eerste kwartaal van 2013 is de Kadernota voor het Bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Een substantieel deel van onze capaciteit is ingezet voor de actualisatie van bestemmingsplannen. Per 1 juli 2013 zijn de bestemmingsplannen voor nagenoeg het gehele grondgebied van Haren geactualiseerd.

De in 2012 door het kabinet ontvouwde plannen met betrekking tot de woningcorporaties hebben tot een gezamenlijke zoektocht geleid met onze belangrijkste woningbouwcorporatie waarbij een gemeenschappelijke inzet is de realisatie van het project 'Van Spoor tot Steeg'. Het project draagt niet alleen bij aan de kwaliteit van de wijk Oosterhaar, maar ook aan het op peil houden van het percentage sociale woningen in Haren.

De voortduring van de economische crisis en de onzekerheid over het verdere verloop daarvan heeft weliswaar nog geen directe gevolgen voor lopende woningbouwplannen, maar voorzichtigheid bij ontwikkelende partijen is merkbaar en het dwingt ons tot nuancering en scenariodenken bij de ontwikkeling van het woonplan voor de komende jaren. Op dit moment hebben wij iets meer dan 800 woningen in onze nieuwbouwplanning staan voor de komende jaren.

Met een aantal projecten zijn wij nog steeds in voorbereiding of inmiddels in uitvoering. Andere plannen zijn beëindigd of vertraagd.

Woningen P. Wieringaweg

In 2013 heeft Woonborg de planvorming rondom een appartementencomplex aan de P. Wieringaweg beëindigd vanwege financiële onhaalbaarheid. De woongroep Hestia met wie Woonborg in 2012 overeenkomsten heeft afgesloten voor huisvesting aan de P. Wieringaweg heeft inmiddels geopteerd voor de afname van een aantal woningen in het project Van Spoor tot Steeg.

'Van Spoor tot Steeg'

Ten gevolge van de economische recessie en de regeringsplannen met betrekking tot woningcorporaties is bij Woonborg onzekerheid ontstaan over de mogelijkheid tot ontwikkeling van de rest van het project 'Van Spoor tot Steeg'. Aangezien het corporaties niet meer is toegestaan commercieel vastgoed te ontwikkelen is Woonborg in overleg getreden met particuliere ontwikkelaars om te bezien of de commerciële elementen uit het project door andere partijen kunnen worden ontwikkeld. Woonborg heeft in 2013 in overleg met ondernemers en een ontwikkelaar het programma aangepast. De aanpassing betreft het verminderen van het aantal woningen in fase 2. De bedoeling is om in 2014 te starten met fase 2 en een deel van fase 3 (respectievelijk realisatie van het winkelcentrum en de bouw van 43 woningen en 30 woningen). Een deel daarvan zal worden afgenomen door leden van Hestia.

Woningen op de locatie Van der Mei Haren

In 2013 is gestart met de voorbereiding van een bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is nog niet in procedure gebracht omdat niet alle onderzoeken zijn afgerond. De ontwikkelende partij heeft de planvorming vertraagd omdat hij een second opinion heeft gevraagd over een archeologisch onderzoek.

Woningen locatie Deen Glimmen

In 2013 is gestart met de voorbereiding van een bestemmingsplan. Eind 2013 is een groep bewoners van Glimmen gestart met een onderzoek om de woningbehoefte in Glimmen nader te specificeren.

Appartementgebouw aan de Beukenlaan Glimmen

In 2013 heeft de ontwikkelaar een nieuw schetsplan ingediend voor passende woningen in Glimmen.

Groninger Buitenschool

De Groninger Buitenschool is in 2013 opgeleverd.

Handy Haren

De Handylocatie is in handen gekomen van een nieuwe eigenaar. In 2013 is een nieuw schetsplan ingediend.

Bestemmingsplannen

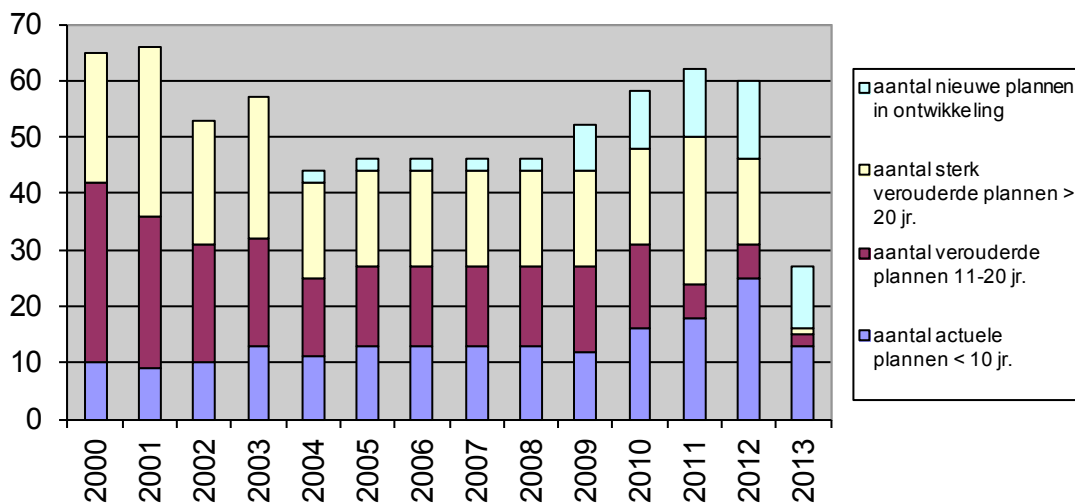
Bestemmingsplan Buitengebied

In 2013 is de Kadernota voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Het ontwerpbestemmingsplan was in het voorjaar van 2013 nog niet zover dat het voor 1 juli 2013 kon worden vastgesteld. Om er voor te zorgen dat er op die datum een actueel ruimtelijk beleid is dat kan voldoen aan de Wet ruimtelijke ordening (Wro), is een beheersverordening opgesteld. De beheersverordening kan worden beschouwd als een (tijdelijk) overbruggingsdocument totdat het bestemmingsplan buitengebied is vastgesteld. Het buitengebied is met andere woorden voorzien van een geactualiseerd ruimtelijk beleidskader zodat deze kan voldoen aan de Wet ruimtelijke ordening. Daarnaast zijn leges veilig gesteld. Een ander voordeel van deze tijdelijke beheersverordening is dat er niet alleen meer tijd is om de kwaliteit van het bestemmingsplan buitengebied te verbeteren maar ook meer tijd om de inwoners van het buitengebied meer inspraakgelegenheid te bieden.

Bestemmingsplannen Glimmen, Noorderlaren, Haren Noord, Haren Midden, Komplan Haren Felland, Paterswoldsemeer en Oosterhaar

Eind 2012 hebben wij besloten om in plaats van bestemmingsplannen zogenaamde beheersverordeningen op te stellen. Deze beheersverordeningen gelden voor gebieden waar geen ontwikkelingen worden verwacht. De Raad is hierover met een raadsbericht geïnformeerd. Op 24 juni 2013 zijn beheersverordeningen vastgesteld voor de hierboven aangegeven plangebieden met uitzondering van Oosterhaar. Voor dit laatste plangebied is in oktober 2013 een beheersverordening vastgesteld. Alleen een klein deel van het bestemmingsplan Buitengebied 1970, ten noorden van Oosterhaar, moet nog geactualiseerd worden. Dit gebied zal worden meegenomen bij het bestemmingsplan Buitengebied in 2014.

bestemmingsplannen aantal en leeftijd

Onderschrift: Het aantal bestemmingsplannen is in 2013 afgenomen. Er zijn 11 nieuwe plannen in ontwikkeling. Het totaal aantal plannen komt op 27 stuks. Een afname van 33 stuks ten opzichte van 2012.

Regiovisie Groningen-Assen

In het Convenant van de Regiovisie Groningen-Assen is vastgelegd dat eens per vier jaar de samenwerking wordt geëvalueerd en zo nodig de koers wordt bijgesteld. De meest recente evaluatie heeft plaatsgevonden in 2009. Naast deze formele aanleiding vraagt zeker ook de nieuwe realiteit tot een bezinning op inhoud, vorm en werkwijze van de samenwerking. De stuurgroep van de Regiovisie besloot daarom in juli 2012 de evaluatie te vervroegen en vervolgens een toekomstperspectief op te stellen met daarin een vertaling naar een vernieuwde organisatie en benodigde instrumenten, waaronder een financieel perspectief. Daarbij was er behoefte om de Netwerkanalyse uit 2006 te actualiseren om te komen tot een aangepaste bereikbaarheidsstrategie in de Regio. Bereikbaarheid is een belangrijke bouwsteen in de regionale samenwerking. Actualisatie was nodig: enerzijds vanwege het niet doorgaan van de Regiotram als ruggengraat van het regionale openbaar vervoersysteem en het schrappen van de spoorlijn Heerenveen-Groningen, en anderzijds omdat de mobiliteit zich de afgelopen jaren anders heeft ontwikkeld dan voorzien. Dit als gevolg van economische, demografische en technologische ontwikkelingen. Op 14 juni 2013 heeft de Stuurgroep van de Regiovisie het eindconcept van de actualisatie Regiovisie en de hoofdlijnen van de geactualiseerde Netwerkanalyse vastgesteld. Deze is besproken met raads- en Statenleden tijdens een regionale bijeenkomst op 2 september 2013. Op 9 september 2013 heeft de Stuurgroep het actualisatierapport Regiovisie en het eindrapport Netwerkanalyse vastgesteld. Op 25 november 2013 heeft de gemeenteraad beide rapporten vastgesteld.

De geactualiseerde Regiovisie

De bijzondere kracht van de Regio Groningen-Assen ligt in de vrijwillige samenwerking tussen gemeenten en provincies. De samenwerking is een middel om gezamenlijke doelen te bereiken. De ruimtelijke en economische vraagstukken van vandaag en morgen stoppen niet bij gemeente- of provinciegrenzen. Vanuit dat besef is de samenwerking destijds ontstaan. De kracht van de samenwerking bewijst zich juist nu in tijden van een economische recessie, demografische krimp, toenemende werkloosheid en onzekerheid. De context mag dan drastisch veranderd zijn, de betekenis van en het perspectief voor de regio Groningen-Assen zijn blijvend. Groningen-Assen zal ook de komende decennia een groeiende bevolking kennen. De concentratie van werk, opleiding en voorzieningen zet zich door. De werkgelegenheid zal zich vooral concentreren in de steden Groningen en Assen, met als gevolg dat de dagelijkse pendel van en naar de steden toeneemt. In een gebied waar voor bewoners, bedrijven en activiteiten de gemeente- en provinciegrenzen er nauwelijks toe doen, zullen individuele overheden gezamenlijk moeten handelen.

De geactualiseerde Netwerkanalyse

De interne bereikbaarheid is een noodzakelijke voorwaarde voor een goede regionale ontwikkeling. Hier ligt een actieve rol van het samenwerkingsverband weggelegd. De aandacht en cofinanciering richt zich op het organiseren van een hoogwaardig openbaar vervoer, het realiseren van P+R voorzieningen en van de Fietsroute Plus. Parallel aan de actualisatie van de Regiovisie is de Netwerkanalyse van 2006 geactualiseerd. Uit de herijking van de Netwerkanalyse blijkt dat de in 2006 ingezette bereikbaarheidsstrategie succesvol is geweest. Zij is nog steeds stevig genoeg om uiteenlopende ontwikkelingen en trends op te kunnen vangen, waardoor de regio bereikbaar blijft. Op onderdelen verdient de strategie wel extra accenten. Blijvend uitgangspunt is dat de bereikbaarheid in de regio benaderd wordt vanuit een integraal vervoerssysteem voor auto, fiets, bus en trein, aangevuld met maatregelen op het gebied van mobiliteits- en verkeersmanagement. Op basis van de bereikbaarheidsstrategie is een bereikbaarheidsprogramma 2013-2020 opgesteld. Dit herijkte programma maakt onderdeel uit van de geactualiseerde visie.

Volkshuisvesting

Regio Groningen-Assen programma Woningbouw & Verstedelijking

Op 20 december 2012 heeft de Stuurgroep Regio Groningen Assen het instemmingsmodel ondertekend. Vervolgens zijn afspraken gemaakt over de aanpassing van de gemeentelijke planningslijsten met woningbouwprogramma's. De planningslijst bevat de woningbouwplanning van de gemeente Haren in de periode 2012-2030 en wordt als werklijst voor de uitvoering van de regionale woningbouwafspraken. De gemeente mag in deze periode 786 woningen realiseren.

Daarnaast zijn afspraken gemaakt hoe omgegaan moet worden met (wijzigingen in) deze lijsten. Dit is het zogenaamde regionale instemmingsmodel. Voor volumeafwijkingen naar boven is regionale instemming nodig in Regio Groningen-Assen. Binnen dit model zijn de gemeenten vrij de binnen de regio vastgestelde meerjarige planning en programmering ter hand te nemen en worden de stappen beschreven die vooraf regionale instemming behoeven. De gemeenten nemen het finale besluit over de uitvoering van een plan, provincies houden hun formele bevoegdheid. In het instemmingsmodel is aangegeven wanneer vooraf regionale afstemming noodzakelijk wordt geacht. In 2013 zijn deze afspraken opgenomen in het Woonplan Haren.

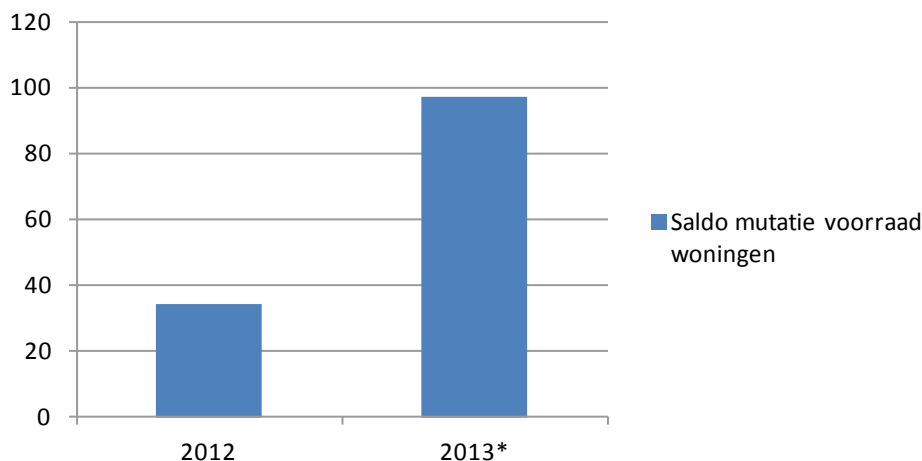
Woonplan

In 2013 is het Woonplan 2013-2023 afgerond. Hiervoor zijn diverse spelers uit het veld geraadpleegd zoals corporaties, zorg en welzijnsinstellingen makelaars en ontwikkelaars. Ook is het Woonplan voor commentaar voorgelegd aan de provincie Groningen en de regio Groningen Assen. In september 2013 is het Woonplan Haren 2013-2023 vastgesteld. Dit Woonplan biedt:

- Een kader voor ontwikkelingen op de woningmarkt de komende jaren;
- Een advies voor herschikking van projecten, aansluitend op marktkansen en behoeften;
- Een document voor het overleg met de Regio Groningen Assen (RGA);
- Een opstap voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties;
- Een vertrekpunt voor overleg met bijvoorbeeld de Provincie Groningen en regionale partners zoals buurgemeenten en woningcorporaties;
- Een vertrekpunt voor continuering van overleg met corporaties, zorg- welzijnsinstellingen over wonen, zorg en welzijn.

Na de vaststelling van het Woonplan is verder gewerkt aan een Plan van aanpak voor de uitvoering van het Woonplan. In het uitvoeringsplan zijn deelprojecten geformuleerd zoals het opstellen van prestatieafspraken met woningbouwcorporaties en het bevorderen van levensloopbestendige woningen. Daarnaast zijn Beleidsregels opgesteld voor de Uitvoering van het Woonplan (BUW). In de BUW hebben wij criteria geformuleerd op basis waarvan nieuwe woningbouwplannen (daaronder ook plannen die nu al niet in het contingent/nieuwbouwruiimte van Haren passen) worden beoordeeld, onderling vergeleken en vervolgens geprioriteerd. De criteria zijn nodig omdat het aantal woningbouwplannen groter is dan wij volgens de afspraken met de RGA in de gemeente tot 2030 mogen realiseren.

Saldo mutatie voorraad woningen

Onderschrift: Bovenstaande grafiek laat de mutatie (zoals nieuwbouw en sloop) per jaar zien in de voorraad woningen. De cijfers 2012 zijn definitief. De voorraad woningen per 1 januari 2013 was 8.531. Het staafje 2013 is gebaseerd op voorlopige cijfers. De cijfers kunnen gedurende het jaar nog administratief worden bijgesteld. De voorraad woningen per 31 december 2013 is voorlopig vastgesteld op 8.628 woningen.

Startersleningen

Er is in 2013 één aanvraag voor een starterslening gehonoreerd.

Leegstandswet

Als gevolg van de economische recessie is er momenteel weinig doorstroming op de woningmarkt. De vraag om koopwoningen te mogen verhuren is hierdoor fors toegenomen. Op deze wijze is het mogelijk toch een woning te kopen en de tweede hypotheek te bekostigen uit de huuropbrengsten van de woning die men achterlaat. Om de huurbescherming te doorbreken dient een leegstandsvergunning te worden afgegeven door de gemeente. Meestal is een leegstandsvergunning ook een voorwaarde van de banken om een tweede hypotheek te verstrekken. In 2013 hebben wij 22 leegstandsvergunningen verstrekt (in 2010 bedroeg het aantal vergunningen 7).

Toezicht en handhaving bouw en ruimte

Algemeen

Onze doelen staan omschreven in het handhavinguitvoeringsplan (HUP) 2013.

Samenvattend:

- Toezicht houden op alle verleende omgevingsvergunningen voor bouw/RO;
- Invoeren van risicogestuurd toezicht (toezichtfrequentie neemt toe naarmate de risico's hoger worden ingeschat);
- Vrije veld toezicht uitvoeren op basis van meldingen en waarnemingen van de toezichthouder;
- Handhaven op basis van prioriteit. Prioriteitstelling is vastgelegd in het HUP.

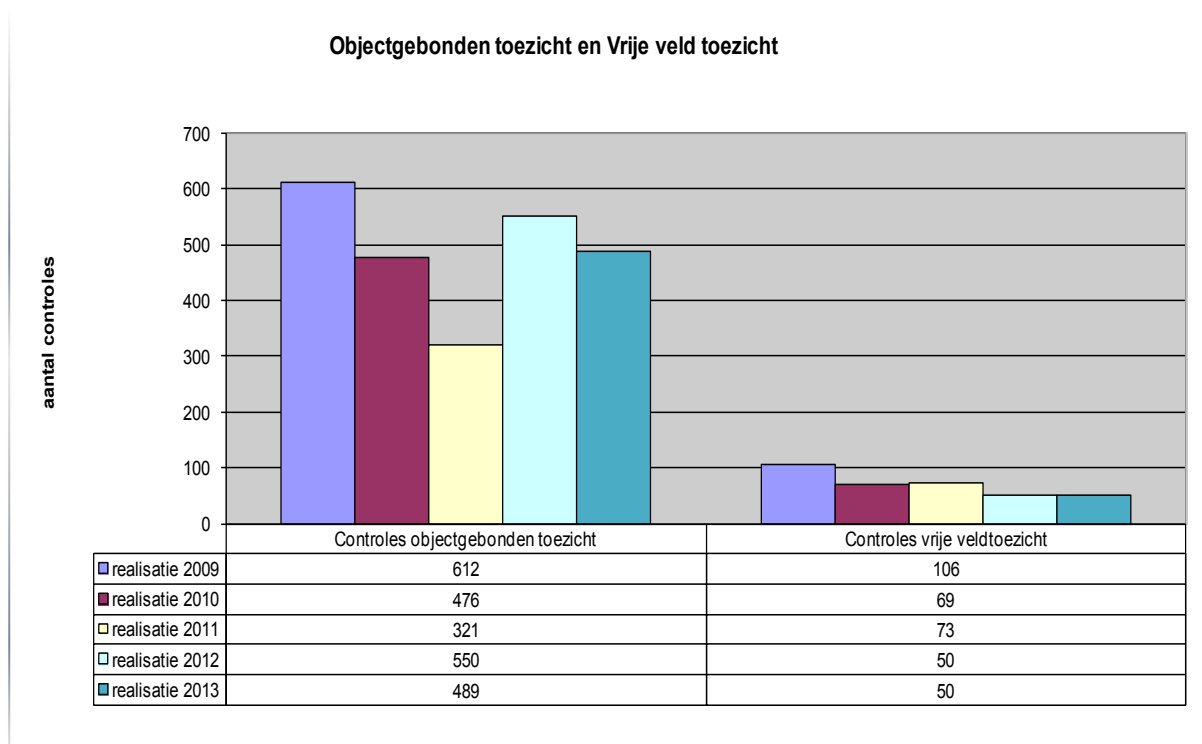
Daarbij wilden wij de lijn die is ingezet in 2012 voor het verbeteren van de werkprocessen voortzetten.

Toezicht

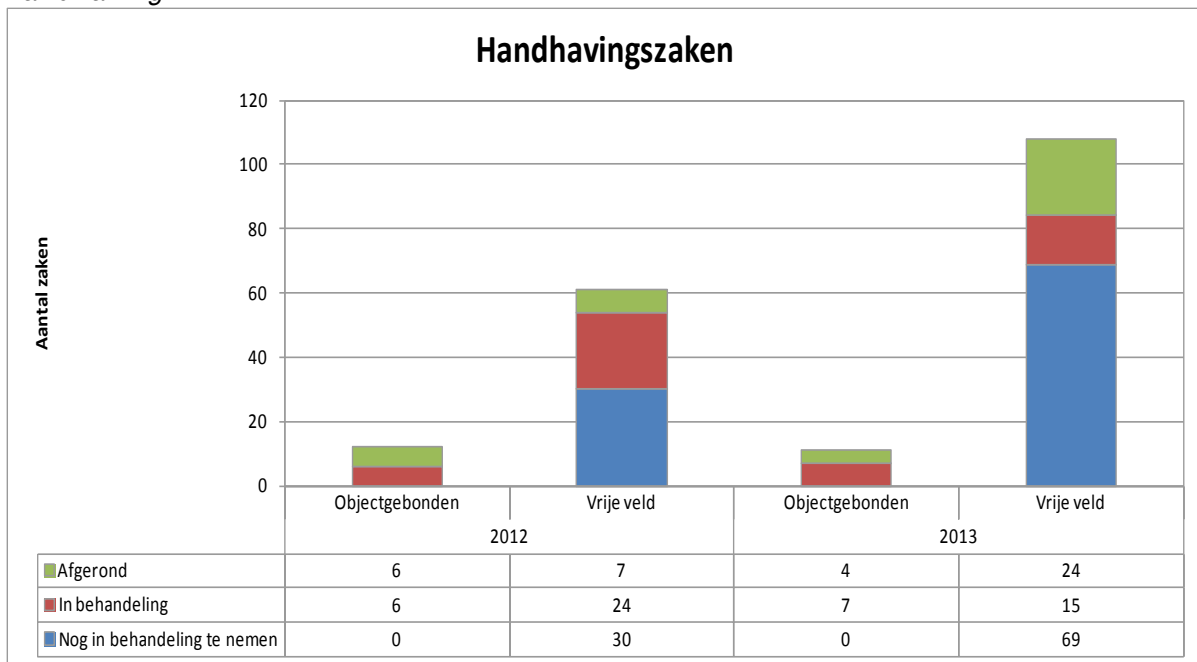
Alle verleende vergunningen voor bouw/RO en de voortgang bij de realisatie hiervan hebben wij in 2013 goed in beeld. Op basis van een risico-inschatting door de toezichthouder zijn er één of meerdere inspecties uitgevoerd voor elk bouwwerk dat na verlenen van vergunning is gerealiseerd. Het risicogestuurde toezicht is echter nog 'handwerk' en niet geïmplementeerd in het vergunningensysteem. Voor het vrije veldtoezicht geldt dat voor alle meldingen van (mogelijk) illegale bouwwerken een inspectie is uitgevoerd.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat het aantal inspecties in lijn ligt met het aantal van vorig jaar. Kijkend naar voorgaande jaren zien wij een hoog aantal inspecties in 2009. Dit is verklaarbaar doordat de inspecties destijds erg globaal werden uitgevoerd. Sindsdien is er geïnvesteerd in kwalitatieve verbetering van de inspecties met als gevolg dat deze wel iets meer tijd vergen. In 2011 is het aantal uitgevoerde inspecties beneden gemiddeld vanwege ziekte van de toezichthouder.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat het aantal inspecties in lijn ligt met het aantal van vorig jaar. Kijkend naar voorgaande jaren zien wij een hoog aantal inspecties in 2009. Dit is verklaarbaar doordat de inspecties destijds erg globaal werden uitgevoerd. Sindsdien is er geïnvesteerd in kwalitatieve verbetering van de inspecties met als gevolg dat deze wel iets meer tijd vergen. In 2011 is het aantal uitgevoerde inspecties beneden gemiddeld vanwege ziekte van de toezichthouder.

Handhaving

Uit deze grafiek blijkt duidelijk dat veruit de meeste handhavingszaken voortvloeien uit het vrije veldtoezicht, niet uit het objectgebonden toezicht. Verder is te zien dat de werkvoorraad voor handhaving vrije veld fors stijgt. Wij zetten de beschikbare capaciteit daar in waar deze het hardst nodig is. Dat doen wij door de overtredingen aan te pakken op volgorde van prioriteit. De doorlooptijd van een handhavingszaak is erg lang waardoor wij alleen toekomen aan handhaving van illegale situaties met prioriteit 1. De nog in behandeling te nemen zaken met prioriteit 2 en 3 loopt daardoor op en bedraagt nu 69 gevallen. Bij gelijkblijvende omstandigheden zal deze categorie jaarlijks groter worden.

In 2013 zijn 24 handhavingstrajecten met prioriteit 1 afgerond. Dat is veel ten opzichte van voorgaande jaren en is deels te verklaren doordat een groot aantal van deze trajecten was al gestart in 2012. In 2013 zijn 4 bezwaarschriften en 1 beroepzaak behandeld. Er is één hoger beroep behandeld bij de Raad van State. Er is geregeld overleg geweest met de portefeuillehouder ondermeer over de fine-tuning bij de prioritering.

Asbest

In juni 2013 is bij 7 huurwoningen door een niet-gecertificeerd bedrijf asbest verwijderd. Bij 6 van de 7 woningen was sprake van een lichte asbestverontreiniging in de lucht. De woningen inclusief inboedel moesten worden gereinigd dan wel worden vernietigd. De inspecteur asbest van het ministerie van SZW heeft verbaal op gemaakt tegen de eigenaar van het klussenbedrijf. De verhuurder is er met een waarschuwing vanaf gekomen; dit vanwege het feit dat hij voor ruim € 100.000 kosten aan sanering en onderzoekskosten moest opdraaien. Het toezicht en handhaving op deze zaak heeft vele manuren gekost voor onze gemeente.

Verbetering van werkprocessen

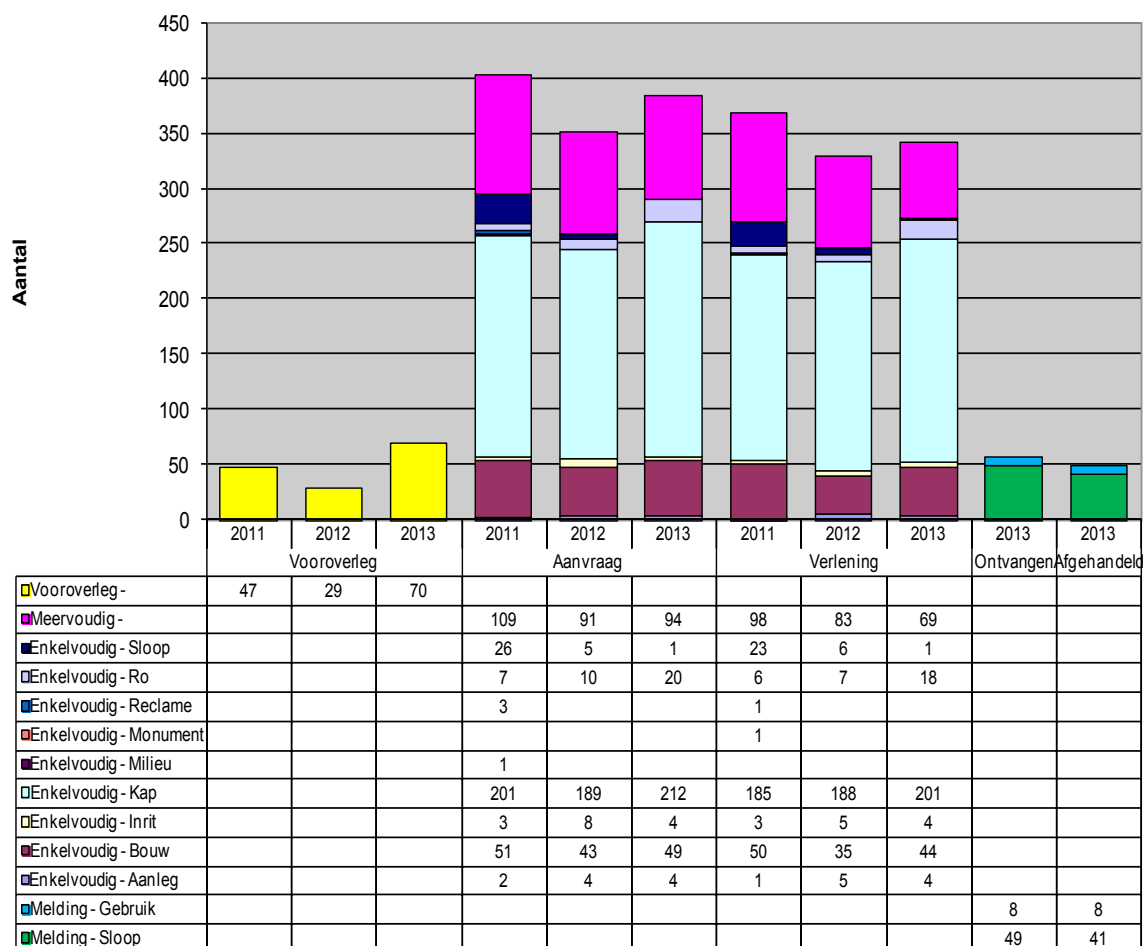
Met het verbeteren van de werkprocessen hebben wij ook in 2013 weer een flinke stap voorwaarts gemaakt. Zo is er extra aandacht geweest voor de procedure van controles op constructieve veiligheid. In geval van vergunningplicht voor de activiteit bouw voor hoofdgebouwen, bedrijfsgebouwen en grote bijgebouwen worden nu alle constructieberekeningen opgevraagd en gecontroleerd. Dit was voorheen niet altijd het geval. Wij maken voor de beoordeling van de berekeningen gebruik van expertise van gemeente Groningen.

Tijdens de controles bleken er vaak geleverde berekeningen te moeten worden verduidelijkt. Van de 26 plannen waren 8 niet akkoord en moesten gegevens worden aangepast.

Ook is extra toezicht en handhaving ingezet op brandveiligheid. Zo is er handhavend opgetreden bij 3 scholen, 3 woningen en een treinwerkplaats aan Felland. In veel gevallen ging het om aanpassingen in de brandcompartimentering. Bij deze acties is de samenwerking tussen de inspecteurs van bouw / RO en brandweer uitstekend verlopen.

Omgevingsvergunningen

Omgevingsvergunningen en meldingen

Zoals te zien in de tabel, is in 2013 het aantal aangevraagde vergunningen licht gestegen ten opzichte van 2012. Sinds de invoering van de woningwet uit 2003 en de Wet algemene bepalingen in 2010 wordt steeds meer vergunningsvrij gebouwd met als gevolg een daling van het aantal aanvragen met de activiteit 'bouw'.

De volgende trends waren in 2013 waarneembaar:

- Toename van bouwplannen welke alleen voor de activiteit 'strijdigheid ruimtelijke ordening' vergunningsplichtig zijn (geen leges op basis van bouwkosten);
- Forse toename van vooroverleggen;
- Forse toename van sloop- / asbestmeldingen;
- Verschuiving naar vergunningvrije bouwwerken;
- Verschuiving van werkzaamheden rondom het verlenen van vergunningen naar toezicht en handhaving.

Opbrengsten grote bouwprojecten blijven achter

De verwachte stijging aan legesopbrengsten door verlening van grote bouwprojecten is niet behaald. Voor diverse grote bouwprojecten zijn nog geen vergunningen aangevraagd in 2013, terwijl dit ten tijde van begroting wel werd verwacht. Verhoudingsgewijs zorgen de grote bouwprojecten veruit voor de meeste leges. De projecten zijn niet aangevraagd, deels omdat het gaat om procedures waarvoor de betreffende bestemmingsplannen nog niet zijn afgerond en deels doordat de ontwikkelende partijen hun plannen voor dit jaar hebben gestopt of vooruit hebben geschoven.

Meer werk, minder legesopbrengsten

De hoeveelheid werk waar geen legesopbrengsten tegenover staan wordt steeds groter. Denk voornamelijk aan het afhandelen van meldingen en de informatie die wordt verstrekt door de front-office. Wat bijvoorbeeld vaak voorkomt is dat men na overleg besluit een bouwwerk zo te realiseren dat deze onder de categorie 'vergunningvrij' valt voor de activiteit bouwen. Ook is er een toename van bouwplannen voor enkel de activiteit 'strijdigheid met RO'. Hiervoor wordt een vast bedrag in rekening gebracht, hoe groot het bouwplan ook is. In totaal heeft het team VTH meer aanvragen en verzoeken afgehandeld ten opzichte van 2012.

Openbare orde en veiligheid

Openbare orde en veiligheid

De eerste drie maanden van 2013 hebben in het teken gestaan van de nasleep van 'Project X': het onderzoek van de onderzoekscommissie "Project X Haren", de publicatie van het rapport, de evaluatie van de crisismanagementorganisatie, de verschillende Wob-verzoeken naar aanleiding van 'Project X' en 'Project Maya' en de aankondiging van 'Project eXit'. In september zijn voorbereidingen getroffen om een eventuele herhaling van 'Project X' rond de 21e te voorkomen. In de vergadering van 24 juni 2013 heeft de raad, in de wetenschap dat op alle niveaus lering is getrokken uit het gebeurde, een afsluitende verklaring vastgesteld waarmee het boek 'Project X Haren' is gesloten.

Het project jongerenoverlastcoördinatie is afgerond en ondergebracht in het reguliere jongerenwerk in nauwe samenwerking met de politie. Er is veel aandacht besteed aan de problematiek van overlast rond jeugdsozen. Met de jeugdsozen in Oosterhaar en in Glimmen zijn in overleg met alle betrokkenen, waaronder de omwonenden, afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in convenanten.

De burgemeester heeft in 2013 afspraken gemaakt over de sterkteverdeling van de politie, een integraal onderzoek opgestart ten behoeve van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit, en twee keer een tijdelijk huisverbod opgelegd bij huiselijk geweld. Om het stijgende aantal woninginbraken tegen te gaan is het politietoezicht verhoogd en heeft de gemeente een wijkschouw georganiseerd.

Drank- en horecawet

Per 1 januari 2013 is het toezicht en de handhaving op het gebied van de Drank- en horecawetgeving overgeheveld van het Rijk (Nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit) naar gemeenten. Het betreft een nieuwe taak voor de gemeente Haren, die wij voortvarend hebben opgepakt. Wij beschikken zelf niet over bevoegde horecahandhavers en hebben bovendien geen zicht op naleving van de voorschriften uit de Drank- en horecawetgeving bij de (para-)commerciële instellingen. Daarom hebben wij de gemeente Groningen een nulmeting laten uitvoeren bij (para-)commerciële instellingen in onze gemeente. Inmiddels hebben wij een goed beeld gekregen van de naleving van de wet. In 2014 wordt bepaald waar deze wettelijke taak structureel kan worden ondergebracht.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

In 2013 is toegewerkt naar regionalisering van de gemeentelijke taken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Per 1 januari 2013 is de leiding van de Bevolkingszorg (de gemeentelijke processen in de rampenbestrijding) formeel een verantwoordelijkheid geworden van een vijftal Algemeen Commandanten, die daarvoor om beurten steeds een week op hard piket staan. Op de plaats van het incident worden de gemeenten al een jaar langer vertegenwoordigd door een Officier van Dienst Bevolkingszorg. In 2013 zijn beide functies door opleiding, training en hardware beter gefaciliteerd om de werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren. In maart 2013 is een kwartiermaker/teamleider aangesteld voor het inrichten en aansturen van de organisatie (netwerkteam van de Gemeentelijke Kolom Groningen) die uiteindelijk voor alle 23 Groninger gemeenten de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing op zich moet nemen. De gemeente Hoogezand-Sappemeer is voor de periode tot 1 januari 2016 aangewezen als gastgemeente voor deze organisatie. Hoewel het netwerkteam pas per 1 januari 2014 formeel van start is gegaan, zijn in de praktijk de meeste medewerkers al in de loop van 2013 begonnen. De structuur van de organisatie van de Bevolkingszorg is verder uitgekristalliseerd en voor de drie taakorganisaties binnen Bevolkingszorg zijn draaiboeken klaar. Voor alle individuele functies binnen de Bevolkingszorg bestaan nu taakkaarten. Voor het beheer van de piketten is een volledig nieuwe procedure opgesteld, die is vastgelegd in een handboek. Alle functionarissen met een hard piket functie zijn (deels opnieuw) volgens de nieuwe regels aangewezen. Iedere taakorganisatie wordt aangestuurd door een hoofd op hard piket. Voor deze drie functies zijn 14 mensen geworven die in hun eigen gemeente een leidinggevende functie hebben. Zij starten per 1 januari 2014 met hun piketdiensten. Het eerste deel van de overige medewerkers met een uitvoerende rol in de rampenbestrijding is geworven en dit gaat verder in 2014. Per 1 maart 2014 zal de regionale Bevolkingszorg in Groningen een start maken. In 2013 bedroeg de inwonersbijdrage € 1,25.

Brandweezorg

Regionalisering brandweer

Als gevolg van de Wet veiligheidsregio's is de brandweer Haren per 1 januari 2014 geregionaliseerd. Het korps Haren maakt nu deel uit van de Veiligheidsregio Groningen. Wij hebben ons het afgelopen jaar ingespannen om de overdracht van personeel, materieel en beheer tijdig en zorgvuldig te laten verlopen.

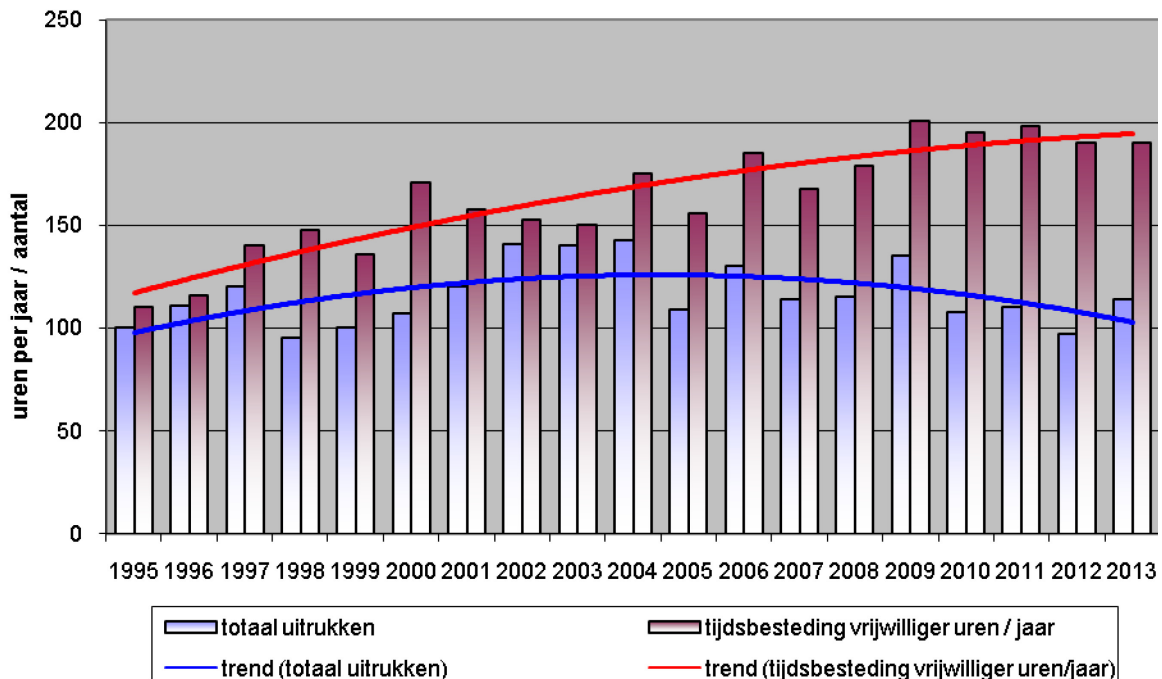
Huisvesting brandweer

In 2013 heeft verder onderzoek plaatsgevonden naar locaties die geschikt zijn voor de vestiging van een nieuwe brandweerkazerne. Hierbij is gekeken naar criteria als kwaliteit van de brandweezorg (dekkingsgebied), duurzaamheid, geluidshinder, beeldkwaliteit en kosten. Voor verschillende locaties zijn berekeningen uitgevoerd. Het vinden van een geschikte locatie is geen eenvoudige opgave gebleken. Haren is dicht bebouwd en veel vrijwilligers wonen decentraal ten opzichte van het verzorgingsgebied. Een advies over de meest geschikte locatie wordt in 2014 uitgebracht.

Uitrukken hulpverlening en brand

In 2013 is de brandweer in totaal 114 keer uitgerukt, waarvan 49 keer voor hulpverlening en 65 keer voor brand. Ten opzichte van 2012 is het totaal aantal uitrukken gestegen. Dit zit vooral in meer uitrukken voor brand (65 uitrukken in 2013 ten opzichte van 50 uitrukken in 2012).

uitrukken en tijdsbesteding per vrijwilliger

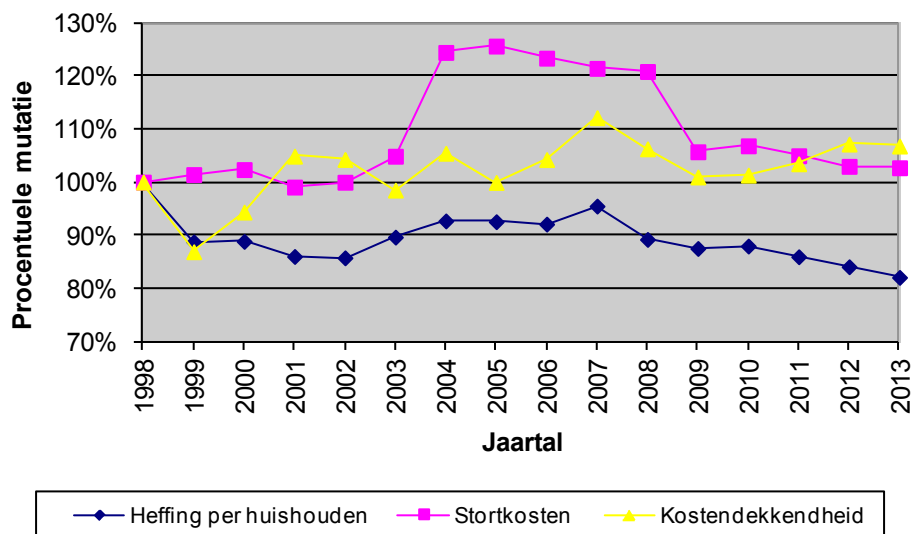
Onderschrift: De grafiek laat het aantal uitrukken van de brandweer en de bestede uren inzet per brandweerman/-vrouw zien.

De aanrijdtijd voor brand was 60% binnen 10 minuten. De aanrijdtijden zijn de laatste jaren lastiger te halen. De verklaring daarvoor ligt in de toenemende hoeveelheid verkeersremmende maatregelen, stoptijden bij de spoorwegovergangen en slechtere beschikbaarheid van vrijwilligers.

Inzameling Huisafval

De ingezamelde hoeveelheid afval is lager dan begroot. Er is 3.066 ton restafval en 1.435 ton GFT-afval ingezameld. Begroot was 3.250 ton restafval en 1.500 ton GFT-afval. Het weglekpercentage bij het wegen is verder gedaald in 2013 naar 1,79% (2012: 2,74%). Wij verwachten wel wat meer verminderingen en kwijtscheldingen ten opzichte van 2012. Milieudienst Groningen is erin geslaagd om efficiënter in te zamelen door inzet van de zijlader en medewerking van de burgers. Wij hebben een korting op het inzameltarief ontvangen. Er is minder veegvuil gestort. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de inzet van de nieuwe veegmachine die geen water meer gebruikt tijdens het vegen waardoor de te storten tonnages fors omlaag zijn gegaan.

Afvalstoffenheffing per huishouden, Stortkosten afval en Kostendekkendheid afval (1998 = 100%)

Onderschrift: Bovenstaande grafiek toont het procentuele verloop in de gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden, afgezet tegen het procentuele verloop in de stortkosten en het procentuele verloop van de kostendekkendheid op het product afval. De gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden en de stortkosten zijn gecorrigeerd met de Europees geharmoniseerde prijsindexcijfers (HICP).

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
036 Openbare Orde en Veiligheid	343	359	598	331	326	6
037 Brandweezorg	743	634	716	801	732	69
210 Woonvoorzieningen Gehandicapten	228	275	195	230	165	65
228 Inzameling Huisafval	25	-18	-88	51	-85	137
240 Duurzame ontwikkelingen	128	153	89	47	42	5
244 Handhaving bouwen	145	150	163	178	172	6
251 Plattelandsbeleid	18	38	36	28	31	-2
254 Ruimtelijke Plannen	629	780	851	810	2.038	-1.228
264 Volkshuisvesting	69	62	41	41	41	-1
265 Omgevingsvergunning bouw	271	-133	78	40	103	-63
266 Omgevingsvergunning overig	98	367	87	160	150	10
Totaal Doelgroep Eigenaren en huurders	2.698	2.669	2.765	2.717	3.713	-997

Brandweezorg

Er is een voordelig saldo van € 69.000 ontstaan door hogere inkomsten en lagere uitgaven op verschillende posten. Zo is er € 18.000 aan subsidies en vergoedingen van de Veiligheidsregio ontvangen voor de opleiding van manschappen, terwijl dit niet was begroot en zijn door gewijzigde afspraken over intergemeentelijke bijstand meer opbrengsten geweest voor uitrukken buiten de eigen gemeente. Aan realistisch oefenen kon € 11.000 minder worden uitgegeven door centraal (dus met meerdere partijen) in te kopen en door oefenplannen, materiaal en mensen gezamenlijk te delen. De verzekeringen waren € 7.500 goedkoper. Tot slot is het onderhoud goedkoper uitgevallen. De laatste jaren is veel materieel vervangen en nieuw materieel heeft minder onderhoud nodig.

Door de vertraging op het locatieonderzoek voor de nieuwe kazerne is het afgelopen jaar € 12.000 minder uitgegeven dan begroot. In 2014 zullen deze kosten nog wel moeten worden gemaakt. Wij stellen daarom voor het restant budget voor locatieonderzoek van € 12.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve budgetoverheveling en daarmee over te hevelen naar 2014.

Woonvoorzieningen Gehandicapten

De woonvoorzieningen hebben een overschot laten zien van ongeveer € 65.000. De belangrijkste oorzaak is dat een aantal grote en dure woningaanpassingen is voorkomen door het convenant dat in 2012 met ZINN is afgesloten. Dit betekent ook lagere uitgaven voor externe advisering € 12.000.

Inzameling Huisafval

Het product inzameling huisafval laat een voordelig saldo zien van € 137.000. Wij verwachten minder afvalstoffenheffing 2013 (€ 43.000 nadelig). Dit wordt voornamelijk verklaard door minder ingezamelde kilo's en meer verminderingen/kwijtscheldingen. Daar staat een lager weglekpercentage bij het wegen tegenover. De kosten voor heffing en inning zijn door de afdeling Interne Dienstverlening uit eigen afdelingsbudget betaald (€ 11.000 voordelig).

Er is minder huisafval en veegvuil ingezameld, waardoor er minder stortkosten zijn (€ 66.000 voordelig). Milieudienst Groningen is erin geslaagd om efficiënter in te zamelen en heeft dit voordeel aan ons doorgegeven (€ 49.000 voordelig). Er is ook minder en efficiënter grofvuil ingezameld, waardoor de kosten lager zijn dan begroot (€ 22.000 voordelig). Er is minder KGA ingezameld, hierdoor zijn er minder afvoerkosten (€ 15.000 voordelig). Wij hebben meer dan verwacht zelf papier aan de Westerse Drift ingezameld, waardoor de opbrengsten ook hoger waren (€ 11.000 voordelig). Overige verschillen zijn samen € 6.000 voordelig.

Ruimtelijke Plannen

De overschrijding op het onderdeel ruimtelijke plannen betreft de eigen bijdrage van de gemeente Haren aan de uitvoeringskosten van project Meerweg. De eigen bijdrage wordt gedekt door een even grote onttrekking vanuit de bestemmingsreserve Meerweg. Bij de start van het project Meerweg in 2010 is specifiek voor dit doel deze bestemmingsreserve gecreëerd. Voor de begroting als geheel heeft deze onttrekking een budgetneutraal effect.

Omgevingsvergunning bouw en overige

Het totale verschil op de producten omgevingsvergunning bouw en overige (265 en 266) is € 53.000 nadelig. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste zijn er minder opbrengsten uit leges gerealiseerd. Het verschil is € 88.000 nadelig. Het grootste deel is verklaarbaar door minder leges uit grote bouwprojecten (€ 58.000 nadelig). Verder zijn er minder leges door toename van bouwplannen waarbij enkel een vergunning nodig is voor de activiteit 'strijdigheid met RO' (€ 30.000 nadelig). Hier staat tegenover dat er minder vergunningaanvragen zijn ontvangen, waarvoor kosten gemaakt moesten worden voor welstandstoetsing en toetsing aan constructieve veiligheid. Dit levert een voordeel op aan de kostenkant van € 35.000.

Gebruikers publieke ruimten

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen voor onze inwoners een publieke ruimte creëren die door haar inrichting en beleving, aantrekkelijk is om in te verblijven. Een groene, veilige en schone ruimte, die wat betreft de vormgeving een menselijke maat heeft. Een publieke ruimte die past bij de uitstraling van de 'groene parel van het noorden' en de kwalificatie 'de groenste gemeente van Nederland'. Haren moet een duurzame gemeente worden.

De inrichting van de publieke ruimte moet ertoe leiden dat die door de diverse gebruikers gedeeld wordt, zonder de traditionele dominantie van de auto. Voor ons is richtinggevend dat bij de (her)inrichting van gebieden ontworpen wordt vanuit de omgeving naar de weg toe, in plaats van uit de weg naar de omgeving. Omgevingsfactoren als landschap en cultuurhistorie spelen hierbij een grote rol. Deze benadering vinden wij terug in het begrip 'Shared Space'.

Wij plaatsen 'water' hoog op de agenda met de uitvoering van het Waterplan Haren en de voorbereiding van maatregelen die voortvloeien uit de Europese kaderrichtlijn water (KRW). Dit moet leiden tot een verbeterde waterkwaliteit in onze gemeente en tot een goede beheersing van de gevolgen van de klimaatsverandering.

Wij willen dat onze burgers zich betrokken voelen bij hun directe woonomgeving en willen dit stimuleren door ze vroegtijdig bij planvorming te betrekken, het organiseren van buurtschouwen en een efficiënte afhandeling van meldingen.

Wij willen alle gemeentelijk gebouwen efficiënt en integraal beheren.

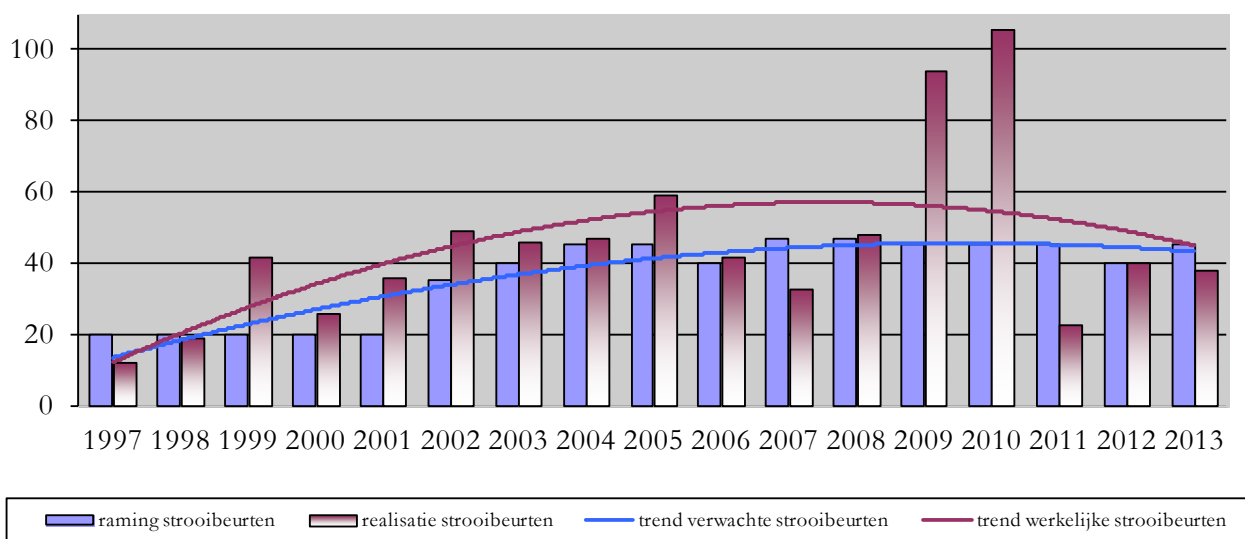
Wat hebben wij gedaan?

Wegen, straten en pleinen

Wij hebben de wegen, fiets en voetpaden dusdanig onderhouden dat er zich geen calamiteiten hebben voorgedaan. Verder is doorgedaan met het vervangen van de schelpen verhardingen op de fietspaden door duurzamer materiaal. Daarnaast is er een proef gestart om de allerslechtste stukken zandweg van gestabiliseerd zand te voorzien. Je behoudt hiermede het karakter van de zandweg maar hebt minder last van diepe kuilen en gaten.

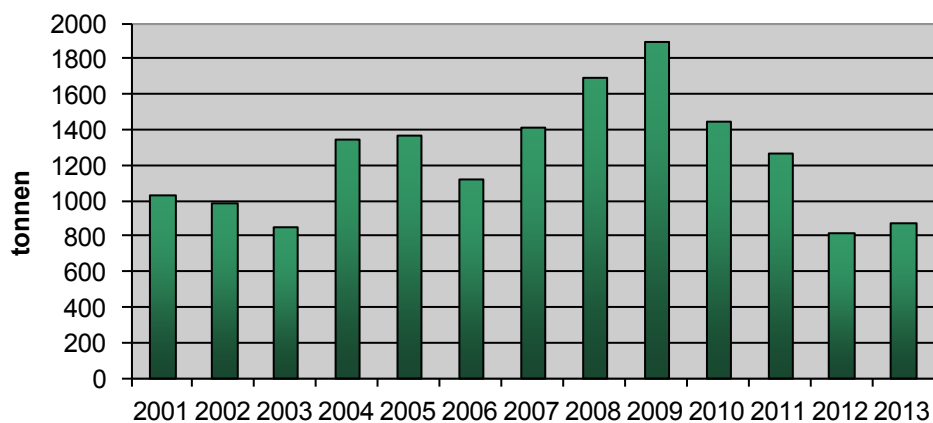
De veegroendes zijn volgens planning uitgevoerd. De gladheidsbestrijding is volgens begroting en gemiddeld aantal (38 strooibeurten per jaar) gerealiseerd. Opvallend was dat er in het voorjaar van 2013 34 strooibeurten waren en in het najaar slechts 4. Dit hangt uiteraard samen met een zachte of strenge winterperiode.

uitrukken gladheid verwacht tov werkelijk

Onderschrift: gladheidsbestrijding draagt bij aan de verkeersveiligheid en wordt als steeds belangrijker ervaren. Wij zagen de laatste jaren dan ook steeds een grotere inzet. Ten opzichte van 2012 is het aantal strooibeurten in 2013 licht afgenomen.

opgeruimd afval wegen, straten, pleinen

De wegvoorzieningen zijn weer op peil en alle verkeersborden zijn schoongemaakt door inzet van personen werkzaam met behoud van uitkering. De hekwerken in het centrum zijn in 2013 vaak beschadigd wat tot gevolg had dat er nieuwe aangeschaft zijn.

Voor onderhoud wegen is het budget onder druk komen te staan door het natte voorjaar wat extra onderhoud van de zandwegen met zich mee bracht.

Wegenonderhoud

De aannemer van het groot wegenonderhoud heeft het werk goed uitgevoerd en hierbij was het niet merkbaar dat dit voor een lagere prijs is uitgevoerd. De uitvoering is binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd.

Herinrichting Noordlaren

Zoals gemeld is het rioolvervangingsproject in Noordlaren afgerond. De onderhoudsperiode voor de aannemer is op 19-12-2013 afgelopen. Daar zijn geen extra kosten uit voortgekomen. Het project is binnen budget gebleven.

Meerweg

De uitvoering van de Meerweg is in volle gang. De huidige inschatting van de opleveringsdatum van het werk is april 2014.

Herinrichting Vondellaan

De herinrichting van de Vondellaan en het Hendrik de Vriesplantsoen is dit jaar uitgevoerd. De werkzaamheden zijn volgens planning verlopen en 17 december 2013 is de Vondellaan feestelijk geopend. Uit de financiële afrekening met de aannemer blijkt dat de werkzaamheden binnen het budget zijn uitgevoerd. De Vondellaan is voorzien van een nieuw gescheiden rioolstelsel, het regenwater wordt nu vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater. De Vondellaan is nu een 30 km zone waar auto's parkeren naast de rijbaan in parkeervakken. Daarnaast zijn er aan beide zijden van de rijbanen bomen aangebracht hierdoor ontstaat de Harensse lanenstructuur. Ook het Hendrik de Vriesplantsoen is aangepakt, de voetpadenstructuur is gewijzigd en de paden zijn voorzien van een halfverharding. Er is een wadi aangebracht, deze zorgt voor de vertraagde afvoer van het regenwater naar het oppervlaktewater. Al met al zijn wij zeer tevreden over de aannemer en het eindresultaat. In 2014 zullen nog wat afrondende werkzaamheden worden uitgevoerd.

Vogelzangsteeg

De kruising Vogelzangsteeg met de Zuidlaarderweg is dit jaar aangepakt. De voorrangssituatie is verbeterd en er is het nodige onderhoud uitgevoerd op de Vogelzangsteeg.

Lutsborgsweg

In de Lutsborgsweg is over een lengte van circa 400 meter het oude riool vervangen en is een nieuw regenwaterriool aangelegd. Middels dit nieuwe riool wordt regenwater rechtstreeks geloosd op achterliggende waterschapssloot. De weg is op dit gedeelte versmald aangelegd en de kruising Lutsborgsweg-Ruitersteeg is opnieuw ingericht. In 2014 zullen nog enkele restpunten worden uitgevoerd, waaronder het vergroten van afvoerduikers in afvoerende sloten, aanplant van bomen en aanbrengen van slijtlaag op trottoirs. Tevens wordt een verkeersbesluit voorbereid, waarin een parkeerverbod wordt voorgesteld bij de onoverzichtelijke bocht in de Lutsborgsweg.

Openbare verlichting

Het nieuwe onderhoudscontract voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is op 1 september ingegaan. Tauw verzorgt het beheer van de verlichting en Ziut voert het onderhoud uit. De contracten hebben een looptijd van 3 jaar met een optie om met 1 jaar te verlengen. De overgangperiode heeft wel gevolgen gehad voor het afhandelen van storingen welke niet altijd adequaat zijn opgepakt bij de contracten. Het beleidsplan zal in tegenstelling tot eerdere planning in 2014 worden opgepakt.

Vervangingsplan 2013

Het vervangingsplan 2013 voor de openbare verlichting voorziet gedeeltelijk in de vervanging van de verlichting in het stationsgebied. Deze werkzaamheden worden in combinatie met de vernieuwing van het P+R terrein uitgevoerd. Verder vervangen wij oude armaturen die relatief veel energie verbruiken en oude masten waarvan de technische levensduur op het einde loopt. Door deze maatregelen zal het totale energieverbruik van de openbare verlichting afnemen.

Verkeer en vervoer

In 2013 zijn er in de gemeente Haren oplaadpunten geplaatst voor elektrische voertuigen; 2 oplaadpunten voor elektrische auto's in Haren en 1 oplaadzuil voor elektrische tweewielers in Noordlaren. Met de oplaadpunten draagt de gemeente Haren bij aan de realisatie van de infrastructuur voor elektrisch verkeer. Daarnaast versterkt het het groene imago van onze gemeente en is dit een goed voorbeeld van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Verkeersveiligheid en Verkeerseducatie

- **Maatregelen verkeersveiligheid**
Ook in 2013 hebben wij bij diverse projecten waar onderhoud wegen en riolen plaatsvonden tevens benodigde verkeersmaatregelen doorgevoerd. Denk hierbij onder andere aan de Vondellaan, Meerweg en Vogelzangsteeg.
- **Verkeerseducatie**
In mei hebben alle leerlingen van de Harens basisscholen verkeersexamen gedaan op de fiets, in de vakantieperiode zijn de zones rondom de basisscholen veiliger gemaakt en in oktober waren de verkeermarkten op zowel het Zernike College als op het Maartenscollege. Daarnaast was er in september een informatieve en praktische e-bikelesdag voor senioren.
- **Verkeersveiligheid scholen**
Rondom de scholen zijn alle situaties aangepast aan uitgangspunten van 'Veilige Schoolomgeving'. De omgeving van de laatste scholen zullen in 2014 worden afgerond. Het gaat daarbij om de Octopus en de Quintusschool.

Afwatering

De sloten en duikers zijn ook dit jaar weer regelmatig schoongemaakt en gecontroleerd. Wij hebben met een maiboot de vijvers voor de winter in de gemeente laten uit maaien. Dit gaf de bewoners de mogelijkheid om op deze vijvers te schaatsen.

Wij zijn tevreden over staat van onderhoud. Wij hebben slechts 6 meldingen van het Waterschap gekregen dat wij de sloten niet goed schoon hadden. Daarnaast is er het gehele jaar geen water overlast geweest.

Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Aan de hand van de uitkomsten van een quickscan is vorm gegeven aan zowel de procesmatige als inhoudelijke aspecten van IBOR. De betrokken medewerkers hebben door middel van verschillende sessies kennis gemaakt met IBOR en kunnen de methodiek toepassen. Daarnaast is door middel van een participatieproces met bewoners, belangenorganisaties, buurtverenigingen en ondernemers gesproken over de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte. Dit geleid tot een ambitiebepaling voor de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Het is niet gelukt de ambitie vast te stellen in 2013.

Landschapsbeheer/plantsoenen

Landschapsbeheerplan

- **2^e fase Herstel kleine landschapselementen**
Na het succesvol verlopen van het project Herstel kleine landschapselementen is een tweede fase van dit project gestart. In dit project wordt bijna 2.000 meter aan wallen herstelt en aangelegd. Ook zal 1,3 kilometer aan kenmerkende scheerhagen worden hersteld of teruggebracht. Het project, waarin wordt samengewerkt met Landschapsbeheer Groningen, agrarische natuurbeheervereniging Stad en Ommeland, Regiopark en Provincie Groningen, heeft een looptijd tot 2016.

- **Levend Verleden**
In juni van 2013 is het project Levend Verleden afgerond. Daarmee is een 35 km (en eventueel te verlengen tot 50 km) lange fietsroute door de gehele gemeente te volgen waarin het ontstaan en de doorontwikkeling van het Harense landschap centraal staat. In het kader van Haren 2.0 is een speciale Facebook-pagina en een website ontwikkeld.
- **Vervanging laanbeplanting landgoed huis te Glimmen**
Staatsbosbeheer wil, vanwege het behoud van het monumentale karakter van het landgoed, de beplanting bij de oprijlaan vervangen. De huidige laanbeplanting verkeert in een matige conditie en is tevens niet compleet. Door middel van een projectplan zou Staatsbosbeheer inzichtelijk maken hoe de vervanging tot stand moet komen. Het plan van aanpak is nog niet gereed.
- **Regionaal**
De mogelijkheden hoe het landschapsonderhoud in de toekomst is te financieren is in 2013 in regionaal verband in gang gezet. Invulling van de oplossingen zullen mogelijk plaats vinden in 2014.

Bomen

Veiligheid, vooral bij het boombeheer, speelt een belangrijke rol. Wij zijn over gegaan tot het aanschaffen van een beheersysteem waarin voor alle bomen wordt bijgehouden wat de conditie is en welke onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd. Met dit systeem kunnen wij op een efficiëntere wijze committeren aan de zorgplicht die wij als boomeigenaar moeten vervullen.

Plantsoenen

Wij zijn tevreden omdat wij het groen in Haren op het huidige nivo konden onderhouden. Wij hebben dit jaar gebruikt om te komen tot de invoer van een kwaliteitsbeoordelingssysteem. De zogenaamde IBOR systematiek. Wij krijgen daardoor de mogelijkheid meer op beeld te sturen in plaats van prestaties.

Wij hebben dit jaar te maken gehad met een drietal hevige stormen. Hierdoor zijn er plusminus 120 bomen omgewaaid. Dit heeft geleid tot extra kosten door inzet van personeel en schade. Daarnaast heeft dit gevolgen gehad voor het opruimen van de bladeren in de gemeente wat vertraging heeft opgelopen.

Scharlakenbos en omgeving

In 2013 is in een samenwerking tussen de gemeente en een klankbordgroep met omwonenden, gebruikers en vertegenwoordigers van natuurbelangen, een nieuwe natuurvisie voor het Scharlakenhofgebied tot stand gekomen. De oude visie stamt uit 1992. Het Scharlakenhofgebied omvat het Scharlakenbos met de omringende graslanden die worden ingesloten door Dr. Ebelsweg, Geertsemaweg/Westerveen, Viaductweg en Rijksweg. De visie van de klankbordgroep bevat een basisvisie voor beleid en beheer van de vier deelgebieden Scharlakenbos, omgeving begraafplaats, voormalige openluchtzwembaden en de graslanden. In de visie wordt voorgesteld om de gesprekken voort te zetten met Stichting het Groninger Landschap om het beheer van het Scharlakenbos over te nemen.

Riolen

Wij hebben ervoor gezorgd dat alle afvalwater is afgevoerd zoals het hoort. Wij hebben weer delen van het riool gerenoveerd en tevens zijn wij door gegaan met het renoveren van de diverse rioolpomp installaties. Het geplande rioolwerk aan de woonboten in de Schipsloot is nog niet uitgevoerd. Dit schuift circa 2 jaar op, omdat wij dan tegelijkertijd onze werkzaamheden met een geplande dijkverhoging van het Waterschap Noorderzijlvest willen combineren.

Vastgoed

Vlootschouw gemeentelijk vastgoed

In juni is de Vlootschouw gemeentelijk vastgoed vastgesteld. In deze vlootschouw is ons vastgoed geïnventariseerd en ingedeeld naar categorie. Wij hebben een onderscheid gemaakt in A, B, en C categorieën. Het kern vastgoed in de A categorie staat niet op het programma om af te stoten. De C categorie stoten wij op korte termijn af en de B categorie vergt nog nader onderzoek. In de tweede helft van 2013 is een aanvang gemaakt met de verkoop van de gebouwen die in categorie C zijn genoemd. De eerste resultaten zijn geboekt. De woning aan de Kromme Elleboog 13a is verkocht en het brandweershuisje is verkocht onder voorbehoud. Tevens hebben wij de voorbereiding van de verkoop van voormalig OBS De Meent in Glimmen opgestart, zodat dit pand begin 2014 de markt op kan.

Bredeschool Oosterhaar

Na de zomervakantie is Brede School 'de Octopus' officieel in gebruik genomen. OBS de Wissel, Stichting Kinderopvang Haren, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de Speel-O-Theek zijn hier gezamenlijk gehuisvest in een modern, energiezuinig en duurzaam gebouw. De oude school is gesloopt en het terrein wordt heringericht.

Energie

Wij hebben dit jaar de levering van gas en elektriciteit aanbesteed samen met de gemeente Groningen, provincie Groningen en een groot aantal andere Groningse gemeenten (GGPG). Deze aanbesteding is afgerond en het contract zal per 1 januari 2015 ingaan. De toevoeging van groene elektriciteit en groen gas zal in 2014 door de GGPG aanvullend aanbesteed worden. Deze toevoeging voor groene elektriciteit en groen gas is noodzakelijk om te voldoen aan onze duurzaamheidsdoelstelling die wij willen halen per 2015.

Buitensport

Eind 2013 is met GHHC een nieuwe beheerovereenkomst afgesloten waardoor GHHC meer onderhoud in eigen beheer uit zal gaan voeren. Door deze overeenkomst wordt een deel van de ombuiging buitensport gerealiseerd. In 2014 zal met de VV Glimmen over sportpark 'De Groenberg' en met VV Haren, VV Gorecht en Atc over sportpark 'De Koepel' gesproken worden over het toekomstige beheer en onderhoud.

Sporthal Scharlakenhof

Afgelopen jaar is hard gewerkt aan de voorbereiding van de renovatiewerkzaamheden van de sporthal. De renovatiewerkzaamheden evenals het wegwerken van achterstallig onderhoud worden gecombineerd met de splitsing van de sporthal en aanpassingen ten behoeve van het Zernike College. In het voorjaar en het najaar zijn er gebruikersoverleggen geweest waarin de gebruikers zijn bijgepraat over de concept plannen en de verwachte uitvoering in 2014. Afsproken is dit regelmatig te herhalen om definitieve afspraken te maken over de overlast tijdens de werkzaamheden. Doel is de werkzaamheden grotendeels in de zomer van 2014 uit te voeren.

Upgrading gymzalen

Afgelopen najaar is er een start gemaakt met de voorbereidingen rond de upgradering van de gymzalen waaronder ook het sanitair en de kleedruimten. De werkzaamheden zullen fasegewijs worden uitgevoerd waarbij zo veel mogelijk gepland wordt in de zomerperiode. In november is er een gebruikersoverleg geweest waarin de plannen zijn toegelicht. Hierin hebben de gebruikers zaken ingebracht om rekening mee te houden tijdens de werkzaamheden. Afsproken is om de werkzaamheden te beginnen in gymzaal het Buut en de Meet. Daarna zullen de Bam, de Groenberg en gymzaal Oude Brinkweg volgen. Zodra de plannen uitgewerkt zijn wordt een nieuw overleg gepland om definitieve afspraken te maken met de gebruikers over mogelijke overlast gedurende de werkzaamheden.

Het doel is om medio 2014 met de uitvoering te starten met een doorloop naar de zomervakantie van 2015 omdat niet alle gymzalen tegelijk aangepakt kunnen worden.

Begraafplaats Harenerhof

In het tweede half jaar is een start gemaakt met het opstellen van nieuw begraafplaatsen beleid. Planning is om dit medio 2014 af te ronden zodat aansluitend begonnen kan worden met de planvorming voor de inrichting van de tweede heuvel van de Harenerhof.

Gemeentewerf

Afgelopen jaar zijn er drie onderzoeken uitgevoerd om als onderlegger te dienen voor een voorstel om de gemeentewerf te renoveren. Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat er een aantal zaken direct opgepakt moesten worden. De asbesthoudend platen in de cv ruimte van het kantoorgebouw bleken direct gesaneerd te moeten worden en de cv installatie is vervangen om de bedrijfsvoering gedurende de winterperiode te kunnen garanderen.

De renovatie van de gemeentewerf is voor een groot deel afhankelijk van de toekomst van de brandweerkazerne omdat de werf en de brandweer sterk met elkaar verweven. Besloten is te wachten met een totaal renovatie voorstel tot er meer duidelijk is over de toekomst van de brandweerkazerne.

Groot onderhoud CKC

In september is begonnen met de vervanging van de buitenkozijnen van het 't Clockhuys. Dit wordt gecombineerd uitgevoerd met groot onderhoudswerkzaamheden. Naar verwachting zijn deze werkzaamheden medio 2014 afgerond.

Onderzoek toekomst CKC

Er is een start gemaakt met het onderzoek naar het eigendom, beheer en exploitatie van het CKC. Hierin is gekeken naar de mogelijkheden om dit anders te organiseren. Begin 2014 zullen de uitkomsten en de eventuele vervolgstappen aan uw raad worden aangeboden.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
047 Wegen, Straten en Pleinen	2.096	1.946	2.027	2.006	1.974	32
051 Openbare Verlichting	409	362	353	357	351	6
065 Verkeer en Vervoer	208	191	172	127	157	-30
077 Afwatering	103	89	76	54	43	11
172 Landschapsbeheer	102	75	86	107	85	22
177 Plantsoenen	1.787	1.768	1.596	1.567	1.560	7
178 Openluchtrecreatie en Toerisme	154	149	143	160	166	-6
233 Riolen	21	6	-130	98	25	73
245 Handhaving openbare ruimten	52	34	51	87	81	6
162 Molen Noordlaren	16					
167 Monumenten	63	4	-27	17	10	7
100 Vastgoedbeheer		1.219	1.537	2.056	2.029	27
Totaal Doelgroep Gebruikers publieke ruimten	5.012	5.842	5.883	6.636	6.480	155

Wegen, Straten en Pleinen

Er is € 32.000 minder uitgegeven dan begroot, wat deels komt door minder vuil op straat en lagere kosten met betrekking tot afvoeren en storten. Verder was er minder noodzaak tot extra veegrondes.

Verkeer en vervoer

In 2013 is sprake geweest van een onderbezetting op de functie verkeer (mede door ziekte). Hierdoor waren wij genoodzaakt extra externe ondersteuning te regelen. Daarnaast is een aantal grotere onderwerpen afgehandeld. Onder andere nieuw parkeerbeleid, uitwerking Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan, realisatie veilige schoolomgevingen, e-laadpunten elektrische auto's, oplaadzuil elektrische fietsen, veel nieuwe plannen waar verkeer een belangrijke rol speelt en herinrichtingvraagstukken 30km zones. Dit heeft veel extra werk opgeleverd in 2013 voor verkeer.

Afwatering

Er is een overschot van € 11.000 wat grotendeels een gevolg is van het vinden van een alternatieve afzetmogelijkheid in 2013 voor het afvoeren van slootgrond, hierdoor hebben wij de geraamde stortkosten vermeden.

Landschapsbeheer

Begrote bestedingen voor de LUP-projecten (tweede herstelfase kleine landschapselementen en de Natte landschapselementen) zijn niet gerealiseerd in 2013. Conform uw besluit in de Bestuursrapportage 2013 is het restant budget van € 21.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve budgetoverheveling.

Riolen

Er is een restant van € 73.000 op riolen. Dit is toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Riolerings. Zie ook Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering.

De verklaring voor dit voordelige saldo is tweeledig:

1. Naar aanleiding van een uitgevoerde interne controle bleek, dat de toegerekende kapitaallasten niet juist berekend waren. Herberekening leidt tot lagere kapitaallasten in 2013 van € 20.000.
2. Het herstellen van de drukriolerings voor woonschepen aan de Schipsloot van € 55.000 was gepland voor 2013. Deze werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd omdat wij dit willen combineren met een kadeverbetering welke het Waterschap Noorderzijlvest vermoedelijk in 2015 gaat uitvoeren.

Vastgoedbeheer

Blauwe ruiters

Voor het herhuisvesten van De Blauwe Ruiters is een jaarlijks bedrag begroot van € 20.000. Doordat afgelopen jaar veel inzet is geweest in overleg tussen de partijen zijn er weinig kosten gemaakt. Hierdoor is een restantbedrag van € 18.000 over gebleven.

Begraafplaatsenbeleid

Uw raad heeft in de afgelopen zomer een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld om nieuw begraafplaatsenbeleid op te gaan stellen. De voorbereidende werkzaamheden zijn ambtelijk opgepakt en er zijn contacten geweest met derden om ons hierin te ondersteunen, echter zijn er nog geen verplichtingen aangegaan. Hierdoor geeft dit een positief saldo in de jaarafrekening. Ons voorstel is om dit budget over te hevelen naar 2014 om de werkzaamheden verder af te kunnen ronden.

Parkeergarage

Ten opzichte van 2012 is het aantal betalende bezoekers van de parkeergarage afgenomen. De tendens van de afgelopen jaren is verder doorgezet van ongeveer € 90.500 inkomsten in 2012 naar € 86.500 afgelopen jaar. Hierdoor is € 4.000 minder binnengekomen dan begroot.

Energie

De energie prijzen zijn de afgelopen jaren steeds verder gestegen door de energiebelasting en recent door de verhoging van de BTW van 19% naar 21%. Daarnaast zijn een aantal installaties verouderd (vervangingen zijn ingepland) waardoor deze een relatief hoog energie verbruik hebben. Door kleine incidentele meevallers en doordat wij tegenwoordig de levering van energie aanbesteden hebben wij de kosten telkens binnen het hele product kunnen compenseren. Dit jaar waren de verschillen echter groter dan voorgaande jaren vooral doordat wij een lang en relatief koud voorjaar gehad hebben. Door incidentele voordelen als minder beheer kosten bij de Bredeschool door de nieuwbouw en het afstoten van een woning compenseren wij deze verschillen enigszins. Een bedrag van ongeveer € 20.000 blijft over wat wij intern niet hebben kunnen opvangen. In 2014 willen wij het gehele verbruik analyseren en kijken hoe dit zich verder zal ontwikkelen.

Afstoten vastgoed

Conform uw raadsbesluit om vastgoed af te stoten is de woning aan de Kromme Elleboog 13a afgelopen jaar verkocht. De verrekening van deze verkoop zal in doelgroep algemene dekking middelen en bedrijfsvoering worden toegelicht. Het brandweershuisje in Noordlaren is verkocht onder voorbehoud waardoor de inkomsten naar verwachting 2014 ingeboekt kunnen worden.

Economische klanten

Wat wilden wij bereiken?

Wij wilden dat het voor bewoners en bezoekers in Haren goed werken en verblijven zou zijn. Dus:

- de dorpskom als een prettig verblijfsgebied met een gevarieerd winkelaanbod, dat voorziet in de wensen van de 'eigen' economische klanten en in een aantal segmenten van regionaal niveau is;
- bewoners en bezoekers moeten zich veilig voelen en geen overmatige overlast ervaren van activiteiten van anderen;
- economische klanten moeten zich volledig kunnen informeren over bodemgesteldheid en milieu(risico's).

Wat hebben wij gedaan?

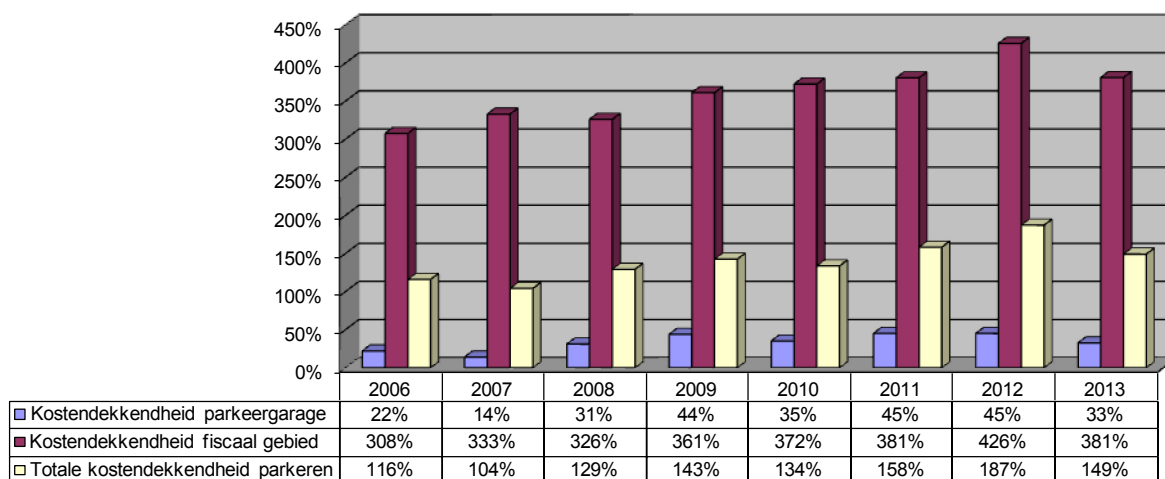
Vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten

Het aantal verleende vergunningen op basis van de APV is over de gehele linie aardig gelijk gebleven ten opzichte van de begroting 2013. Dit jaar zijn er minder Drink- en horecaverunningen verleend in vergelijking met vorig jaar. De reden hiervan is dat in de voorbereiding op de vernieuwde Drink- en Horecawet van 1 januari 2013 een actualisatieslag heeft plaatsgevonden, waardoor er amper nieuwe aanvragen kwamen. Wel zijn er 7 ontheffingen en 11 vergunningen Drink- & Horeca verleend. De afname van de standplaatsvergunning is toe te wijzen aan het feit dat de gevestigde ambulante handel (markt) geen ruimte heeft geboden voor nieuwe ondernemers. Daarnaast zijn er beduidend minder vrije ambulante ondernemers die van een standplaatsvergunning gebruik wilde maken. Er zijn meer vergunningen aangevraagd dan begroot was (realisatie 141 ten opzichte van begroot 130). Ten opzichte van 2012 zijn minder vergunningen aangevraagd.

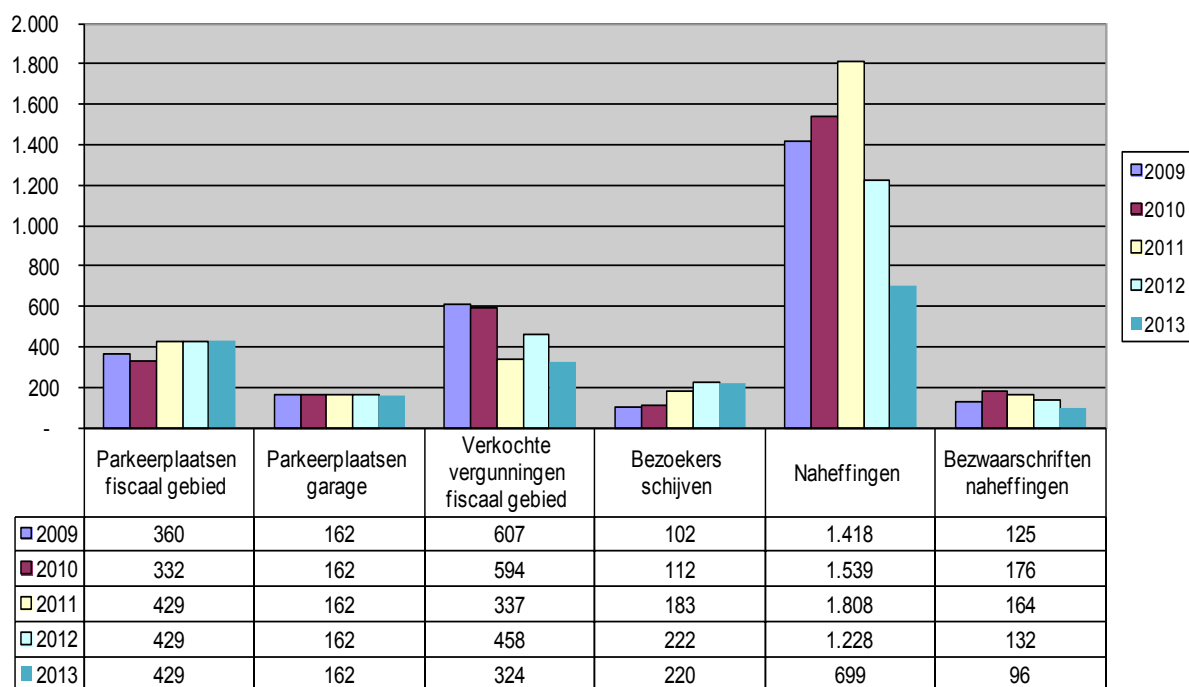
Parkeervoorzieningen

Het aantal parkeerbewegingen in de fiscale zone en in de parkeergarage loopt terug. Dit is een landelijke tendens. In het algemeen worden economische factoren als oorzaak daarvoor genoemd. Niet duidelijk is of dat ook voor Haren geldt.

Gerealiseerde kostendekkendheid parkeren 2006-2013

De kosten zijn vrijwel gelijk gebleven aan de gemiddelde kosten van de voorgaande jaren. De parkeeropbrengsten voor zowel de parkeergarage als fiscaal gebied zijn in 2013 gedaald ten opzichte van 2012. Hierdoor daalt de kostendekkendheid ten opzichte van 2012. In bovenstaande grafiek is de kostendekkendheid in beeld gebracht.

Er zijn minder vergunningen fiscaal gebied verkocht ten opzichte van 2012. Opvallend is dat het aantal maandkaarten is gehalveerd (173 in 2013 tegen 83 in 2012), terwijl het aantal halfjaar- en jaarkaarten, alsmede het aantal abonnementen voor de parkeergarage, een stabiel beeld vertoont.

Het aantal naheffingen parkeerbelasting is fors lager. De oorzaak hiervoor is aan de ene kant te wijten aan de terugloop van het aantal parkeerbewegingen, gekoppeld aan een hogere betalingsdiscipline. Daarnaast hebben de (oude) parkeerautomaten in het 1e kwartaal van 2013 veelvuldig in storing gestaan. Met het vervangen van de parkeerautomaten in april 2013 is aan die storingen een einde gekomen.

Weekmarkt

Wij hebben ervoor gezorgd dat de weekmarkt netjes en ordentelijk is verlopen. De markt opstelling wordt nog steeds als minder gezellig ervaren. Wij blijven in overleg met standplaatshouders en ondernemers Raadhuisplein om hier verandering in te brengen, hetgeen in 2014 is opgepakt.

Economische zaken

Periodiek vindt er overleg plaats tussen Ondernemend Haren en het College. Daarbij komen onderwerpen als verkeer en parkeren, leegstand en activiteiten om het centrum van Haren te verlevendigen aan de orde. In het najaar is er specifiek een avond geweest over het aanpakken van de leegstand. Daarnaast is op voorstel van het College besloten tot het achteraf betalen van de parkeergelden. Het jaar 2013 was het eerste jaar waar het Ondernemersfonds van kracht was.

Milieu

Omgevingsdienst Groningen (ODG)

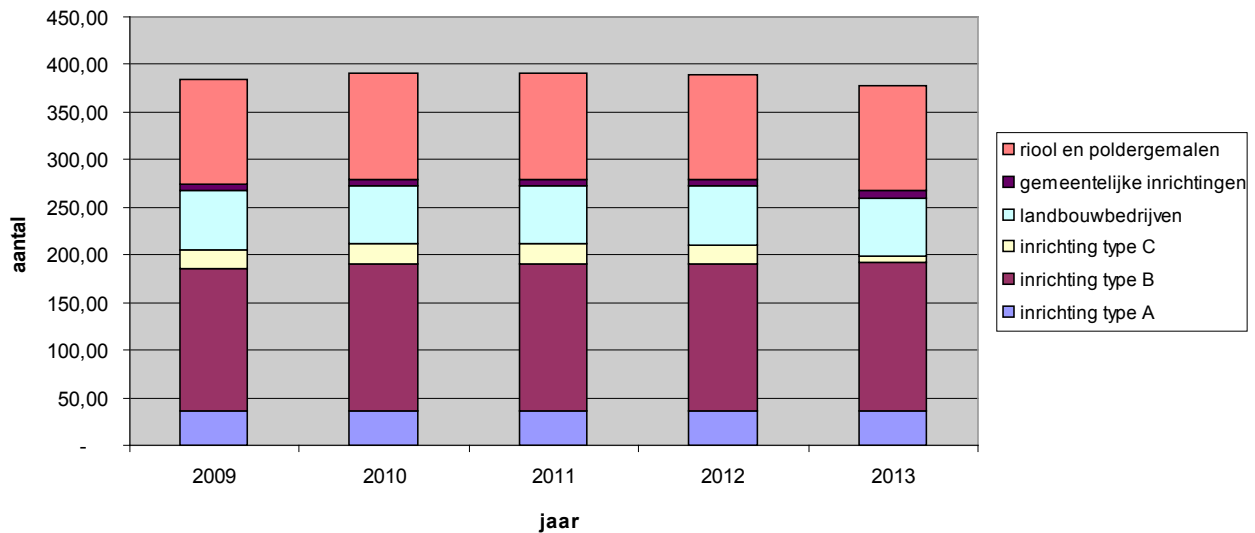
De ontwikkeling van de Omgevingsdienst Groningen heeft ook in 2013 niet stilgestaan. Op 1 november 2013 is de Omgevingsdienst operationeel geworden. Het heeft er toe geleid dat in 2013 geen milieutoezicht heeft plaatsgevonden bij die inrichtingen welk zijn overgeheveld naar de Omgevingsdienst. Er zijn uitvoeringsafspraken gemaakt om de onderlinge verhouding tussen Haren en de Omgevingsdienst helder maar wel pragmatisch te houden.

Vergunningverlening bedrijven

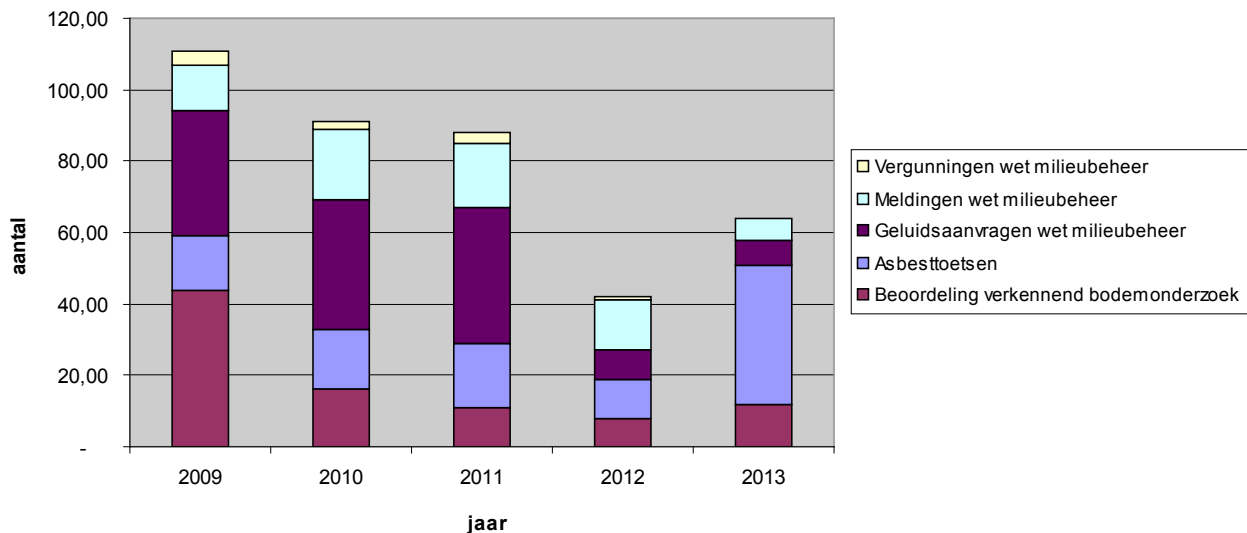
Door de komst van het Activiteitenbesluit zijn ook het afgelopen jaar weer meer inrichtingen onder de vergunningsplicht uitgekomen. De werklast verschuift door deze AmvB van de vergunningverlening naar de handhaving. Vanaf 1 november zullen de vergunningen worden opgesteld door de Omgevingsdienst. Wij blijven wel verantwoordelijk voor het eindprodukt. Om het gehele proces en de uitvoering te bewaken is een regisseur binnen onze organisatie aangewezen.

Onderstaande tabel geeft goed inzicht in het aantal inrichtingen Wet milieubeheer. Het aantal inrichtingen kan stabiel worden genoemd.

Inrichtingen wet milieubeheer

Milieu: aanvragen, meldingen, onderzoeken en toetsen

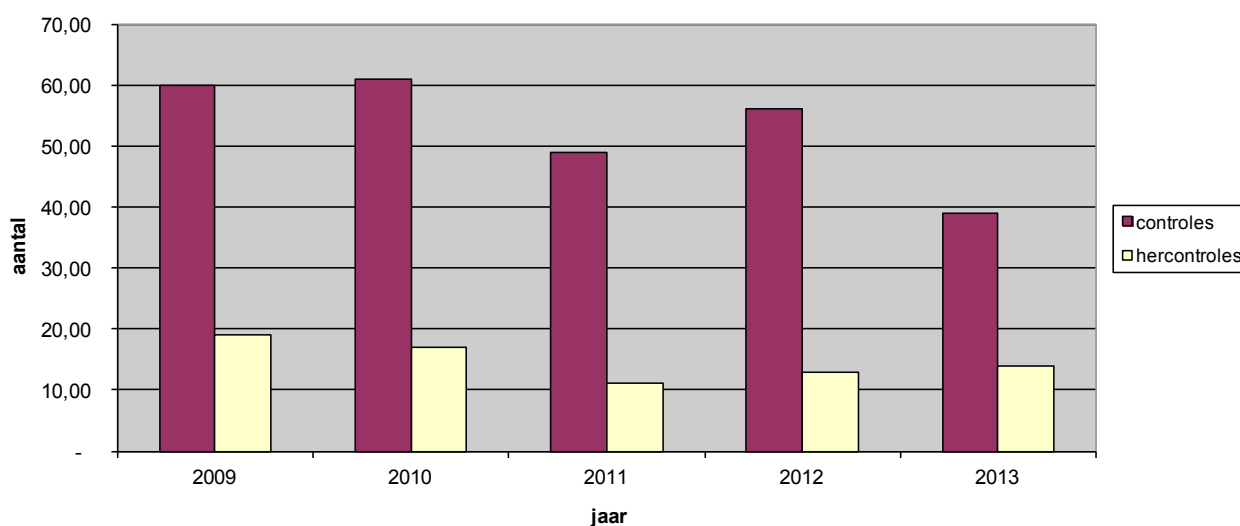

Bovenstaande grafieken geven inzicht in aanvragen, meldingen, onderzoeken en toetsen. Met name een terugloop van meldingen is direct een gevolg van de economische slechte situatie. Er zijn in 2013 totaal geen milieuvergunningen verleend. Er zijn wel boven verwachting beduidend meer asbesttoetsen uitgevoerd; onze inwoners zijn zich er van bewust dat asbest verwijderd dient te worden als de woning verbouwd en/of gerenoveerd wordt.

Handhaving inrichtingen Wet Milieubeheer en overige toezichtstaken

Er hebben 39 bedrijfscontroles plaatsgevonden. Er zijn geen opleveringscontroles geweest. In het kader van de controles zijn 3 gemeentelijke inrichtingen bezocht. Er zijn naar aanleiding van de bedrijfcontroles 14 hercontroles verricht. In 1 geval heeft er een voornemen tot last onder dwangsom plaatsgevonden. Uiteindelijk is er geen last onder dwangsom opgelegd. Er zijn 2 grote incidenten geweest: asbestsanering van zwembad Scharlakenhof en de illegale astbestverwijdering in 7 woningen aan de Zwanenbloemweg. Ten opzichte van 2012 moesten er 13% meer hercontroles worden uitgevoerd. De redenen zijn met name gelegen op het administratieve vlak.

Milieu: controles inrichtingen wet milieubeheer

Geluidhinder

Sanering Railverkeerslawaai Haren-Glimmen

De activiteiten voor het project sanering railverkeerslawaai Haren-Glimmen hebben in 2013 vooral bestaan uit procedurele zaken. De benodigde vergunningen zijn inmiddels aangevraagd. In 2014 moet dan begonnen worden met de uitvoeringsmaatregelen in de vorm van het aanbrengen van raildempers, geluidswallen en geluidsschermen. De financiering van dit project vindt volledig plaats voor rekening van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Sanering wegverkeerslawaai

Samen met de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Veendam was destijds een aanvraag gedaan voor subsidie bij de provincie vanuit ISV-3 subsidie (2010-2014) voor sanering van bestaande woningen, die een hoge geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai ondervinden. Voor onze gemeente gaat het om 28 woningen, die voorkomen op de A-lijst. Bij de provincie was een subsidieaanvraag van ruim € 76.000 ingediend. In november 2011 was het bedrag door de provincie beschikbaar gesteld aan de gemeente Haren. Inmiddels zijn er de meeste woningen gesaneerd. Er moeten nog 3 woningen worden aangepakt. Zoals de planning er nu uitziet, zal de gehele sanering eind 2014 zijn afgerond.

Bodem en grondwater

Bodemsanering Kroonkampweg 6 te Haren (voormalige chemische wasserij) bevindt zich in de monitoringsfase. De 5^e monitoringsronde heeft plaatsgevonden in mei 2012. De resultaten vielen tegen. Het afbraakproces stagneert, waardoor zonder extra maatregelen, de saneringsdoelstellingen niet gehaald kunnen worden. Er heeft overleg plaatsgevonden met de provincie Groningen. Uitkomst is dat er een extra aanvullende sanering dient plaats te vinden. Op de valreep van 2013 is een geschikte saneringspartner gevonden. Zo zal een nieuw saneringsproject worden gestart in nauwe samenwerking met de provincie Groningen.

Samenwerking met gemeente Groningen

In het team VTH-Milieu missen wij diepgaande deskundigheid met betrekking tot de (wettelijke) bodemtaken. Hiervoor zijn eind 2013 definitieve samenwerkings- en uitvoeringsafspraken met Groningen gemaakt. Sinds 2013 doen wij ook een beroep op de kennis en capaciteit van de gemeente Groningen op het vlak van constructieve veiligheid, bouwtoezicht, akoestiek en nog een aantal specifieke zaken waaronder drank- en horecatoezicht en handhaving.

Openbare hygiëne

Wij hebben ervoor gezorgd dat alle kadavers conform de voorschriften zijn afgevoerd. Er heeft zich in 2013 geen ernstige plaagdierenoverlast voorgedaan. In opkomst is de steenmarter, deze diersoort is beschermd. Wij hebben, ondanks de beschermde status van de steenmarter, een ontheffing van de provincie gekregen zodat wij bij ernstige overlast de steenmarters mogen vangen en op een andere plaats weer mogen loslaten.

Vanuit risico's voor de volksgezondheid monitoren wij de ontwikkeling van de eikenprocessierups. In vergelijking met 2012 is het voorkomen van de eikenprocessierups onveranderd gebleven. Monitoring doen wij in samenwerking met Landschapsbeheer Groningen.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * € 1.000)

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
041 Dienstverlening Europ. Diensten Richtl.	94	93	71	79	72	7
042 Overige Beschermende Maatregelen	5	6	8	7	4	3
044 Schades	51	47	40	29	148	-119
064 Parkeervoorzieningen	-133	-343	-389	-253	-327	74
082 Markten/Standplaatsen	16	25	24	15	19	-5
083 Economische Zaken	6	22	21	38	36	2
089 Komplan Algemeen	58	34	33	32	32	0
234 Vergunningverlening bedrijven	116	75	107	62	20	42
235 Bodem en Grondwater	66	56	43	90	82	8
236 Geluidhinder	24	23	6	25	25	0
237 Algemeen Milieubeleid	34	51	82	112	90	22
239 Openbare Hygiene	17	14	19	20	17	2
241 Gemeentelijke Interne Milieuzorg	20	18	18	25	27	-1
243 Handhaving Milieu/reclame	141	94	135	119	93	27
Totaal Doelgroep Economische klanten	514	215	218	399	337	63

Schades

Er is een nadelig saldo van € 119.000 op schades. Het overgrote deel van de schades is ontstaan door de stormschade van 28 oktober 2013. De schade bestaat uit opruimingskosten van bomen (€ 96.000) en aansprakelijkheidsstellingen (€ 23.000).

Parkeervoorzieningen

Er is een voordelig saldo van € 74.000 op fiscaal parkeren ten opzichte van de begroting. Na het eerste half jaar was onze prognose voor het hele jaar ongunstiger dan nu is gerealiseerd. De parkeeropbrengsten fiscaal parkeren zijn hoger dan begroot (€ 62.000). Dit komt enerzijds door meer opbrengsten dan begroot uit muntgeld/pinbetalingen (€ 28.000) en naheffingen (€ 11.000) en anderzijds door meer opbrengsten dan begroot uit verkoop van abonnementen en vergunningen (€ 23.000). De hogere opbrengsten uit verkoop van abonnementen en vergunningen schrijven wij toe aan de uitgifte van vergunningen voor afwijkende termijnen (kwartaalkaarten, dagkaarten, etc.).

Tot slot zijn er minder kosten dan begroot (€ 12.000). Deze kostenreductie is voor een groot deel het gevolg van de vervanging van de parkeerautomaten in april 2013. Het aantal storingen (reparatie- en herstelkosten) is daardoor fors teruggedrongen.

Vergunningverlening bedrijven Wet milieubeheer

Er is een voordelig saldo van € 42.000 op vergunningverlening bedrijven Wet milieubeheer. Er zijn in 2013 geen vergunningsverzoeken binnengekomen en het aantal meldingen is teruggelopen. Hierdoor heeft minder inzet van medewerkers plaatsgevonden (€ 30.000). Wij hebben door de terugloop ook minder akoestische onderzoeken laten uitvoeren en weinig publicatiekosten gehad (€ 12.000).

Algemeen Milieubeleid

Bij milieuadviesing is een positief saldo van € 22.000 ontstaan. In de Voorjaarsnota 2013 is bijgeraamd voor het aanpassen van diverse stukken ten behoeve van het Interbestuurlijk toezicht. Daar behoefde geen gebruik van te worden gemaakt.

Handhaving Milieu/reclame

Met betrekking tot de handhaving milieu/reclame is een positief saldo van € 27.000 ontstaan. Er zijn minder controles uitgevoerd.

Kengetallen

In de Voorjaarsnota 2012 hebben wij aangegeven dat wij in de P&C-cyclus kengetallen zullen opnemen in de Begroting, tussentijdse rapportage en het Jaarverslag. In de Begroting 2013 is is vastgelegd welke streefcriteria aan deze kengetallen zijn gekoppeld. Hierna treft u voor het eerst dus de realisatie aan van de kengetallen op het gebied van:

1. Termijn afdoen brieven;
2. Termijn afdoen klachten;
3. Bezwaren (aantal en afhandelingstermijn);
4. Betaaltermijn debiteuren;
5. Betaaltermijn crediteuren.

Ad 1

Streefcriterium: 95% van de brieven wordt binnen 6 weken afgedaan.

Het Document Management Systeem dat wij gebruiken is nu ingericht om zaakgericht te kunnen werken. Eind 2013 is begonnen met de implementatie hiervan. Inkomende brieven worden gescand en volledig digitaal afgehandeld. Een koppeling tussen inkomende brieven en onze reactie kan nu gemaakt worden. Reactietermijnen op brieven zijn dan controleerbaar en deze informatie kan ontsloten worden. Gestart is om deze koppeling te realiseren en processen hiervoor in te richten. Een zaak (brief, aanvraag, etc.) wordt nu volledig digitaal verwerkt en bevat alle correspondentie en de daarbij behorende processtappen. Ons streven om het zaakgericht werken eind 2013 / begin 2014 voor de belangrijkste en meest voorkomende processen in gebruik te nemen is daarmee gehaald.

Ad.2

Streefcriterium: alle klachten worden binnen 6 weken afgedaan

In 2013 is het in dertien van de vijftien gevallen gelukt de klacht binnen zes weken af te handelen. In de andere gevallen is de termijn niet gehaald, omdat de klachten complex van aard waren en daarom wat meer voorbereidingstijd vergden. In één van deze gevallen was daarbij het plannen van een gesprek lastig was vanwege vakantietijd. Met instemming van de klagers is in beide gevallen de termijn verlengd.

Ad.3

Streefcriteria bezwaren: 50% afdoening binnen 12 weken en 50% afdoening binnen 18 weken.

Zoals ook bij de Begroting en Voorjaarsnota 2013 aangegeven wordt het jaarverslag van de commissie bezwaarschriften pas halverwege het daaropvolgende jaar opgemaakt. Dit betekent dat de gepresenteerde uitkomsten betrekking hebben op het verslag 2012. De cijfers over 2013 zijn halverwege 2014 bekend.

In drie zaken is de wettelijke beslistermijn van twaalf weken gehaald. In veertien andere zaken werd de wettelijke beslistermijn van twaalf weken met zes weken uitstel overschreden. Daarbij wordt echter aangetekend dat daarvoor in de meeste gevallen een goede verklaring is en de vertraagde afhandeling in de regel plaatsvindt met instemming van of zelfs op nadrukkelijk verzoek van de betrokken belanghebbenden.

Het zoveel mogelijk nastreven van de behandeling van bezwaarschriften binnen de wettelijke termijnen behoeft geen discussie. De zaken die voor de commissie verschijnen lijken in de loop der jaren echter gecompliceerder te worden, waardoor ook de afdoeningstermijn van 12 weken steeds minder vaak wordt gehaald.

Ad 4

Streefcriterium: 95% van de openstaande vorderingen is binnen 30 dagen na de vervaldag voldaan. Na 120 dagen is meer dan 99% voldaan.

Op 10 februari 2014 stond voor het belastingjaar 2013 nog een bedrag van € 153.000 open. Ten opzichte van het totaalbedrag aan opgelegde aanslagen komt dit overeen met minder dan 2% (1,94%). Voor wat betreft de overige vorderingen (geen belastingen) resteert nog een bedrag van € 208.533 dat de vervalttermijn van 30 dagen overschreden heeft. Daarvan is € 138.925 ouder dan 120 dagen, wat overeenkomt met 1,0%.

Ad 5

Streefcriterium: 95% van de ontvangen facturen is binnen 30 dagen betaald

Na de fiattering van de ontvangen facturen door de budgethouders worden deze betaalbaar gesteld. De gestelde betalingstermijn is 30 dagen na dagtekening van de factuur. Dit jaar is ruim driekwart van alle facturen binnen de gestelde termijn betaald.

Stand van zaken ombuigingen

Wij hebben de ombuigingstaakstelling voor de jaren 2011 tot en met 2013 van € 1.945.000 ruimschoots gerealiseerd. Dat komt met name doordat wij een aanvullende, structurele ombuiging van € 96.000 hebben gerealiseerd op het product van Huishoudelijke verzorging (WMO) in de doelgroep Gebruikers Zorg: in overleg met de zorgaanbieders is een traject afgesproken waarbij alle inwoners die op historische basis, maar feitelijk een onjuiste indicatie voor zware huishoudelijke hulp hadden, worden overgezet naar de lichtere variant. Deze ontwikkeling, samen met de extra inkomsten op basis van de invoering van de eigen bijdrage (die voor alle voorzieningen op huishoudelijke hulp worden geboekt), leiden tot een overschot van € 96.000.

Er zijn enkele ombuigingen in 2013 nog niet gerealiseerd:

- In de Begroting 2013 is een ombuiging van € 6.000 structureel ingeboekt op de activiteiten van Burgemeester en Wethouders. Dit hield in dat voor 2013 nog slechts een bedrag van € 3.000 is opgenomen ten behoeve van lunches, congressen etc. Er was echter al een aantal verplichtingen aangegaan, waardoor de ombuiging ter grootte van € 4.000 op dit budget in 2013 niet wordt gehaald. Realisatie van deze ombuiging vindt plaats met ingang van 2014.
- De ombuiging 15% lagere bijdrage H&OG regeling (Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg, nu GR Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen) door het aanbod te verminderen van € 36.000 wordt structureel niet gerealiseerd. Afspraken worden in GR-verband gemaakt en kunnen niet eenzijdig door één gemeente worden aangepast. Het niet realiseren van deze ombuiging kan op termijn wellicht opgevangen worden door de voordelige effecten uit de regionalisering van de brandweer, met ingang van 2015, oplopend tot € 80.000. Dat betekent dat deze ombuiging in 2013 en 2014 op rood staat.
- 15% subsidieverlaging cultuur: bezuiniging van € 13.000 van 2012 is gerealiseerd. Kosten (€ 2.000) blijven voor huurvergoeding Thalia en subsidie Culturele Raad Haren.
- Niet vervullen vacature coördinator (0,5 fte), vertrek medio 2013. De ombuiging is later gerealiseerd, namelijk per 1 september 2013, daarom € 7.000 minder omgebogen. In 2014 is deze ombuiging geheel gerealiseerd.

Paragraaf Interbestuurlijk Toezicht

Algemeen

In deze paragraaf geven wij de realisatie en actuele stand van zaken weer op het gebied van het Interbestuurlijk Toezicht (hierna: IBT), gebaseerd op de Wet revitalisering generiek toezicht. Onder IBT wordt in dit geval verstaan het toezicht van de provincie Groningen op de gemeente Haren. Gedurende 2013 is naast de vijf bekende toezichtgebieden (financiën, huisvesting statushouders, Wabo, Wet ruimtelijke ordening en archief) een nieuw toezichtgebied toegevoegd: Monumenten en archeologie, te vinden onder punt 6. In deze paragraaf legt het college op deze zes gebieden verantwoording af aan de gemeenteraad in de termen goed, matig of slecht.

1. Financiën

Hieronder gaat het college in op de zeven toetsingscriteria die de provincie Groningen hanteert in het kader van het financieel toezicht.

1. Begrotingsevenwicht

De Begroting 2014 sluit met een voordelig saldo van € 908.000 en is structureel en reëel in evenwicht. Daarom heeft de provincie onze gemeente voor het jaar 2014 (evenals in 2013) onder repressief toezicht geplaatst. Op dit criterium scoren wij goed.

2. Meerjarenramingen in evenwicht

De in de Begroting 2014 opgenomen meerjarenramingen laten tekorten zien die oplopen van € 466.000 in 2015 tot € 907.000 in 2017. Hiervoor zal in het kader van (de voorbereiding van) de Begroting 2015 een oplossing gezocht worden. Gezien de omvang van het tekort achten wij het mogelijk om deze oplossing te vinden. Op dit moment scoren wij op dit criterium matig.

3. Weerstandsvermogen

Zoals blijkt uit de paragraaf Weerstandsvermogen is de aanwezige weerstandscapaciteit in 2013 toegenomen van € 1.467.000 tot € 2.457.000. De gekwantificeerde risico's zijn gedurende het jaar 2013 per saldo ongeveer op hetzelfde niveau van circa € 4,9 miljoen gebleven. De aanwezige weerstandscapaciteit was nog onvoldoende om de aanwezige risico's af te kunnen dekken. Zoals aangegeven in de Begroting 2014 verwachten wij dat dit eind 2014 wel het geval zal zijn, mede dankzij de boekwinst van ruim € 2,2 miljoen op de gronden in de deelgebieden 5 en 6 van Haren Noord. Op dit moment scoren wij op dit criterium matig.

4. Onderhoud kapitaalgoederen

Voor de uitvoering van het onderhoud aan kapitaalgoederen zijn recente beheerplannen aanwezig. Op basis van de beheerplannen en de op basis daarvan gevormde voorzieningen en de in de begroting opgenomen investeringskredieten is het mogelijk om adequaat onderhoud te kunnen plegen aan onze kapitaalgoederen. Daarom scoren wij goed op dit criterium.

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen treft u een opsomming van de beheerplannen en nadere informatie aan.

5. Grondexploitatie

Ook in onze gemeente worden wij geconfronteerd met teruglopende grondverkoop. Wij hebben in de afgelopen jaren verliezen moeten nemen op de boekwaarden van onze grondexploitaties. Ook in het jaar 2013 hebben wij verlies moeten nemen. Het gaat om een bedrag van € 188.000 op de grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman.

Doordat wij de grondexploitaties twee keer per jaar grondig onder de loep nemen en indien nodig ons verlies nemen, kunnen wij spreken van een reële waardering van onze grondcomplexen. De accountant heeft in het kader van de jaarrekeningcontrole gecontroleerd of sprake is van een reële waardering.

In de paragraaf Grondbeleid is een beknopte toelichting gegeven op het gevoerde grondbeleid in 2013. Er wordt kort ingegaan op de inhoud van de projecten en wij geven inzicht in de financiële positie van de diverse complexen en de wijze waarop (verwachte) verliezen zijn afgedekt.

Aangezien de grondexploitaties in control zijn, scoren wij goed op dit toetsingscriterium.

6. Toepassing BBV

De Gemeentewet schrijft voor dat gemeenten een begroting, meerjarenramingen, een jaarrekening en een jaarverslag maken en geeft enkele vereisten waaraan de genoemde documenten dienen te voldoen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) bevat de nadere regelgeving daarvoor.

De gemeente Haren heeft als uitgangspunt te voldoen aan bovengenoemde wet- en regelgeving. Ook deze Jaarstukken 2013 voldoen aan de vereisten die voortvloeien uit de BBV. Hiermee scoren wij goed op dit toetsingscriterium.

7. Uitkomsten jaarrekeningen

De saldi van de jaarrekeningen in de afgelopen drie jaar zijn:

2011	2012	2013
€ 1.152.000 nadelig	€ 47.000 voordelig	€ 765.000 nadelig

De oorzaken van het tekort in 2011 waren incidenteel: het betrof een verlies van circa € 0,8 miljoen op zwembad Scharlakenhof en een verlies op grondexploitaties van circa € 0,4 miljoen. Het voordelig saldo 2012 is voornamelijk incidenteel. Het nadelige saldo in 2013 bevat deels een structureel nadeel in de personeelskosten, voornamelijk veroorzaakt door een technische aanpassing van de werkgeverslasten. Met name gezien het laatste scoren wij matig op dit toetsingscriterium.

2. Huisvesting statushouders

Het rijk legt op basis van de Huisvestingswet aan gemeenten kwantitatieve taakstellingen op voor de huisvesting van statushouders. De aantallen zijn gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. Elk half jaar krijgt de gemeente een taakstelling opgelegd. Op basis van de overzichten van het COA kan de provincie nagaan of een taakstelling is gerealiseerd. Gemeenten die de taakstelling hebben gehaald worden niet benaderd. Gemeenten met een achterstand worden uitgenodigd voor een bestuurlijk overleg waarin afspraken worden gemaakt over concrete maatregelen, die in een te stellen termijn van maximaal 6 maanden moeten leiden tot realisering van de taakstelling. Deze concrete maatregelen worden opgenomen in het Besluit tot indeplaatsstelling. Als na deze extra termijn de taakstelling nog niet is gerealiseerd, dan is de provincie gehouden om te voorzien in de huisvesting van het resterende aantal statushouders ten laste van de gemeente.

Er is sprake van een goede uitvoering door gemeenten wanneer de halfjaarlijkse taakstelling wordt gerealiseerd. Er is sprake van een matige uitvoering door gemeenten, als de halfjaarlijkse taakstelling niet volledig wordt gerealiseerd. Er is sprake van een slechte uitvoering als de gemeenten na een extra termijn de taakstelling niet hebben gehaald.

Als het niet realiseren van de taakstelling is veroorzaakt doordat het COA niet voldoende kandidaten levert, dan is dat de gemeente niet aan te rekenen. De kwalificatie 'goed, matig of slecht' is dan niet toe te passen.

Wij hebben in het jaar 2013 zowel de taakstelling eerste halfjaar als de taakstelling tweede halfjaar conform richtlijnen gehaald. Voor 2013 geldt dat er aan het eind van het jaar één persoon meer is geplaatst dan de taakstelling voorschrijft. Zowel qua realisatie als periode waarbinnen dit dient te geschieden is de conclusie derhalve dat dit onderdeel op groen staat en als goed gekwalificeerd wordt.

3. Wabo

Op basis van het Besluit omgevingsrecht is het noodzakelijk dat het college de volgende stukken vaststelt:

- a) Handhavingsbeleidsplan;
- b) Uitvoeringsprogramma voor het komende jaar;
- c) Rapportage en evaluatie van het afgelopen jaar.

Deze stukken moeten bekend gemaakt worden aan de gemeenteraad.

Het handhavingsbeleidsplan moet gebaseerd zijn op een analyse van de problemen die zich naar het oordeel van het college kunnen voordoen op het gebied van de handhaving. Het handhavingsbeleidsplan moet gebaseerd zijn op een probleem- en risicoanalyse.

Onderstaande vijf risicothema's zijn benoemd voor het toezichtgebied Wabo. Deze thema's zijn gebaseerd op de ervaringen van de gemeente, de voormalige VROM-inspectie en het IPO en dienen terug te komen in bovenstaande stukken. Deze risicothema's zijn aan verandering onderhevig en zullen over een aantal jaren anders zijn. In de evaluaties zal dit worden gesignaleerd.

Het gaat om de volgende vijf thema's:

- Asbestregelgeving;
- Brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen;
- Constructieve veiligheid en brandveiligheid;
- Verontreinigde grond;
- Risicovolle inrichtingen.

a) Handhavingsbeleidsplan

Het handhavingsbeleidsplan 2011-2014 is vastgesteld op 28 maart 2011 en is gebaseerd op een probleem- en risicoanalyse van Rapport Oranjewoud (Bouw- en Woningtoezicht, BWT) en maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Het beleidsplan gaat niet specifiek op één van de vijf thema's in. Op de vijf thema's wordt op dit moment door ons aandacht besteed op de volgende manier:

- Asbestregelgeving: de wetgeving is hierover duidelijk. Er is inmiddels een concept-asbestprotocol, waarvan wordt verwacht dat de bestuurlijke vaststelling medio maart/april 2014 zal zijn.
- Het tweede thema (brandveiligheid bij opslag van gevaarlijke stoffen) speelt amper binnen de gemeente Haren en heeft vanwege capaciteitstekort de laagste prioriteit gekregen.
- De constructieve veiligheid zwembaden is in 2012 toegevoegd aan het handhavingsbeleidsplan 2011-2014. Daarnaast is de samenwerking met de gemeente Groningen aangegaan op het gebied van toetsing constructieve veiligheid en brandveilig gebruik. Deze kwaliteitsslag zal in het Uitvoeringsprogramma 2014 nader tot uitwerking komen. Wij voldoen voor wat betreft de VTH-taken aan de wettelijke eisen en hebben toezicht en handhaving van de risicovolle taken redelijk goed in de vingers. Er is nog geen sprake van een 'goed', maar zeker meer dan de criteria 'matig' omschrijft.

- De handhaving van bodemzaken was eerder ondergebracht bij de gemeente Groningen, echter de toezicht & handhaving is een activiteit die onder het basistakenpakket milieu valt en ook in die hoedanigheid is ondergebracht bij de Omgevingsdienst Groningen. Nadere uitvoeringsafspraken zijn in een dienstverleningsovereenkomst met de Omgevingsdienst vastgelegd en zo ook gewaarborgd.
- De evaluatie Nota Externe veiligheid (risicovolle bedrijven) zal plaatsvinden na de zomer van 2014. Dit zal in samenwerking met de Omgevingsdienst Groningen worden gedaan.

b) Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma 2014 VTH basistakenpakket, door de Omgevingsdienst Groningen opgesteld, is inmiddels bestuurlijk akkoord. Het uitvoeringsprogramma 2014 VTH Wabo is geactualiseerd. Voor alle taakvelden geldt nu dat de toezichtfrequentie is gekoppeld aan een inschatting van risico's. Het workflowsysteem ondersteunt ons hier niet volledig in. De BWT-inspecteur bepaalt de frequentie door de indeling in risicocategorieën, aangevuld met eigen bevindingen. De milieuispecteur werkt volgens een vooraf vastgesteld frequentie per categorie.

Het Uitvoeringsprogramma 2014 wordt in maart 2014 vastgesteld door het college. Daarna zal de raad op de hoogte worden gebracht. Hierdoor voldoen wij voor wat betreft de VTH-taken aan de wettelijke eisen.

c) Jaarrapportage en evaluatie

Samengevat moet de rapportage in ieder geval de volgende onderdelen bevatten:

- Bereiken van de handhavingsdoelen;
- Welke voorgenomen activiteiten zijn uitgevoerd in combinatie met de prioritering;
- Uitvoering afspraken met andere bestuursorganen.

De evaluatie dient inzicht te geven of de opgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en in hoeverre de uitgevoerde activiteiten hebben bijgedragen aan het bereiken van de handhavingsdoelen. Met andere woorden dient in de evaluatie naar voren worden gebracht of het handhavingsbeleidsplan en/of het uitvoeringsprogramma aangepast dient te worden en zo ja, waarom.

De jaarrapportage en jaarevaluatie over het jaar 2013 van de VTH-taken voldoet aan de wettelijke eisen. Hiervoor wordt verwezen naar het jaarverslag in de cyclus van planning en Control (doelgroep Economische klanten).

Uitvoering Wabo-taken

In het rapport 'Kwaliteit uitvoering VTH in Groningen' kan worden afgeleid dat Haren slechts gedeeltelijk voldoet aan de elementen van de Big 8 en slecht scoort op het vlak van flexibiliteit. Reden is de scheve verhouding taken/fte's.

Het Kwaliteitsinstituut voor Nederlandse Gemeenten (KING) heeft op de website waarstaatjegemeente.nl een kopje toezichtsinformatie toegevoegd. Hier kan elke gemeente op dit moment vragen beantwoorden over het woon- en leefklimaat. In 2013 is nog geen aandacht gegeven aan het invullen van de toezichtsinformatie op de site waarstaatjegemeenten.nl. In de loop van 2014 trachten wij hier gehoor aan te geven.

4. Wet ruimtelijke ordening

Beoordelingscriteria

- voor het gehele gemeentelijke grondgebied gelden één of meer actuele bestemmingsplannen;
- voor gebieden waar geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien kan een beheersverordening worden vastgesteld;
- geldende plannen en verordeningen worden in overeenstemming gebracht met de regels van provincie en rijk.

Wanneer scoort de gemeente goed?

- voor het gehele grondgebied gelden actuele, aan de regels van rijk en provincie aangepaste, plannen/verordeningen;
- over de uitvoering van de Wro-taken in het voorafgaande jaar is verslag gedaan aan de gemeenteraad. Dit jaarverslag is bij het jaarverslag behorend bij de jaarrekening aan de gemeenteraad aangeboden en is tevens beschikbaar voor GS.

In de afgelopen jaren is nagenoeg het gehele grondgebied van de gemeente Haren voorzien van actuele bestemmingsplannen en beheersverordeningen. Er zijn bestemmingsplannen opgesteld voor het dorp Onnen en voor Haren-West. Aan het bestemmingsplan Buitengebied wordt nog gewerkt. Voor dit gebied is (tijdelijk) een beheersverordening vastgesteld. Dit document wordt in 2014 vervangen door een bestemmingsplan. In 2013 zijn beheersverordeningen vastgesteld voor grote delen van de gemeente: Noordlaren, Glimmen, Felland, Haren Noord, Midden en Komplan, het Paterswoldsemeer en Oosterhaar.

Een zeer beperkt deel van het buitengebied is nog niet actueel. Dit betreft een gebied ten noorden van Oosterhaar, tussen de woonbebouwing en het spoor. De gronden zijn geheel in eigendom van de gemeente. Het desbetreffende gebied zal in 2014 worden meegenomen bij de actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied. Eventuele nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zullen door middel van een postzegelbestemmings-plan dan wel Wabo-procedure mogelijk worden gemaakt.

De stand van zaken met betrekking tot de actualisatie wordt elk jaar opgenomen in het jaarverslag.

5. Archief

Onderstaand verslag geeft een beeld weer van de stand van zaken van het archief- en informatiebeheer en de mate waarin de gemeente Haren voldoet aan de vereisten van de Archiefwet 1995. De VNG heeft zogeheten Kritische Prestatie Indicatoren ontwikkeld in het kader van de invoering van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht. Volgens deze wet dient het horizontale toezicht door de gemeenteraad te worden uitgeoefend. Gedeputeerde Staten van Groningen maakt gebruik van deze informatie bij de uitoefening van haar toezichtstaak.

a) Regelgeving

De archiefvorming en het archiefbeheer van de gemeente Haren vallen onder de Archiefwet 1995. De archiefverordening en het besluit informatiebeheer vormen de basis hoe de gemeente Haren de Archiefwet vorm geeft.

De archiefverordening regelt de zorg die het College van Burgemeester en Wethouders heeft voor het beheer, het personeel en de middelen die nodig zijn voor de vorming van de archieven. Hiermee wordt alle informatie geborgd van de oudste stukken vanaf 1811 tot de digitale bestanden van heden. Tevens is in de verordening de aanwijzing en het beheer van de archiefbewaarplaats geregeld. Deze bewaarplaats zorgt ervoor dat de te bewaren oude archieven zo optimaal mogelijk opgeslagen zijn.

De gemeente Haren beschikt niet over een op de actuele situatie gebaseerde archiefverordening. De geldende verordening stamt nog uit 1996. Een geactualiseerde verordening is inmiddels gemaakt, maar moet nog worden vastgesteld. Op basis van deze actuele verordening wordt het archiefbeheer gevormd.

Een adequaat archief- en informatiebeheer maakt een transparante bedrijfsvoering mogelijk en zorgt ervoor dat de gemeente zijn eigen verantwoordelijkheid en rechten en plichten en die van andere partijen kent. Ook wordt een blijvende bewaring gegarandeerd van informatie met cultuurhistorische waarde.

Het archief- en informatiebeheer is organisatorisch ondergebracht bij de afdeling Interne Dienstverlening. Het team DIV (Documentaire Informatievoorziening) valt rechtstreeks onder de afdelingsmanager. De medewerkers van het team DIV dragen zorg voor de uitvoering van het integrale archiefbeheer zoals informatieverstrekking, dossiervorming en –ordering en postregistratie. Niet meer actuele informatie wordt overgebracht naar de archiefbewaarpplaats.

b) Kwaliteitszorg

Recent is een 'Informatiebeleidsplan Gemeente Haren 2013-2016' vastgesteld. In dit beleidsplan wordt veel aandacht besteed aan actuele en toekomstige ontwikkelingen voor goed informatiebeheer en de inrichting van digitale dienstverlening. Het archiefbeheer wordt in dit plan specifiek genoemd. Postregistratie en dossiervorming zullen steeds meer digitaal worden geregistreerd en gevormd in plaats van op papier. Archiefbestanddelen die bewaard dienen te worden, zullen nog steeds analoog gearchiveerd worden. In dat geval is er sprake van een hybride situatie. De informatie is zowel op papier als digitaal raadpleegbaar. Archiefbestanddelen die op termijn vernietigbaar zijn worden digitaal opgeslagen. Papieren exemplaren worden numeriek weggezet. Digitale informatie is voor iedereen binnen de gemeente Haren in te zien, tenzij het informatie betreft die gaat over de persoonlijke levenssfeer van een betrokkene. In dat geval is de informatie slechts toegankelijk voor diegenen die daadwerkelijk deze informatie behandelen.

Ingevolge artikel 16 van de Archiefregeling 2010 dient het College van B&W ervoor te zorgen dat het beheer van archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem. Dit kwaliteitssysteem impliceert dat de gemeente Haren methoden moet zoeken om zijn eigen archiefbeheer te auditen.

Landelijk is er geen aanvaard kwaliteitssysteem ontwikkeld, ook de gemeente Haren beschikt hier niet over.

Per 1 januari 2014 is de gemeente Haren overgegaan op digitaal en zaakgericht werken. Werden daarvoor de archiefbescheiden zowel digitaal als analoog gearchiveerd, nu gaan de inkomende en uitgaande post alleen nog maar digitaal de organisatie in. Documentenregistratie is vervangen door zaakregistratie. Reeds bij de ontvangst of de opmaak van archiefbescheiden wordt een digitaal zaakdossier gevormd. Het zaakstelsel van Decos staat garant voor een goede opslag van alle informatie.

c) Semistatisch en statisch archief

Bij de vorming van dossiers wordt rekening gehouden met de selectie van op termijn vernietigbare archiefbescheiden.

Jaarlijks worden papieren archiefbescheiden vernietigd. Als leidraad wordt de selectielijst 2005 van de VNG gehanteerd. Deze selectielijst is in 2012 geactualiseerd.

Archiefbescheiden moeten na 20 jaar overgebracht worden naar de zogenaamde archiefbewaarplaats en zijn dan openbaar. De overbrenging van deze archiefbescheiden is goed geregeld. Er zijn geen achterstanden.

De archiefbewaarplaats in de kelder van het gemeentehuis voldoet goed aan de eisen voor permanente opslag. Het klimaatsysteem regelt de verhouding tussen temperatuur en relatieve luchtvochtigheid.

Een e-depotvoorziening voor duurzame opslag van digitale archiefbescheiden is er (nog) niet.

Er is geen calamiteitenplan voor de analoge archieven opgesteld. De archiefbewaarplaats is echter goed toegerust voor wat betreft calamiteiten als brand en wateroverlast.

d) Personeel

De formatie van het team DIV staat onder druk. Het team DIV is verantwoordelijk voor de archiefvorming en –beheer van alle gemeentelijke archieven. Hieronder vallen ook decentrale archieven van Sociale Zaken, WMO en Bouw- en woningtoezicht. Vergeleken met gemeenten van dezelfde grootte is het aantal fte's relatief klein.

e) Conclusie

Strikt volgens het VNG-model van de Kritische Prestatie Indicatoren is het archiefbeheer matig tot slecht, omdat er nog steeds geen actuele archiefverordening is vastgesteld. Ook ontbreekt een kwaliteitssysteem.

In de praktijk blijkt dat het archiefbeheer op orde is. De medewerkers zijn zowel qua opleiding als uitvoering op hun taak berekend. Er zijn niet of nauwelijks achterstanden en de geordende en toegankelijke staat van het archief van de gemeente Haren is goed.

6. Monumenten en archeologie

Indicatoren beleid

Wij hebben alle bestemmingsplannen en beheersverordeningen Maltaproof gemaakt. Voor een klein gebied ten noorden van de wijk Oosterhaar is nog geen actueel bestemmingsplan. Voor dit gebied is de Erfgoedverordening van toepassing zodat bij eventuele ontwikkelingen rekeningen wordt gehouden met de archeologische waarden. Het beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg is opgenomen in diverse beheersverordeningen en bestemmingsplannen. Wij scoren 'goed' op dit onderdeel.

Wij hebben voor de gebouwde rijksmonumenten een monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet: wij hebben dit geregeld met stichting welstands- en monumentenzorg Libau. Wij scoren 'goed'.

Indicatoren Vergunningen en adviezen

Het college houdt voor de gebouwde rijksmonumenten wel een openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen (als bedoeld in art. 20 Monumentenwet), maar dit register is niet meer actueel. Deze taak zal worden meegenomen in de kwaliteitscriteria Wet VTH. Wij scoren 'matig'.

In alle wettelijk verplichte gevallen voor gebouwde rijksmonumenten wordt advies gevraagd aan de monumentencommissie (Libau). Wij scoren 'goed'.

Indicatoren Toezicht en handhaving

Er hebben het afgelopen jaar geen incidenten in Haren plaatsgevonden.

Paragraaf Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen. Hieronder verstaan wij het algemene dekkingsmiddel van de Ozb, maar ook de afvalstoffenheffing en de rioolrechten, omdat elk huishouden in onze gemeente met deze heffingen in aanraking komt. In tegenstelling tot de Ozb ligt er bij zowel de afvalstoffenheffing als de rioolrechten een rechtstreeks verband tussen de dienstverlening door de gemeente en de in rekening gebrachte tarieven.

Afval

Ons uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is dat wij alle kosten die gepaard gaan met het verwijderen en verwerken van afval in rekening willen brengen aan de gebruiker. Met ingang van 2008 hebben wij de inzameling van het afval uitbesteed. Door een goede kostenbeheersing en de gemaakte afspraken met derden zijn wij erin geslaagd een percentage van 104,1% voor wat betreft kostendekkendheid in 2013 te realiseren.

Forensenbelasting en toeristenbelasting

De forensen- en toeristenbelasting kunnen alleen na afloop van het kalenderjaar geheven worden. In 2013 zijn daarom de aanslagen voor het belastingjaar 2012 opgelegd.

Ozb

De totale werkelijke Ozb-opbrengst in 2013 bedroeg € 3.832.000. Dit is meer dan het begrote bedrag van € 3.743.000. Het voordelige verschil tussen realisatie en begroting wordt voor de ene helft veroorzaakt door areaaluitbreiding: deze is voorzichtigheidshalve niet geraamd, maar wel gerealiseerd. In de woonwijk Haren Noord zijn veel woningen gereed gekomen, dus is de waarde van de woningen in die wijk hoger dan het jaar ervoor. Verder is een aantal grote bouwprojecten (waaronder het Waterbedrijf) gerealiseerd. Dit komt ook in de WOZ-waarde tot uiting.

De andere helft van de meevaller is gelegen in het feit dat over 2012, conform de geldende systematiek, een nacalculatie heeft plaatsgevonden die in het tarief voor 2013 verwerkt is. In 2012 zijn de WOZ-waarden meer gedaald dan waar aanvankelijk bij de tariefberekening 2012 van was uitgegaan. De hieruit volgende minderopbrengst uit 2012 is op basis van nacalculatie alsnog in 2013 in de tarieven verdisconteerd.

Riolen

Kostendekkendheid is het uitgangspunt bij de bepaling van de hoogte van het rioolrecht. In 2013 hebben wij een percentage van 98,7% voor wat betreft kostendekkendheid gerealiseerd.

Gemeentelijke lasten vergeleken

Ieder jaar onderzoekt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) hoe alle gemeentelijke tarieven van Ozb, reinigingsheffing en rioolrecht zich ontwikkelen.

Ons uitstekend voorzieningenniveau in relatie tot onze kleine schaal vertaalde zich in de rangschikking van de (digitale) COELO-Atlas 2013 naar plaats 343 (plaats 333 in 2012), waarbij plaats 1 de goedkoopste gemeente is en plaats 398 de duurste. De rangschikking betreft de bruto-woonlasten in euro's voor een meerpersoonshuishouden, zoals vermeld in onderstaande tabel en bestaat uit de som van Ozb, reinigingsheffing en rioolrecht voor woningeigenaren. Het Ozb-bedrag is daarbij berekend op basis van de gemiddelde woningwaarde in de betreffende gemeente (in Haren ligt deze waarde beduidend hoger dan in de buurgemeenten).

Gemeentelijke woonlasten 2013	Haren	Groningen	Hoogezand-Sappemeer	Tynaarlo
Eénpersoonshuishouden	709	643	577	542
Meerpersoonshuishouden	784	747	639	627
Onroerendezaakbelasting (ozb)				
Tarief woningen (%)	0,1273	0,1482	0,1476	0,0947
Tarief niet-woningen (%)*	0,2714	0,6849	0,5698	0,1891
Reinigingsheffing woningen				
Tarief éénpersoonshuishouden	157	259	169	131
Tarief meerpersoonshuishouden	232	362	231	216
Rioolrecht woningen				
Tarief éénpersoonshuishouden	204	137	188	175
Tarief meerpersoonshuishouden	204	137	188	175

Bron: digitale COELO-Atlas

* De tarieven voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen zijn gesommeerd.

Informatie met betrekking tot kostendeckendheid

De gerealiseerde kostendeckendheid van heffingen en leges ontwikkelde zich gedurende de afgelopen vier jaar als volgt:

	2010	2011	2012	2013
Afvalstoffenheffing	98,8%	100,9%	104,5%	104,1%
Rioolheffing	98,8%	99,7%	105,1%	98,7%
Grafrechten Eshof	15,4%	22,9%	70,3%	37,9%
Grafrechten Harenerhof	66,1%	84,5%	84,4%	57,1%
Marktgelden	52,6%	34,8%	35,9%	41,8%
Leges algemene dienstverlening	65,3%	70,1%	68,5%	66,3%
Leges omgevingsvergunning	61,5%	77,4%	76,1%	72,5%
Leges dienstverlening EDR	7,6%	5,4%	15,4%	14,4%

Paragraaf Bedrijfsvoering

Personeel

Formatie

Onze belangrijkste productiefactor is ons personeel. Het personeelsbestand is nagenoeg gelijk gebleven. In 2013 was de formatie 157,9 fte, waarvan 1,3 griffie. In 2012 was de formatie 156,3 fte, waarvan 1,3 fte griffie. Door nieuwe taken bij de gemeente (onder andere voortkomend uit de nog in te voeren wet Vergunningverlening Toezicht Handhaving en door de Decentralisaties) hebben wij vooralsnog tijdelijk nieuwe medewerkers aangetrokken. In 2013 hebben wij 8,8 fte tijdelijk ingevuld en in 2012 was dit 1,9 fte. Op deze manier hebben wij meer flexibiliteit ingebouwd, mede gelet op de huidige en toekomstige ontwikkelingen.

Project basis op orde

Het jaar 2013 heeft in teken gestaan van het project de basis op orde. Team P&O heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd. Het adviseren van de afdelingsmanagers, de directeur/gemeentesecretaris en de medewerkers rondom rechtspositie en andere relevante P&O-zaken is een belangrijke taak van het team. In 2013 zijn veel beleidsdocumenten ontworpen. Het hoofddoel van het project de basis op orde is betere sturing op doel, medewerkers en middelen. Door betere sturing op medewerkers en middelen zijn wij meer toegerust op de toekomst en alle ontwikkelingen die spelen zoals centralisatie (OmgevingsDienst Groningen, Veiligheidsregio), decentralisatie en fusie. In de gesprekken over fusie/herindeling zorgt dit voor een steviger uitgangspunt, doordat wij informatie over personeel en middelen (de basis van iedere goede bedrijfsvoering) inzichtelijk en snel beschikbaar hebben.

Arbeidsvoorwaarden

De onderhandelingen voor een nieuwe CAO voor de gemeenteambtenaren lopen moeizaam. De geldigheidsduur van het vorige akkoord is op 1 januari 2013 afgelopen. De VNG (College voor Arbeidszaken) en de vakorganisaties verschillen van mening over met name een structurele salarisverhoging. Behoud van werkgelegenheid moet de inzet zijn vindt vooral de VNG.

Werkkostenregeling en reiskostenvergoeding

In 2013 zijn voorbereidingen getroffen om de werkkostenregeling per 1 januari 2014 in te voeren. De werkkostenregeling is een landelijke fiscale regeling waarbij 1,5% van de fiscale loonsom onbelast aan medewerkers mag worden verstrekt. Over de invulling van dit bedrag is overlegd met de commissie van Georganiseerd Overleg (GO) en de Ondernemingsraad (OR). Uiteindelijk wordt een aantal aantal arbeidsvoorwaarden afgeschaft en komt hiervoor in de plaats een werkkostenregeling-toelage (wkr-toelage). Medewerkers ontvangen deze toelage in december 2014 en hebben hiervoor geen bestedingsverplichtingen. Op deze manier kan de werkgever aan de wensen van de medewerkers tegemoet komen.

De belangrijkste arbeidsvoorwaarden die per 1 januari 2014 worden afgeschaft of afgebouwd zijn:

- De reiskostenvergoeding woon-werkverkeer voor nieuwe medewerkers wordt afgeschaft. Voor de huidige medewerkers geldt een afbouwregeling vanaf 2015;
- De vergoeding voor de parkeeronthefing wordt afgebouwd. Deze maatregel geldt niet voor een beperkte groep medewerkers die de eigen auto noodzakelijkerwijs gebruikt voor de dienst. Uitzendkrachten ontvangen vanaf 1 januari 2014 geen vergoeding meer voor de parkeeronthefing. Zij betalen het volledige bedrag;
- Feestdagenuitkering wordt afgeschaft.

Opleiding en vorming

Het opleidingsbudget voor medewerkers van de gemeente Haren was in 2013 verhoogd van 0,7% naar 1,3% van de salarissom. Door het opleidingsbudget hebben veel medewerkers opleidingen en cursussen kunnen volgen, die nodig waren om de vereiste kennis en competenties te ontwikkelen en/of op peil te houden.

Arbo en RI&E

In juli 2013 is een contract afgesloten met een nieuwe bedrijfsarts na een aanbestedingsprocedure. In 2013 heeft wederom een werkdrukonderzoek plaats gevonden. De voorbereidingen voor het uitvoeren van een Risico- Inventarisatie en Evaluatie (RI&E), inclusief het maken van plannen van aanpak voor het nieuwe gemeentehuis, bureau woonomgeving en 't Clockhuys-CKC zijn getroffen. De verdere uitvoering zal in 2014 plaatsvinden.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim was voor de gehele organisatie in 2013 5,51%. Dit is een sterke daling ten opzichte van 2012, toen was het ziekteverzuimpercentage nog 6,25%. Met de komst van de nieuwe bedrijfsarts is het ziekteverzuimbeleid aangepast, waarbij volgens het eigen regiemodel wordt gewerkt. Hierbij is de leidinggevende primair verantwoordelijk voor het ziekteverzuim van medewerkers. Deze werkwijze sluit goed aan bij het nieuwe ziekteverzuimbeleid.

Financiën

Het afgelopen jaar zijn alle inkomende facturen 'digitaal' verwerkt. Dit betekent dat de facturen die via de post zijn ontvangen zijn gedigitaliseerd en verwerkt. In toenemende mate worden facturen ook digitaal aangeleverd. In totaal zijn 8.037 facturen betaalbaar gesteld. Ten opzichte van 2012 zijn er 1.507 facturen minder ontvangen. Dit heeft mede te maken met de afspraken die wij hebben kunnen maken over zogenaamde verzamelfacturen.

Wij hebben ons als doel gesteld steeds digitaler, en dus papierlozer, te werken. Onze leveranciers kunnen facturen per mail indienen bij een speciaal hiervoor in 2012 geopend e-mailadres. In 2012 zijn 300 facturen volledig digitaal verwerkt. In 2013 is dit door gerichte acties gestegen naar ruim 2.000 facturen.

Na de fiatting van de ontvangen facturen door de budgethouders worden deze betaalbaar gesteld. De gestelde betalingstermijn is 30 dagen na dagtekening van de factuur. Dit jaar is ruim driekwart van alle facturen binnen de gestelde termijn betaald.

Belastingen

Eind februari is 95% van alle OZB- en riolaanslagen verzonden. De overige 5% is verstuurd met dagtekening eind mei in verband met de werkzaamheden rondom de ruilverkaveling van 2.500 percelen in het gemeentelijk buitengebied. De aanslagen afvalstoffenheffing zijn conform planning eind april verzonden. Bijna 90% van de WOZ-bezwaarschriften waren voor de zomervakantie afgehandeld. Voor wat betreft de overgang naar SEPA zijn alle werkzaamheden afgerond en succesvol doorgevoerd voor de streefdatum 1 februari 2014.

Voor wat betreft de inning van de belastingen lijkt de intensievere invordering hiervan succesvol. Op dit moment (februari 2014) staat voor het jaar 2013 nog € 153.000 aan belastinginvorderingen open. In vergelijking met het openstaande bedrag gemeentelijke belastingen van vorig jaar is dit een daling van bijna 50%. Ten opzichte van het totaalbedrag van onze belastingheffing is dat ruim 2,7%.

Inkoop

Afgelopen voorjaar is de nieuwe aanbestedingswetgeving van kracht geworden. Hierdoor is een aantal onderwerpen uit de door de raad vastgestelde kadernota inkoop & aanbesteding veranderd en wettelijk vast komen te liggen. Onder andere het duurzaam inkopen is door de nieuwe wet verplicht geworden. Als onderdeel van de wet is een proportionaliteitsgids vastgesteld met richtlijnen en eisen waaraan wij moeten voldoen bij het aanbesteden. Om te voldoen aan de nieuwe regels zijn de belangrijkste wijzigingen in bijvoorbeeld de drempelbedragen en de bijbehorende mandatering aangepast. Vooral de processen en systematiek zijn veranderd ten opzichte van ons beleid. Afgelopen periode hebben wij ervaring opgedaan met de nieuwe wetgeving die wij willen gebruiken om in 2014 de kadernota inkoop & aanbesteding te evalueren.

Tevens is gewerkt aan de doelstelling om voor de periode tot 2016 een rechtmatig en efficiënt inkoopbeleid neer te zetten. Hiervoor is het gecoördineerd inkoopmodel doorgevoerd in de organisatie. Onderdeel hiervan is dat de budgethouders zijn terug gebracht van circa 60 naar 30 budgethouders per 2014 om meer controle te krijgen op de inkoop. Deze budgethouders zijn tevens voor hun vakgebied de inkopers die centraal geadviseerd worden door de inkoopadviseur. Komend jaar zal verder worden gewerkt aan de doelstelling om de inkopers op te leiden om zo efficiënt en rechtmatig mogelijk aan te besteden. De eerste resultaten van een rechtmatig inkoopbeleid zijn behaald, bij de interne controles zijn geen onrechtmatigheden gesignaleerd.

Als laatste is gewerkt aan het in kaart brengen van de inkoopvolumes. Om goed te kunnen sturen is detailinformatie belangrijk. Om deze detailinformatie inzichtelijk te krijgen zijn de voorbereidingen gestart voor het invoeren van een verplichtingenadministratie, waardoor alle afgesloten contracten en aangegane verlichtingen staan geregistreerd. Naar verwachting zal dit in de eerste helft van 2014 worden geïmplementeerd als onderdeel van het inkoopproces. Zodra de gegevens uit deze administratie beschikbaar zijn, kan een inkoopscan uitgevoerd worden waarna meer in detail gestuurd kan worden in het inkoopproces. Doel is om deze gegevens te gebruiken, zodat in een zo vroeg mogelijk stadium gesignaleerd kan worden of efficiencywinst te behalen is binnen de gehele inkoopstroom.

Informatisering en automatisering

Op het gebied van automatisering en informatisering is het afgelopen jaar ingespeeld op tal van ontwikkelingen die vanuit de landelijke overheid zijn geïnitieerd. Het Nationaal Uitvoeringsprogramma (i-NUP) neemt projecten en resultaatverplichtingen met zich mee op het gebied van elektronische dienstverlening, basisregistraties en digitalisering van bedrijfsvoering.

In dit tijdsgewricht zien wij enerzijds centralisatie van taken, bijvoorbeeld de omgevingsdienst (vergunningen) en de veiligheidsregio (brandweer). Anderzijds moeten wij in het sociale domein inspelen op decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden. Dergelijke ontwikkelingen zijn in de basis succesvol als goede procesafspraken worden gemaakt met- en worden uitgevoerd door alle betrokken partijen. Informatisering speelt hierbij echter een cruciale rol en daarom was en blijft het (de)centraliseren een onderwerp van aandacht.

Plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken en altijd kunnen beschikken over proces- en klantinformatie is voor de uitvoering van verschillende processen van groot belang. De gemeentelijke infrastructuur is hier in essentie niet op ingericht. Wij hebben in het afgelopen jaar de eerste kleine stappen gezet naar het werken 'in de cloud' en deze lijn zullen wij in de komende periode behoedzaam voortzetten. Behoedzaam, vanwege aspecten als privacy en informatiebeveiliging.

Het vernieuwen en verbeteren van onze technische systemen is een continu proces. Ook in het afgelopen jaar is geïnvesteerd in- en gewerkt aan een betere technische infrastructuur.

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt in toenemende mate digitaal gewerkt. Afgelopen jaar zijn de documentstromen binnen de gemeente Haren grotendeels gedigitaliseerd. Dat betekent dat inkomende post wordt gescand, digitaal gedistribueerd en digitaal afgehandeld. Ook is gestart met het scannen van de bestaande archieven.

Rechtmatigheid

Het handelen van een gemeente moet een wettelijke grondslag hebben en dat handelen moet in overeenstemming met de bedoelingen van de wetgever zijn. Daarnaast mogen er geen beslissingen genomen worden door politici, bestuurders of ambtenaren waar zij persoonlijk voordeel bij hebben (geen fraude, geen corruptie). Tenslotte moet een gemeente bij het nemen van beslissingen onpartijdig zijn en belangen afwegen en de genomen beslissingen (dus) goed motiveren. Het handelen van een gemeente moet dus legaal, integer en zorgvuldig zijn, wil het rechtmatig zijn.

In onze Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Haren is vastgelegd dat wij op rechtmatigheid controleren. In ons interne controleplan is vastgelegd hoe wij dat doen. Wij concentreren ons bij de controles vooral op de grote inkomende geldstromen en de uitgaande geldstromen van de 'zachte sector', met name de subsidies.

Tabel: Onderzoeken en bevindingen rechtmatigheid 2013

Onderwerp	Toetsingskader	Bevinding
Onroerendezaakbelasting en rioolrechten	Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelasting 2011 Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2011	De deelwaarneming van 15 beschikkingen OZB & Rioolrechten heeft geresulteerd in 15 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Participatiebudget	Wet participatiebudget Re-integratieverordening 2010	De deelwaarneming van 37 nota's heeft geresulteerd in 37 financieel rechtmatige zaken
Uitkeringen	Wet werk en bijstand (WWB), Besluit voor zelfstandigen (BBZ)	De deelwaarneming van 76 aanvragen heeft geresulteerd in 3 financieel onrechtmatige zaken en 73 financieel rechtmatige zaken. Toelichting In 1 geval is niet de juiste toeslag gehanteerd. In 2 gevallen wordt dit veroorzaakt door het niet juist toepassen van het inschrijvingstermijn werkzoekende. In 2014 is dit gecorrigeerd.

Afvalstoffenheffing	Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2011 + tarieventabel 2012 Afvalstoffenverordening 2011	De deelwaarneming van 15 beschikkingen heeft geresulteerd in 15 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Toeristenbelasting	Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2011	De deelwaarneming van 3 beschikkingen Toeristen heeft geresulteerd in 3 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Forensenbelasting	Verordening op de heffing en invordering van forensenbelasting 2011	De deelwaarneming van 5 beschikkingen Forensen heeft geresulteerd in 5 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Omgevingsvergunningen	Verordening op de heffing en invordering van de leges 2011	Bij de toetsing naar de volledigheid van de gefactureerde gegevens over 2013 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. De afgehandelde omgevingsvergunningaanvragen in 2013 zijn gefactureerd.
	Tarieventabel 2013 behorende bij legesverordening 2011	Bij toetsing van de juistheid van de gehanteerde tarieven is een onrechtmatigheid geconstateerd. De leges voor de welstandtoets zijn in 2013 te hoog vastgesteld. In 2014 is dit gecorrigeerd.
Inkoop en Aanbestedingen	Europees aanbestedingsrecht (Richtlijn voor aanbesteden, Richtlijn 2004/18/EG en het EG-Verdrag van de Europese Unie)	De toetsing op Europese aanbestedingen heeft niet geresulteerd in financieel onrechtmatige zaken. Verder heeft de deelwaarneming van 10 orders/investeringen geresulteerd in 10 financiële rechtmatige zaken.
Leges algemene dienstverlening	Tarieventabel 2013 behorende bij de legesverordening 2011	Bij de toetsing naar de juistheid van het in rekening brengen van tarieven voor inzage in bouwdoSSIERS zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.
		De leges m.b.t. de leegstandswet in 2013 niet in rekening zijn gebracht. In 2014 is dit gecorrigeerd.
		De deelwaarneming van 15 facturen m.b.t. telecommunicatie heeft geleid tot 11 financieel onrechtmatigheden. Het onjuiste tarief is in rekening gebracht. In 2014 is dit gecorrigeerd.
Vaste activa met betrekking tot de rollen	BBV, financiële verordening	Vanuit het oogpunt van verslaggevingrichtlijnen, onze financiële verordening en fiscaaljuridische aspecten is gekeken of alle rioolactiva terecht geactiveerd stonden. Dit was niet het geval. In het verleden zijn diverse algemene rioolonderzoeken ten onrechte geactiveerd.

		Deze activa zijn in 2013 alsnog in één keer ten laste van het resultaat 2013 gebracht. Dit heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 228.000.
Structurele subsidies	Algemene subsidieverordening Subsidieverordening Cultuur, Sport, Welzijn en Zorg	De deelwaarneming van 3 dossiers heeft geresulteerd in 3 financiële rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Wmo	Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Haren 2012 Besluit maatschappelijke ondersteuning 2013	<u>Hulp in de huishouding</u> De deelwaarneming van 28 dossiers heeft geresulteerd in 28 rechtmatige en volgens de verordening behandeld zaken.
		<u>Rolstoelvoorziening</u> De deelwaarneming van 10 dossiers heeft 10 (financieel) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
		<u>Vervoersvoorziening</u> De deelwaarneming van 16 dossiers heeft geresulteerd in 16 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
		<u>Woonvoorziening</u> De deelwaarneming van 10 dossiers heeft geresulteerd in 2 niet financiële rechtmatige zaken en 8 (financieel) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken. Bij beide financieel onrechtmatige dossiers is meer toegekend (betaald) dan beschikt.
Personeel en Salarisadministratie	Ambtenarenwet, Fiscale wetgeving, Sociale zekerheidswetten, Car/Uwo	De deelwaarneming van 15 brutoloonmutaties in de salarisadministratie heeft geresulteerd in 15 rechtmatige mutaties. De deelwaarneming van 24 declaraties heeft geresulteerd in rechtmatige verstrekte declaraties.
Betalingsverkeer	Komen mutaties in de crediteurenstamgegevens overeen met de ontvangen facturen	Bij de controle van 29 facturen zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.
	Autorisatie batchbetalingen	Uit de deelwaarneming van 10 betaalbatches zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.
	Autorisatie facturen	Uit de deelwaarneming van 25 facturen zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.

Financiële analyse doelgroep Bedrijfsvoering / Algemene Dekkingsmiddelen / Mutaties reserves

Hieronder vindt u de financiële analyse van de producten die te maken hebben met de algemene dekkingsmiddelen en de bedrijfsvoering.

Product	realisatie 2010	realisatie 2011	realisatie 2012	begroot 2013	realisatie 2013	verschil 2013
272 Grondzaken	697	406	125	0	188	-188
277 Waardering Onroerende Zaken	213	205	222	194	208	-14
278 Onroerende Zaak Belasting	-3.235	-3.355	-3.473	-3.607	-3.698	91
280 Overige belastingen	-56	-99	-104	-104	-109	5
283 Algemene Uitgaven en Inkomsten	-226	-205	-258	-455	-357	-97
284 Gemeentefonds	-17.818	-17.581	-18.959	-18.314	-18.605	292
285 Verspreide Eigdommen	-541	-580	-594	-2.687	-420	-2.267
286 Bijzondere Baten en Lasten	-1.187	261	75	54	270	-216
293 Saldi Kostenplaatsen	-605	-565	799	735	1.515	-780
298 Beleggingen en Rente	-287	-319	-312	-334	-334	0
304 Saldo Renteomslag	-664	-309	-644	-625	-617	-8
303 Mutaties Reserves	291	32	568	3.137	-217	3.354
Totaal Bedrijfsvoering etc.	-23.418	-22.109	-22.555	-22.005	-22.177	172

De tabel laat een voordelig verschil zien van € 172.000 ten opzichte van de Begroting.

De grootste oorzaken van dit verschil op productniveau zijn:

Grondzaken

Het nadeel van € 188.000 is incidenteel en is veroorzaakt door de extra verliesvoorziening op de grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman. In de Bestuursrapportage 2013 werd melding gemaakt van een mogelijk verlies van € 118.000, maar dat bedrag hebben wij in verband met de grote onzekerheid op dat moment niet verwerkt in de begroting. Het goede nieuws is dat sindsdien alle kavels zijn verkocht. Om dit te bereiken is een open huis georganiseerd en is er een tijdelijke kortingsactie geweest. Hiermee is zekerheid over het uiteindelijke resultaat van de grondexploitatie bereikt.

In de Bestuursrapportage 2013 maakten wij naast het verwachte verlies op de grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman ook gewag van een verwacht verlies op de grondexploitatie Stationsgebied van € 249.000. Wij hebben dit verlies toen niet in de begroting verwerkt om de in de Bestuursrapportage genoemde reden: "Door de mogelijkheden van cofinanciering verder te onderzoeken in samenhang met aanpassingen van het ontwerp van de tunnel streven wij een sluitende grondexploitatie voor Stationsgebied na." Door intensief overleg met alle betrokkenen, waaronder de provincie Groningen en ProRail is het gelukt om de financiering rond te krijgen, waarbij tevens voldoende subsidie is verkregen voor een nieuw station. De grondexploitatie laat in de laatste actualisatie een positief saldo zien, waardoor een verliesname nu niet aan de orde is.

Waardering Onroerende Zaken

Op het product WOZ is sprake van een financieel nadeel ten opzichte van de begroting van € 14.000. Eind november 2012 heeft het Kadaster voor ongeveer 2.500 kadastrale percelen een ruilverkaveling doorgevoerd. Hieruit zijn voor de gemeente werkzaamheden en dus kosten voortgevloeid die niet voorzien waren. Ook de kostenvergoedingen aan no-cure-no-pay bureaus in het kader van WOZ-bezwaarschriften zijn scherp gestegen, meer dan verwacht.

Onroerende Zaak Belasting

Het voordelige verschil tussen realisatie en begroting van € 91.000 wordt voor de ene helft veroorzaakt door areaaluitbreiding: deze is voorzichtigheidshalve niet geraamd, maar wel gerealiseerd. In de woonwijk Haren Noord zijn veel woningen gereed gekomen, dus is de waarde van de woningen in die wijk hoger dan het jaar ervoor. Verder is er een aantal grote bouwprojecten (waaronder het Waterbedrijf) gerealiseerd. Dit komt ook in de WOZ-waarde tot uiting.

De andere helft van de meevaller is gelegen in het feit dat over 2012, conform de geldende systematiek, een nacalculatie heeft plaatsgevonden die in het tarief voor 2013 verwerkt is. In 2012 zijn de WOZ-waarden meer gedaald dan waar aanvankelijk bij de tariefberekening 2012 van was uitgegaan. De hieruit volgende minderopbrengst uit 2012 is op basis van nacalculatie alsnog in 2013 in de tarieven verdisconteerd.

Algemene uitgaven en inkomsten

Het nadeel van € 97.000 wordt veroorzaakt door de nog in de begroting opgenomen stelpost nog in te vullen bezuiniging. Conform de tekstuele toelichting in de Bestuursrapportage 2013 is deze bezuiniging ingevuld met een structurele besparing op het product van Huishoudelijke verzorging (WMO) in de doelgroep Gebruikers Zorg. Op dat product is dan ook een meevaller van € 96.000 gerealiseerd.

Gemeentefonds

De meevaller van € 291.000 op de algemene uitkering 2013 uit het Gemeentefonds is veroorzaakt door de volgende incidentele effecten:

- Het voordelige effect van de Septembercirculaire 2013 van € 38.000. Deze circulaire verscheen te laat om te kunnen verwerken in de Bestuursrapportage 2013.
- Het voordelige effect van de Decembercirculaire 2013 van € 112.000. Deze circulaire verscheen te laat om te kunnen verwerken in de Bestuursrapportage 2013.
- Verschillen tussen geraamde en werkelijke volumes van de Harense verdeelmaatstaven. Per saldo een voordelig effect van € 141.000.

Verspreide Eigendommen

Het nadelige verschil van € 2.267.000 op dit product wordt veroorzaakt door de wel geraamde, maar niet gerealiseerde boekwinst van € 2.221.000 op de inbreng van gronden in Haren Noord en op overige verschillen van per saldo € 46.000 nadelig.

Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst en de Raamovereenkomst tussen gemeente en GEM Haren Noord C.V. (GEM) ontstaat er voor de GEM een koopplicht met betrekking tot een bepaald deelgebied op het moment dat de Aandeelhoudersvergadering van de GEM opdracht geeft tot het bouw- en woonrijp maken van een deelgebied. Met betrekking tot deelgebied 5/6 is de eerste opdracht tot het bouw- en woonrijp het gunnen van de opdracht voor het plaatsen van de railschermen. De gunning heeft in 2013 nog niet plaatsgevonden en daarmee is de koopplicht voor de GEM nog niet in 2013 ontstaan. Daardoor kon de boekwinst in 2013 nog niet worden gerealiseerd. Overigens had dit geen effect op het totaalsaldo van het overzicht van baten en lasten, omdat ook de geraamde toevoeging van de boekwinst aan de Algemene Reserve nog niet is gerealiseerd. Dit leidt bij product Mutaties Reserves (eveneens onderdeel van Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsmiddelen) tot een meevaller van eveneens € 2.221.000.

Bijzondere Baten en Lasten

Het financiële nadeel van € 216.000 kan verklaard worden uit:

- De uitkomst van een controle door de Belastingdienst op de loonheffing over de jaren 2008 tot en met 2013. Het incidentele nadelige effect hiervan is € 104.000.
- De uitkomst van een interne controle op de vaste activa met betrekking tot de riolen. Hierbij is, vanuit het oogpunt van verslaggevingrichtlijnen, onze financiële verordening en fiscaaljuridische aspecten gekeken of alle rioolactiva terecht geactiveerd stonden. Dit was niet het geval. In het verleden zijn diverse algemene rioolonderzoeken ten onrechte geactiveerd. Deze activa zijn in 2013 alsnog in één keer ten laste van het resultaat gebracht. Dit heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 228.000.
- De verkoop van het huis aan de Kromme Elleboog 13a heeft geleid tot een (niet geraamd) boekverlies van € 40.000. De verkoop van het huis was onderdeel van het vastgoed dat in het kader van de vastgoedschouw verkocht zal worden.
- De verkoop van afgedankt brandweermaterieel heeft tot een hogere opbrengst geleid dan verwacht. Dit heeft tot een incidentele meevaller ten opzichte van de begroting van € 12.000.
- De overdracht van het brandweermaterieel in verband met de overdracht van de brandweertaken aan de regio heeft in verband met de herrekening van de boekwaarden volgens de systematiek van de regio geleid tot een niet geraamde boekwinst van € 12.000.
- In verband met de gemiddelde ouderdom van de debiteurenvorderingen moest conform de geldende systematiek een hoger dan geraamde toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren worden gedaan. Dit heeft geleid tot een tegenvaller van € 40.000.
- Verrekeningen met betrekking tot de algemene uitkering uit het Gemeentefonds over de jaren tot en met 2012 hebben geleid tot een meevaller van in totaal € 187.000.
- Overige verschillen hebben per saldo geleid tot een tegenvaller van € 15.000.

Saldi kostenplaatsen

De saldi op de overige kostenplaatsen lieten per saldo een nadelig verschil van € 780.000 met de begroting zien. Dit verschil is veroorzaakt door:

- Het treffen van een voorziening voor oud-medewerkers die na uitdiensttreding recht hebben op WW en Bovenwettelijke WW, aangezien zij nog geen nieuwe dienstbetrekking hebben. Deze WW moet door de gemeente worden betaald. Dit was niet geraamd en leidt tot een incidenteel nadeel van € 193.000.
- Een nadelig verschil op de salarissen van eigen personeel en personeel van derden (inhuur) van € 540.000. Dit verschil is deels veroorzaakt door een werkgeversheffing premie Zorgverzekeringswet (werd eerder ingehouden op het salaris van de medewerkers), die ten onrechte niet in de begroting verwerkt was en deels door de invoering van LIAS, de basis op orde, Activity Based Costing. Daarbij is een aantal zaken naar boven gebracht, die wij hebben moeten oplossen. Hierbij is juridische ondersteuning nodig geweest en wij hebben afscheid genomen van een aantal medewerkers. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat deze tegenvaller overwegend structureel is.
- Overige verschillen van per saldo € 47.000 nadelig.

Mutaties reserves

Het voordelige verschil met de begroting van € 3.354.000 op Mutaties Reserves is te verklaren door:

- Een voordelig effect van € 2.221.000 vanwege het niet realiseren van de geraamde toevoeging aan de Algemene Reserve van de boekwinst op de inbreng van de gronden in deelgebied 5/6 van Haren Noord. Deze toevoeging kon niet worden gedaan, omdat de boekwinst nog niet kon worden gerealiseerd. Zie de toelichting hiervoor onder Verspreide Eigendommen. Voor het totaalsaldo van het overzicht van baten en lasten had dit geen effect.

- Een nadelig verschil van € 21.000 vanwege de niet geraamde toevoeging van dit bedrag aan de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling. De geldende systematiek is dat wij u bij de bestuursrapportage om toestemming vragen om bedragen die wij naar verwachting overhouden op specifieke projecten (in verband met latere uitvoering) mee te nemen naar het volgende jaar. Deze toestemming heeft u bij de Bestuursrapportage 2012 gegeven voor de landschapsuitvoeringsprojecten. In deze jaarrekening hebben wij het bedrag dat wij daadwerkelijk hebben overgehouden toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
- Een voordelig verschil in verband met de niet geraamde onttrekking aan de Bestemmingsreserve Meerweg van € 1.227.000. Deze onttrekking is even hoog als het deel van de in 2013 met betrekking tot het project gemaakte kosten dat uit de eigen bijdrage van de gemeente gedekt wordt. De totale eigen bijdrage van de gemeente aan het project, circa € 1,6 miljoen, is bij aanvang van het project in de Bestemmingsreserve Meerweg gestort. Het gemeentelijke deel in de kosten van het project wordt verantwoord op product Ruimtelijke Plannen onder doelgroep Eigenaren en Huurders. Daar is sprake van een meevaller van € 1.228.000, aangezien de kosten, net als de onttrekking aan de reserve, ook niet geraamd zijn. Voor het saldo van het overzicht van baten en lasten is er dus sprake van een neutraal effect.
- Conform de door u in het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2013) vastgestelde systematiek hebben wij het werkelijke voordelige resultaat van de rioolexploitatie van € 73.000 toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Riolering. Hiermee blijft het geld dat door de burgers is opgebracht beschikbaar voor het dekken van toekomstige rioollasten. Gezien de aard van deze bestemmingsreserve kan er geen toevoeging of onttrekking worden geraamd. Daardoor is er ten opzichte van de begroting op dit product een nadeel van € 73.000. Aangezien op het product Riolering sprake is van een voordeel van € 73.000 is er voor het totale saldo van het overzicht van baten en lasten sprake van een neutraal effect.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

Op 30 januari 2012 heeft u het beleid ten aanzien van weerstandsvermogen en schuldpositie vastgesteld. Op basis van de gangbare definitie van het weerstandsvermogen, te weten 'het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten', heeft u een doel vastgelegd met betrekking tot het kengetal Ratio Weerstandsvermogen. De Ratio Weerstandsvermogen is het quotiënt van de som van de gekwantificeerde risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit en dient minimaal 1 te zijn, met andere woorden: de weerstandscapaciteit dient voldoende te zijn om de gekwantificeerde risico's volledig af te dekken. In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de actuele ontwikkelingen. Daarna inventariseren wij de risico's, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen incidentele en structurele risico's. Vervolgens kwantificeren wij deze risico's, waarna wij de weerstandscapaciteit zullen inventariseren. Door het vergelijken van gekwantificeerde risico's en weerstandscapaciteit kunnen wij beoordelen of de weerstandscapaciteit voldoende is.

Actuele ontwikkelingen

Deze paragraaf is een geactualiseerde versie van de paragraaf Weerstandsvermogen uit de Begroting 2014. Sinds het vaststellen van de begroting hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de risico's:

Garanties en leningen (exclusief Haren Noord en zwembad)

In verband met aflossingen op uitstaande en gegarandeerde leningen is dit risico gewijzigd.

Actualisatie grondexploitaties

In verband met de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2014 en de daarvan onderdeel uitmakende risicoanalyse per grondexploitatie zijn de risico's van de grondexploitaties Nesciopark, Haderaplein, Onnen Kooi-Hekman en Stationsgebied gewijzigd.

De actualisering van de risico's heeft geleid tot de volgende cijfermatige aanpassingen in de tabel berekening benodigd weerstandsvermogen:

Risico	Aanpassing benodigd weerstandscapaciteit	Bedrag aanpassing (x € 1.000)
Garanties / leningen aan derden	Verlaging	-19
Nesciopark	Verhoging	+202
Haderaplein	Verlaging	-214
Onnen Kooi / Hekman	Verlaging	-80
Stationsgebied	Verhoging	+77
Totaal	Verlaging	-34

Hieronder bij Incidentele risico's en Structurele risico's worden alle risico's nader inhoudelijk toegelicht.

Incidentele risico's

Stichting Baasis

In artikel 23, lid 4 van de grondwet staat vastgelegd dat in elke gemeente van overheidswege voldoende algemeen vormend lager onderwijs moet worden gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Een gezonde financiële positie van Stichting Baasis is een belangrijke voorwaarde voor het in stand kunnen houden van de openbare scholen.

In verband met de tekorten in de periode tot en met 2012 zijn in 2012 en 2013 maatregelen genomen die tot een sluitende begroting 2013 hebben geleid. In de begroting is wel een aantal nog te realiseren taakstellingen opgenomen zoals een personele reductie van 6 fte. De conclusie is dat er is voldaan aan het uitgangspunt van een reële en sluitende begroting 2013. De daadwerkelijke realisatie van de taakstellingen is hierbij een aandachtspunt.

Voor het (rest)risico nemen wij een PM-post op.

Lening zwembad

Er zal in 2013 een nieuwe lening van circa € 0,7 miljoen worden verstrekt aan de stichting die zwembad Scharlakenhof zal gaan exploiteren. Dit leidt tot een risico dat al in de paragraaf Weerstandsvermogen in de Jaarstukken 2012 was verwerkt. Wij becijferden de benodigde weerstandscapaciteit in verband met het niet terugbetalen van de lening toen op € 472.500. Dit becijferden wij als volgt: € 0,7 miljoen (maximale schade) x 75% (kans) x 90% (correctiefactor in verband met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen).

Garanties en leningen aan derden (exclusief Haren Noord en zwembad)

De gemeente heeft een aantal geldleningen gegarandeerd. In totaal staat de gemeente garant voor circa € 2,7 miljoen. Als deze leningen niet kunnen worden afgelost kan de geldgever de gemeente aanspreken. Van het genoemde bedrag van circa € 2,7 miljoen heeft circa € 2,3 miljoen betrekking op hypothecaire leningen. Dit betreft de gemeentelijke personeelshypotheekportefeuille die op 9 juni 2006 is verkocht. In het kader van deze verkoop is een gemeentegarantie afgegeven op de restantbedragen van de betreffende leningen. Door verkoop van woningen en uit dienst treden van personeel daalt deze garantie snel. Bij verkoop van de portefeuille bedroeg het garantiebedrag nog € 4,3 miljoen.

De gemeente loopt voorts risico met betrekking tot de aflossing van uitstaande geldleningen. Per 31 december 2013 ging het om een bedrag van circa € 0,8 miljoen. Dit bedrag heeft bijna helemaal betrekking op een 'aflossingsvrije' lening van circa € 0,8 miljoen die is verstrekt aan Stichting Zorgboerderij Mikkellhorst. De lening aan de zorgboerderij betreft een lening die aan het einde van de looptijd in 2033 in een termijn zal worden afgelost. Het betreft een hypothecaire lening waarvoor maandelijks rente wordt betaald. Er zijn geen betalingsachterstanden.

Haren Noord

Voor de ontwikkeling van Haren Noord hebben wij tezamen met een tweetal bedrijven de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. opgericht. Dit om een optimale bedrijfsvoering en een zuivere risicoverdeling met de marktpartijen bij de ontwikkeling van Haren Noord mogelijk te maken. De GEM Haren Noord C.V. wordt bestuurd door de GEM Haren Noord Beheer B.V. waarin dezelfde partijen deelnemen als in de C.V. Om de aansprakelijkheid van de gemeente met betrekking tot de bedrijfsvoering zoveel mogelijk uit te sluiten nemen wij indirect deel in GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V., respectievelijk via de juridische entiteiten Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord en Dilgt Hemmen Essen B.V. De totale kapitaalstorting door de gemeente in de diverse rechtspersonen bedraagt € 67.000. Het totale risico bij een faillissement van GEM Haren Noord C.V. is echter veel hoger in verband met de gemeentegarantie op de lening die door GEM Haren Noord C.V. is aangetrokken.

De gemeente heeft in het kader van de financiering van de woningbouw in Haren Noord een garantie van € 22 miljoen afgegeven op een lening die is aangetrokken door de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord Beheer C.V. Dit bedrag is voor de helft afgedekt door contragaranties van de moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen.

Het resterende risico is verminderd middels diverse maatregelen in de bedrijfsvoering (zoals de wijze van fasering van de ontwikkeling van het gebied en de grondrouting). Voor de financieringsconstructie met gemeentegarantie is gekozen vanwege de substantiële rentevoordelen, waarvan de gemeente via het resultaat op de grondexploitatie mee profiteert. Om te zorgen dat er bij deze constructie geen sprake is van staatssteun, betaalt de CV gedurende de looptijd van de garantie een borgstellingsprovisie aan de gemeente. Vertragingen kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen bij de GEM, waarvoor een ophoging van de (contra-)garanties een oplossing kan bieden (de wenselijkheid hiervan hangt af van de analyse van de oorzaken van de vertraging en vooral van de actuele vooruitzichten).

De gronden in Haren Noord staan bij de gemeente op de balans (onder de grondexploitaties). Hiertegenover staan de voorschotten die van de GEM zijn ontvangen in verband met de toekomstige levering van de gronden. Deze voorschotten staan op de balans van de gemeente gerubriceerd onder de overlopende passiva. De voorschotten zijn door de GEM betaald vanuit de afgesloten leningen (waarop door de gemeente en marktpartijen (contra-) garanties zijn afgegeven). Als alles fout gaat bij de GEM, zou dit er in het uiterste geval toe kunnen leiden dat de gemeente de voorschotten moet terugbetalen aan de GEM. In dat geval zou de gemeente de gronden wel zelf kunnen ontwikkelen, de gronden zijn dan immers nog in het bezit van de gemeente. Het uiteindelijke risico is dus een renterisico voor de gemeente die de winstmogelijkheden van de grondexploitatie (deels) zal kunnen doen verdampen.

Met betrekking tot GEM Haren Noord zijn er niet alleen risico's, maar ook kansen. Los van de jaarlijkse betalingen van ruim € 0,5 miljoen (te vermeerderen met de indexering) die vanaf bouwbegin tien jaar lang door de GEM aan de gemeente gedaan zullen worden voor het zogeheten fonds Bovenwijks en die in de jaarrekening/begroting zijn opgenomen vanaf 2010 (voor de gemeente zijn dit vrij besteedbare gelden) en los van de betaling door de GEM van de kosten van de sportverplaatsing (exclusief eventuele grondaankopen voor alternatieve locaties) zijn dit:

- De nog te realiseren boekwinst van in totaal circa € 2,7 miljoen op de inbreng van gemeentelijke gronden in GEM Haren Noord. Bij het nemen van een besluit van de aandeelhouders van de GEM tot het bouwrijp maken van een deelgebied vindt de economische overdracht van het betreffende deelgebied door de gemeente aan de GEM plaats en kan een evenredig deel van de boekwinst worden genomen. De eerste boekwinst is in 2010 gerealiseerd, een bedrag van € 1.122.000. Dit bedrag is verantwoord in het overzicht van baten en lasten 2010 en heeft betrekking op de overdracht van het economisch eigendom van deelgebied 3. Het tweede deel van de boekwinst, een bedrag van € 2.221.000 in verband met de economische overdracht van de deelgebieden 5 en 6, kan naar verwachting in 2014 worden genomen. Het laatste deel van de boekwinst, te weten een bedrag van € 514.000, zal naar verwachting in 2020 worden gerealiseerd.
- In de door de aandeelhouders van GEM Haren Noord vastgestelde herziening grondexploitatie 2013 is sprake van een winst van een sluitende grondexploitatie. Een eventueel gerealiseerde winst zal aan de aandeelhouders worden uitgekeerd.

Onnen Kooi-Hekman

Aangezien alle kavels inmiddels verkocht zijn is het benodigd weerstandsvermogen naar € 0 gedaald.

Onnen Hooiveld/Elshof

Inmiddels is besloten de gebieden Onnen Hooiveld en Onnen Elshof niet in exploitatie te brengen. Daarmee is het risico beperkt tot de verkoop van de bestaande boerderij (tijdstip en verkoopopbrengst).

Stationsgebied

Uit de actualisatie per 1 januari 2014 blijken de volgende risico's:

Scenarioanalyse	Verslechtering resultaat	Kans op voordoen	Kans x resultaat
Scenario 1 (lagere grondprijzen)	€ 207.000	50%	€ 103.500
Scenario 2 (lagere BDU subsidie)	€ 18.000	25%	€ 4.500
Scenario 3 (vertraging in verkooptempo)	€ 84.000	50%	€ 42.000
Scenario 4 (hogere uitvoeringskosten)	€ 185.000	25%	€ 46.250
Scenario 5 (hoger uitvoeringskosten algemeen)	€ 757.482	10%	€ 75.748
Totaal			€ 271.998

Kerklaan / Kromme Elleboog

Op de hoek van de Kerklaan en Kromme Elleboog zijn strategische aankopen gedaan. Deze strategische aankopen zijn gewaardeerd op de marktwaarde in de huidige bestemming. In het kader van 'vlootschouw' is door u in juni 2013 besloten dit vastgoed te verkopen en niet meer in ontwikkeling te brengen. Het pand aan de Kromme Elleboog is in 2013 verkocht. Het maximale risico is de boekwaarde (inclusief verliesvoorzieningen). Wij hebben via het kanspercentage van 50% tot uitdrukking gebracht dat een afboeking van de hele boekwaarde in dit geval niet aan de orde is.

Project Meerweg

De voor de gemeente resterende risico's houden verband met de verkoop van gronden aan particuliere ontwikkelaars. Het betreft vooral de woningbouw aan de westkant van de Meerweg (onderdeel fase 1) en de ontwikkeling van het recreatieterrein aan de oostkant van de Meerweg (onderdeel van fase 2).

Milieu

Er is sprake van een aantal bekende bodemverontreinigingen waarvoor nog geen sanering is voorzien en waarbij de kosten van een eventuele sanering en het gemeentelijk aandeel daarin onbekend zijn. Daarnaast is het mogelijk dat verontreinigingen aan het licht komen die nu nog onbekend zijn. In een aantal oudere gebouwen is asbest aanwezig met de daaraan verbonden risico's.

Nieuwe wettelijke eisen

Al dan niet als gevolg van tragische gebeurtenissen is de wet- en regelgeving aangescherpt op diverse terreinen zoals Arbo, brandveiligheid en legionellapreventie. Dat dit op deze en andere terreinen ook in de toekomst zal gebeuren staat buiten kijf. Dit kan leiden tot onverwachte financiële nadelen.

Toenemende uitkeringslasten in verband met economische situatie

De uitkeringslasten, met name in het kader van de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringsregelingen, kunnen hoger uitvallen dan voorzien. Een deel van deze lasten moet door de gemeente worden gedragen. Dit is risico dat met name aan de conjunctuur gerelateerd is.

Leges omgevingsvergunning

Een lager dan verwachte bouwsom leidt tot lager dan verwachte leges. Op korte termijn kunnen de kosten niet evenredig verlaagd worden. Dit leidt tot een negatief resultaat op omgevingsvergunningen. Een hoger dan verwachte bouwsom leidt in principe tot een stijging van de kosten, waardoor het resultaat gelijk blijft.

Verliezen op beleggingen bij verbonden partijen

Als gevolg van de kredietcrisis leek het erop dat de provincie Groningen en daarmee de Regio Groningen-Assen een substantieel verlies zou lijden. Inmiddels is duidelijk dat het geld dat gesteld was bij IJslandse banken terugkomt en dat er geen verlies voor de Regiovisie zal zijn. Daarmee is het risico van de baan dat de Regiovisie in de toekomst minder zal kunnen bijdragen aan Harense projecten of dat de gemeentelijke bijdragen aan de Regiovisie omhoog moeten.

Structurele risico's

Nesciopark

Uit de actualisatie per 1 januari 2014 blijken de volgende risico's:

Scenarioanalyse	Verslechtering resultaat	Kans op voordoen	Kans x resultaat
Scenario 1 (lagere grondprijzen)	-€ 269.049	10%	-€ 26.905
Scenario 2 (vertraging in verkooptempo)	-€ 544.582	50%	-€ 272.291
Scenario 3 (vertraging ivm samenwerking gemeente Groningen)	-€ 181.190	10%	-€ 18.119
Scenario 4 (vertraging procedure omgevingsvergunning)	-€ 181.190	10%	-€ 18.119
Scenario 5 (hogere kosten bouw- en woonrijpmaken)	-€ 414.654	50%	-€ 207.327
Totaal			-€ 542.761

Per 31 december 2013 bedroeg de boekwaarde van deze grondexploitatie € 2.411.000. Dit betreft vooral de boekwaarde van het eerste transferium. De mogelijkheid bestaat om dit transferium te activeren (en te stoppen met de grondexploitatie). Bij de berekening van het weerstandsvermogen houden wij daarom rekening met de eventuele kapitaallasten van het transferium. Rekening houdende met een afschrijvingstermijn van 25 jaar en met de rente-effecten leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 202.000.

Haderaplein

Uit de actualisatie per 1 januari 2014 blijken de volgende risico's:

Scenarioanalyse	Verslechtering resultaat	Kans op voordoen	Kans x resultaat
Scenario 1 (lagere grondprijzen)	€ 468.640	25%	€ 117.160
Scenario 2 (vertraging in aanbestedingsprocedure)	€ 82.082	10%	€ 8.208
Scenario 3 (vertraging in bestemmingsplanprocedure)	€ 82.082	10%	€ 8.208
Scenario 4 (planschade)	€ 1.030.136	35%	€ 360.548
Scenario 5 (hogere kosten gemeentelijke parkeervoorziening)	€ 1.390.688	10%	€ 139.069
Scenario 6 (extra kosten voor geluidswerende voorzieningen)	€ 278.127	25%	€ 69.532
Totaal			€ 702.725

Aangezien er sprake is van een substantieel positief (verwacht) resultaat op deze grondexploitatie van € 1.950.000 in eindwaarde-termen, gaan wij bij de doorrekening van het weerstandsvermogen uit van een scenario met een tot € 0 verdampende winst, waardoor de geraamde storting in de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis van € 1.950.000 niet gerealiseerd kan worden. In dat geval dient een groter deel van de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis uit de reguliere exploitatie gedekt te worden. Uitgaande van de afschrijvingstermijn van het raadhuis van 50 jaar en rekening houdend met rente-effecten leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 64.000.

Scharlakenhof

In de begroting hebben wij vanaf 2013 middelen opgenomen voor de exploitatie van de sporthal en de exploitatie van het zwembad (via de stichting). Ook zijn er voorzieningen gevormd voor de asbestsanering en de juridische kosten. Daarnaast zal in 2013 een lening van € 700.000 worden verstrekt aan de zwembadstichting. Dit is het grootste risico en is hierboven verwerkt onder het kopje Lening zwembad bij Incidentele risico's.

Schadeclaims inwoners

Inwoners kunnen onze gemeente aansprakelijk stellen voor door hen geleden schade. Hoewel wij voor dit soort schadeclaims een verzekering hebben afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Om schadeclaims te voorkomen voeren wij het onderhoud aan bijvoorbeeld wegen en speelvoorzieningen planmatig uit. Ook documenteren wij dit zo goed mogelijk.

Planschades

Landelijk is het claimen van planschade een verschijnsel dat de laatste jaren steeds vaker voorkomt. Dit geldt ook voor Haren. Ook in de (nabije) toekomst is in verband met de toenemende bouwactiviteiten een verdere toename van het aantal planschadeverzoeken te verwachten. Hiervoor proberen wij dekking te vinden bij de veroorzakers, dat wil zeggen binnen de betreffende grondexploitaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. Bij een aantal regelingen is sprake van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam. Samen met de andere deelnemende gemeenten dragen wij het risico in de exploitatie van deze instellingen. Sommige van de gemeenschappelijke regelingen zijn, financieel gezien, gevoelig voor gewijzigde externe omstandigheden, zoals bijvoorbeeld aangescherpte milieuwetgeving (ARCG) of een combinatie van verslechterde economische omstandigheden en wijzigingen in de wetgeving (BWR, voorheen Trio Bedrijven). In de paragraaf Verbonden partijen staan meer details vermeld over gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen.

Decentralisatie Rijkstaken

In het Regeerakkoord zijn drie grote decentralisaties in het sociale domein opgenomen: Jeugdzorg (Jeugdwet), het extramurale deel van de AWBZ (WMO 2015) en participatie/werk (Participatiewet). Hierdoor zullen de gemeenten vanaf 2015, deels onder het voorbehoud van goedkeuring door het parlement, verantwoordelijk worden voor diverse nieuwe taken.

Inhoud decentralisaties

Met de Jeugdwet worden de verantwoordelijkheden van de gemeenten met betrekking tot de jeugdzorg uitgebreid. Vanaf 2015 zullen alle vormen van jeugdzorg onder de gemeenten vallen. Dat betekent dat gemeenten vanaf dat moment naast de bestaande taken ook verantwoordelijk worden voor de gesloten jeugdzorg, de huidige provinciale jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd (ook in het kader van jeugdstrafrecht), de zorg voor verstandelijk gehandicapte jongeren, begeleiding en verzorging, de jeugdbescherming en de jeugdreclassering.

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 is onderdeel van de herinrichting van de langdurige zorg. De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) wordt omgevormd tot een nieuwe kern-AWBZ waarin de intramurale ouderen- en gehandicaptenzorg wordt georganiseerd. Nieuwe cliënten met een lichtere zorgvraag, die voorheen intramurale zorg zouden ontvangen, krijgen voortaan de zorg in de eigen omgeving. De extramurale verpleging wordt overgeheveld van de AWBZ naar de Zorgverzekeringswet (Zvw).

Gemeenten worden met de WMO 2015 verantwoordelijk voor de activiteiten op het gebied van ondersteuning, begeleiding en verzorging (exclusief persoonlijke verzorging). De aanspraken op deze zorg worden tegelijkertijd geschrapt of beperkt.

Met de invoering van de Participatiewet worden gemeenten verantwoordelijk voor de uitkeringsverstrekking en re-integratie van niet volledig en duurzaam arbeidsongeschikte jonggehandicapten en een voorziening voor beschermt werk voor wie geen regulier werk kan verrichten. Gemeenten zijn op dit moment al verantwoordelijk voor het uitvoeren van de bijstand en de sociale werkvoorziening. Zij krijgen daarnaast de verantwoordelijkheid voor jonggehandicapten met arbeidsvermogen.

Financiën decentralisaties

De voorgenomen decentralisaties hebben betrekking op drie onderdelen van het sociaal domein: jeugdzorg, het extramurale deel van de AWBZ (WMO 2015) en participatie/werk (Participatiewet). In de Meicirculaire 2014 zal naar verwachting de definitieve hoogte van de budgetten bekend gemaakt worden. De decentralisaties gaan gepaard met bezuinigingen die stapsgewijs oplopen tot structureel circa € 3,5 miljard. De middelen zijn afkomstig van verschillende departementen, provincies, AWBZ en Zvw. De met de decentralisaties gemoeide budgetten worden gebundeld en in de vorm van het zogenaamde Sociaal Deelfonds toegevoegd aan het Gemeentefonds. Tijdens een overgangperiode van 3 jaar mag het budget uit het Sociaal Deelfonds alleen besteed worden aan de gedecentraliseerde taken. Het geld is niet gelabeld per domein en is dus naar eigen inzicht te verdelen over de verschillende domeinen. Dit om gemeenten de mogelijkheid te geven in te spelen op de samenhang in de verschillende problemen waar degenen die ondersteuning nodig hebben mee te maken hebben.

Risico's decentralisaties

Door het Rijk en de VNG is in het voorjaar gezamenlijk geconcludeerd dat er nog onvoldoende inzicht bestond in de risico's van deze majeure decentraliseringsoperatie. Naar aanleiding daarvan is een gezamenlijke opdracht verstrekt aan het Centraal Planbureau (CPB) om hier nader onderzoek naar te doen. Dit heeft geresulteerd in de notitie Decentralisaties in het Sociale Domein die op 4 september 2013 door het CPB is uitgebracht. Hierin schrijft het CPB over het financiële risico onder andere:

“Door de decentralisatie zullen de uitgaven van gemeenten stijgen met 2 à 3% bbp. Hierdoor zal het aandeel van uitgaven in het sociaal domein in de totale gemeentelijke uitgaven verder oplopen en zal het relatieve belang van uitkeringen van het Rijk in het totaal van gemeentelijke inkomsten ook hoger worden. De extra taken die lokale overheden krijgen bij decentralisatie kunnen voor individuele gemeenten financiële risico's met zich meebrengen, bijvoorbeeld door gebrekkige budgetverdeelmodellen. De mogelijkheden om dergelijke tegenvallers op te vangen met lagere uitgaven aan andere posten of hogere lokale belastingen zijn beperkt, ook gegeven de relatief geringe omvang van het belastinggebied. De Studiegroep Begrotingsruimte bepleit om te onderzoeken of het vervangen van uitkeringen van Rijkswegen door uitbreiding van het lokaal belastinggebied en het geven van meer zeggenschap aan gemeenten over de ontwikkeling van het lokaal belastinggebied kan bijdragen aan de houdbaarheid en doelmatigheid van het financieringssysteem.”

Daarnaast brengt het rapport per decentralisatie diverse kansen en risico's in beeld en niet alleen financiële. Aangezien er nog erg veel onduidelijk is met betrekking tot de wetgeving en met name ook de hoogte en verdeling van de financiën, is het op dit moment erg lastig om de financiële risico's te kwantificeren. Het CPB doet dit in haar notitie dan ook niet: het is meer een beschrijving van (financiële en andere) risico's en kansen.

Voor het bepalen van ons financiële risico hebben wij, bij gebrek aan exactere informatie, gekozen voor de volgende benadering. Volgens het CPB kort het Rijk op de te decentraliseren budgetten een bedrag oplopend tot circa € 3,5 miljard op jaarbasis. Volgens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) gaat het om een bedrag van € 2,9 miljard (zie het rapport Gemeenten in perspectief van september 2013). Wij stellen het gemiddelde op afgerond € 3,0 miljard. Dit is wat de gemeenten in totaal moeten bezuinigen op de huidige uitgaven op de te decentraliseren taken om geen schade voor de begroting op te lopen. Stel dat het om diverse redenen, bijvoorbeeld onvoldoende sturingsmogelijkheden op de uitgaven of ongunstige uitkomsten van aanbestedingen, niet lukt om deze bezuiniging in te vullen, dan is ons maximaal risico circa 1/1000 deel van de landelijke bezuiniging van € 3,0 miljard, oftewel € 3.000.000. Het gaat hier om een structureel bedrag. De kans dat dit zich in volle omvang voordoet stellen wij op 10%. Volgens onze systematiek vloeit daar een benodigd weerstandsvermogen uit voort van € 3.000.000 (maximaal risico) x 2 (de factor voor structurele risico's) x 10% (de kans) x 90% (deze factor corrigeert voor de waarschijnlijkheid dat niet alle in de paragraaf Weerstandsvermogen genoemde risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen) = € 540.000.

Vervolgonderzoek beheersmaatregelen risico's door CPB en actualisering risicokwantificering

Het kabinet heeft het CPB verzocht om in de loop van het voorjaar van 2014 een vervolgrapportage op te leveren waarin meer en detail wordt ingegaan op de (beleids)instrumenten waarmee de risico's van de decentralisaties in de uitvoering kunnen worden beheerst of weggenomen en de kansen optimaal kunnen worden benut. Samen met andere informatie die tot die tijd beschikbaar zal komen over de decentralisaties (zoals de exacte hoogte en het verdeelmodel van de budgetten) zullen wij die rapportage gebruiken om onze risicokwantificering te actualiseren.

Rentekosten

In de begroting zijn prognoses gehanteerd voor de rentepercentages. Een stijging van het renteniveau boven de door ons aangehouden prognoses voor lang en kort geld moet als risico niet worden uitgesloten. Zie ook de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In het meerjarenperspectief neemt de onzekerheid over de modeluitkomsten van de algemene uitkering toe. Dit komt omdat geen zekerheid bestaat over de ontwikkeling van de diverse parameters en tarieven in het rekenmodel. Hierbij valt ook te denken aan de algemene economische ontwikkelingen die via de hoogte van de Rijksuitgaven doorwerken naar het Gemeentefonds.

Een duidelijk voorbeeld van onzekerheid met betrekking tot de algemene uitkering is de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsontvangers.

Gemeentelijk belastinggebied

Wat de gevolgen van eventuele wijzigingen in het gemeentelijk belastinggebied voor onze gemeente zullen zijn is niet te voorspellen.

Macronorm Ozb

In verband met de afschaffing van de maximering van (het stijgingspercentage van) de Ozb per 1 januari 2008 is door het Rijk een zogenaamde macronorm ingevoerd. De afgeschafte maximering had betrekking op iedere individuele gemeente en de macronorm heeft betrekking op de maximale procentuele stijging van de Ozb-opbrengsten van alle gemeenten samen. Het Rijk behoudt zich het recht voor om in te grijpen als de werkelijke stijging boven de macronorm komt te liggen, bijvoorbeeld via een verlaging van de algemene uitkering.

Nu hebben wij wel invloed op onze eigen tariefstelling, maar uiteraard niet op de tariefstelling van andere gemeenten. Mochten andere gemeenten hun tarieven te hoog opschroeven, dan kan dat dus (via de algemene uitkering) een negatieve invloed hebben op onze exploitatie.

Landelijke en regionale initiatieven

In landelijk en regionaal verband zijn wij betrokken bij ontwikkelingen die op termijn ook geld kunnen gaan kosten. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van een tram. Als iets dergelijks van de grond komt met halteplaatsen in Haren, dan zullen wij een bijdrage moeten leveren.

Werkgeversrisico's

Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim en/of uitstroom naar de WIA leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast zijn wij eigen risicodragers met betrekking tot de kosten van de WW- / wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders.

Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving. Een ander werkgeversrisico is een (verdere) stijging van (het werkgeversdeel) van de pensioenpremies als gevolg van tegenvallende beleggingsresultaten van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Investeringskosten

In het verleden is een groot aantal voorzieningen gerealiseerd waarvan de investeringskosten werden gedekt ten laste van reserves dan wel subsidies. Ook is een onbekend aantal activa zonder boekwaarde (alle activa van voor 1984 zijn in de voorgaande collegeperiode afgeboekt ten laste van de reserves ter verlaging van de kapitaallasten), waarvoor op termijn vervanging onontkoombaar is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de riolen. Er zijn nog veel riolen van voor 1984 in gebruik, die nu geen boekwaarde hebben en dus niet tot kapitaallasten leiden. Iedere vervanging van dergelijke riolen leidt dus tot een toename van de kapitaallasten.

Controles Belastingdienst

Periodiek worden door de Belastingdienst controles uitgevoerd met betrekking tot de btw en de loonheffing. De laatste controle is in 2008 geweest met betrekking tot de btw (btw-compensatiefonds en ondernemers-btw) over het jaar 2003. Hier is een naheffing uit voortgevloeid die is geëxtrapoleerd naar de jaren tot en met 2007. Alhoewel de administratieve uitvoering is verbeterd kunnen in de toekomst kunnen ook voor de jaren vanaf 2008 nadelen ontstaan. In 2013 is door de Belastingdienst een controle uitgevoerd op de juiste toepassing van de loonheffing.

Kwantificering risico's

In onderstaande tabel geven wij aan wat naar onze inschatting de maximale risicobedragen zijn van de hiervoor genoemde risico's. Daarnaast geven wij aan wat de kans is dat het risico zich voordoet (10%, 25%, 50%, 75% of 90%). Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen vermenigvuldigen wij beide grootheden met elkaar. In het geval van structurele risico's vermenigvuldigen wij de uitkomst met een factor 2. De op die manier berekende bedragen tellen wij bij elkaar op en het totaal vermenigvuldigen wij met 90%. Die 90% is een correctie vanwege het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. De door ons gebruikte methode is een gangbare methode in gemeenteland en wordt onder andere toegepast door buurgemeente Groningen.

(bedragen x € 1.000)

Risico	Maximaal bedrag	Waarvan incidenteel	Waarvan structureel (x factor 2)	Kans	Max. bedrag x kans
Stichting Baasis					PM
Lening zwembad	700	700		75%	525
Garanties en leningen (excl. Haren Noord en zwembad)	3.532	3.532		10%	353
Haren Noord	11.000	11.000		10%	1.100
Nesciopark	224		448	50%	224
Haderaplein	142		284	25%	71
Onnen Kooi-Hekman	0	0		50%	0
Onnen Hooiveld / Elshof	100	100		25%	25
Stationsgebied	1.251	1.251		Div.	272
Kerklaan / Kromme Elleboog	200	200		10%	20
Scharlakenhof structureel	100		200	10%	20
Project Meerweg	1.060	1.060		50%	530
Milieu	200	200		50%	100
Nieuwe wettelijke eisen	500	500		25%	125
Schadeclaims inwoners	100		200	25%	50
Planschades	100		200	50%	100
Gemeenschappelijke regelingen	500		1.000	10%	100
Decentralisatie Rijkstaken	3.000		6.000	10%	600
Rentekosten	100		200	50%	100
Algemene uitkering	500		1.000	25%	250
Gemeentelijk belastinggebied en macronorm	200		400	10%	40
Hogere uitkeringslasten in verband met economie	150	150		50%	75
Lagere leges omgevingsvergunning in verband met economie	400	400		50%	200
Beleggingsverliezen verbonden partijen	50	50		10%	5
Landelijke en regionale initiatieven	300		600	25%	150
Werkgeversrisico's	250		500	50%	250
Investerings	100		200	25%	50
Controles Belastingdienst	50		100	50%	50
Subtotaal	24.809	19.143	11.332		5.385
Correctie 10%					-539
Benodigd weerstandsvermogen					4.847

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Daarbij is het van belang om onderscheid te maken tussen eenmalige en structurele tegenvallers. Incidentele tegenvallers kunnen worden opgevangen door een onttrekking aan de Algemene Reserve (de bestemmingsreserves hebben al een specifiek bestedingsdoel), terwijl structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen door het benutten van een deel van de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit.

De onbenutte belastingcapaciteit is gedefinieerd als het bedrag dat wij in redelijkheid nog aan extra inkomsten (belastingen en heffingen) kunnen genereren voor het geval zich tegenvallers voordoen. Het is een structurele variabele: je kunt het elk jaar weer vragen. Volgens de meest gangbare berekeningsmethode wordt de onbenutte belastingcapaciteit berekend door het verschil te nemen tussen de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de artikel 12-normen en de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de eigen tarieven. Aangezien onze eigen tarieven voor rioolrecht en afvalstoffenheffing overeenkomen met de artikel 12-norm van 100% kostendekkendheid, is er alleen bij de OZB sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het OZB-normtarief 2014 is 0,1651% van de WOZ-waarde. Dit is een op basis van de WOZ-waarden gewogen gemiddeld tarief van de drie soorten OZB: OZB eigenaren woningen, OZB eigenaren niet-woningen en OZB gebruikers niet-woningen. Het Harense gewogen gemiddelde tarief in 2014 ligt hier, ook na de voorgestelde verhoging van de OZB voor niet-woningen, met 0,1450% ruim onder. Voor de drie verschillende soorten OZB leidt dit tot een onbenutte belastingcapaciteit van € 581.000.

De Algemene Reserve per 31 december 2013 bedroeg € 1.876.000. Onze totale weerstandscapaciteit, oftewel het totaal van de Algemene Reserve en de onbenutte belastingcapaciteit kwam, rekening houdende met een onttrekking aan de Algemene Reserve van € 817.000 in het kader van de resultaatsbestemming 2013, daarmee per 31 december 2013 uit op € 1.640.000.

Beoordeling

Onze weerstandscapaciteit ligt op 31 december 2013 met circa € 1,6 miljoen dus duidelijk beneden de benodigde weerstandscapaciteit van € 4,8 miljoen.

In de Begroting 2014 hebben wij onze maatregelen gepresenteerd om te komen tot een weerstandscapaciteit die voldoende is om de risico's af te dekken. Mede gezien de in 2014 te realiseren boekwinst van € 2.221.000 op de inbreng van gronden in deelgebied 5/6 van Haren Noord en het in de Begroting 2014 vastgelegde beleid is er een reëel perspectief om het weerstandsvermogen op korte termijn op het benodigde niveau te brengen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wat wilden wij bereiken?

In Haren hebben wij de zorg voor onze openbare ruimte. Veel activiteiten, die diverse beleidsterreinen omvatten, vinden daar plaats. Daar hebben wij veel voor geïnvesteerd. De kwaliteit van die investeringen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de lasten die dat met zich meebrengt.

Het voert te ver om voor al deze zaken in dit Jaarverslag in te gaan op wat wij willen bereiken. In de volgende beleidsnota's is op die vraag ingegaan:

Investeringen in	Beleidsnota vastgesteld in	Onderhoud betreft
Riolen	2012 (actualisatie)	145 km riolering
Wegen	2009	1.016.000 m ² verhardingen
Integraal huisvestingsplan scholen	2009	19 gebouwen
Gemeentelijke gebouwen (excl. scholen)	1998 (in 2012 meerjarig onderhoudsplan opgesteld als basis Voorziening Onderhoud Gebouwen)	46 gebouwen
Openbaar groen (groenbeheerplan)	2010	96 ha. openbaar groen
Openbare verlichting	2005	4.277 lichtmasten
Water (baggerplan)	2012	101.500 m ²

Wat hebben wij gedaan?

De uit bovenstaande beleidsnota's voortvloeiende jaarprogramma's hebben wij opgevoerd als investering in de investeringsschema's in de betreffende jaren of als geraamde kostenpost in de begroting/meerjarenramingen van de betreffende jaren. In het onderstaande gaan wij in op de vraag welke uitgaven wij activeren en welke uitgaven wij rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten brengen.

Met betrekking tot het onderhoud en de vervanging van kapitaalgoederen hanteren wij de volgende financiële systematiek:

- Riolen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vervangingen van delen van het rioolstelsel, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij rioolbuizen en rioolpompen benoemd. Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor buizen 50 jaar en voor pompen 15 jaar. U heeft besloten om met ingang van 2013 een rioolvoorziening te vormen met een driedelig doel: het egaliseren van baggerkosten, het omlaag brengen van de kapitaallasten als percentage van de totale rioollasten en het creëren van een kleine buffer voor onverwachte tegenvallers. In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2013) heeft u besloten om met ingang van 2013 een Bestemmingsreserve Riolen in te stellen. Het resultaat van de rioolexploitatie in enig jaar wordt aan deze reserve toegevoegd of onttrokken.

- **Wegen.** De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vooral vervangingen van lagen van wegen, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij benoemd: alleen vervanging van de bovenste la(a)g(en) en volledige vervanging (complete wegereconstructie). Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor vervanging van de bovenste la(a)g(en) 20 jaar en voor volledige vervanging 30 jaar.
- **Scholen.** De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten. Voor de kosten van groot onderhoud hebben wij een voorziening gevormd, het Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen. Op basis van het meerjarig onderhoudsplan wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening en de werkelijke uitgaven worden aan de voorziening onttrokken.
- **Gemeentelijke gebouwen.** De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), zowel het bouwkundige als het schilderonderhoud, passen wij de voorzieningenmethode toe. De jaarlijkse toevoeging aan de hiervoor in het leven geroepen Voorziening Onderhoud Gebouwen hebben wij als last in de begroting verwerkt. In het jaar waarin het groot onderhoud wordt uitgevoerd brengen wij de betreffende uitgaven ten laste van de voorziening.
- **Openbaar groen.** Wij brengen alle onderhoudskosten van openbaar groen rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten.
- **Openbare verlichting.** Klein onderhoud aan lichtmasten wordt rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten gebracht. Vervangingsinvesteringen worden afgeschreven in 25 jaar.

Wat heeft het gekost?

Voor zover de kosten van (groot) onderhoud via een voorziening ware de lasten (dotaties) in 2013:

	2013
Onderhoud scholen	227.000
Onderhoud overige gebouwen	362.000
Kunstgras hockeyvelden	36.800
Kunstgras voetbalvelden	60.000

Voor de geactiveerde vervangingen met betrekking tot wegen, riolen en openbare verlichting verwijzen wij naar de jaarrekening.

Paragraaf Financiering

Wat wilden wij bereiken?

De financieringsactiviteiten komen erop neer dat wij de limiet voor het aantrekken van kort geld (in Fido-termen: de kasgeldlimiet) tot het maximum benutten. Deze kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een looptijd korter dan een jaar (waaronder ook begrepen worden debetstanden op bankrekeningen). Om de rentelast op de vaste schulden (leningen met een looptijd langer dan een jaar) binnen de wettelijke randvoorwaarden zo stabiel en laag mogelijk te houden hebben wij ervoor gekozen om binnen de grenzen van de renterisiconorm een zo groot mogelijk deel van de lange financieringsbehoefte te dekken uit leningen met een looptijd van een jaar en de rest uit leningen met een looptijd van 25 jaar. De renterisiconorm die is opgenomen in de Wet Fido houdt in dat wij in een jaar niet meer dan een bedrag gelijk aan 20% van de lasten in de Begroting af mogen lossen.

Wanneer zouden wij tevreden zijn?	2010	2011	2012	2013	2013
Indicator	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	begroot
Gemiddelde rente op nieuw opgenomen langlopende leningen	2,95%	3,66%	2,79%	2,28%	3,39%
Gemiddeld opgenomen kortlopende gelden (in € 1.000)	2.500	1.385	1.364	212	3.300
Rente op kortlopende gelden	0,92%	1,50%	0,7%	0,24%	1,5%
Saldo renteomslag in % van begrotingsuitgaven	1,6%	0,8%	1,7%	1,4%	1,5%

Toelichting op de indicatoren

- *Gemiddelde rente: ons doel is om het gemiddelde rentepercentage ook op lange termijn zo laag en zo stabiel mogelijk te houden.*
- *Opgenomen kortlopend geld: kortlopend geld is het goedkoopste; het weergegeven begrote bedrag voor 2013 is gelijk aan het benodigde bedrag dat voortvloeide uit de prognosebalans in paragraaf 6.2 van de Begroting 2013.*
- *Saldo renteomslag: dit is het saldo van de rente die wij toerekenen aan producten (zie hierna) en de rente die wij betalen. In principe willen wij de betaalde rente toerekenen. Het niet of teveel toegerekende saldo mag niet groter zijn dan 2% van de (begrotings)lasten.*

Op 30 januari 2012 heeft u de Beleidsnotitie Weerstandsvermogen en Schuldenpositie vastgesteld. Daarbij heeft u ook doelen vastgelegd met betrekking tot de volgende schuldkengetallen:

- Netto-schuld / exploitatie. Dit is de netto-schuld als percentage van het totaal van de inkomsten in het overzicht van baten en lasten.
- Debt ratio. Dit is het deel van het balanstotaal dat gefinancierd wordt met schulden.

Als doel heeft u voor beide kengetallen vastgesteld dat ze zich uiterlijk in 2022 in de zogeheten groene zone bevinden. Dit houdt in dat de netto-schuld / exploitatie dan op maximaal 110% mag liggen en dat de debt ratio dan lager dient te liggen dan 80%. De kengetallen zullen in zowel de Begroting als het Jaarverslag worden vermeld.

Wat hebben wij gedaan en wat heeft het gekost?

Calculatorische rentevoet en saldo renteomslag

Zowel in de Begroting als in de Jaarrekening hebben wij een calculatorische rente van 5,3% op het geïnvesteerd vermogen gehanteerd. Dit vermogen is geïnvesteerd in onze bezittingen en die dragen op hun beurt weer bij aan onze producten, die in de exploitatiebegroting zijn weergegeven.

Via de kapitaallasten rekenen wij deze rente toe aan de producten. Ons doel is de calculatorische rentevoet zo min mogelijk te laten fluctueren om de Begroting zo stabiel mogelijk te houden. Het is dus de uitdaging om de werkelijke rentelasten niet meer te laten bedragen dan 5,3%. In 2013 is dit goed gelukt: het gemiddelde rentepercentage op de gehele vaste leningenportefeuille bedroeg 4,5%.

In 2013 was sprake van een voordelig saldo renteomslag van € 617.000. Per saldo is er dus teveel rente toegerekend aan de producten. Uitgedrukt in een percentage van de lasten in het overzicht van baten en lasten (inclusief stortingen in de reserves) was de afwijking 1,7%. Dit is binnen de norm van 2%.

De aflossingen en aantrekkingen van vaste schulden

In de financieringsparagraaf van de Begroting 2013 hebben wij een financieringsbehoefte becijferd van € 19,0 miljoen, waarvan € 6,3 miljoen herfinanciering van aflossingen op de leningportefeuille per 1 januari 2013. In werkelijkheid hebben in 2013 € 10,0 miljoen aangetrokken en € 6,3 miljoen afgelost. De lager dan verwachte financieringsbehoefte ontstond door een lager dan gepland investeringstempo.

De limiet voor het aantrekken van kort geld

Onze kasgeldlimiet, dat wil zeggen het wettelijke maximum aan aan te trekken kortlopende middelen (< 1 jaar), bedroeg € 3,1 miljoen. In geen enkel kwartaal werd deze kasgeldlimiet overschreden. Zie de onderstaande tabel.

(Bedragen x € 1.000)

Jaar 2013, kwartaal:	Netto vlottende schuld (gemiddeld in het kwartaal) min-teken is positief saldo bij de bank
1e	-1.033
2e	-3.903
3e	-1.433
4e	-453

De rentepercentages voor de financieringsbehoefte en de rentelasten op de financieringsportefeuille

In de Begroting gingen wij uit van afdekken van de totale (lange) financieringsbehoefte van € 19,0 miljoen door middel van een 1-jarige lening (leningen van 1 jaar en langer zijn in termen van de Wet Fido langlopende leningen) van € 3,0 miljoen (16% van de totale financieringsbehoefte) en een 25-jarige lening van € 16,0 miljoen (84%). De keuze was om een zo groot mogelijk deel van de financieringsbehoefte in te vullen met een zo kort mogelijke looptijd, aangezien kortlopend geld goedkoper was. Gezien de renterisiconorm was € 3,0 miljoen het maximum dat 1-jarig kon worden aangetrokken. In werkelijkheid hebben wij in totaal € 10,0 miljoen aangetrokken, waarvan € 3,0 miljoen als 1-jarige lening en € 7,0 miljoen als 25-jarige lening. Wij gingen uit van begrote percentages voor deze aan te trekken leningen van respectievelijk 1,50% en 3,75%, oftewel een gewogen gemiddelde van 3,39%. De werkelijke percentages bedroegen 0,34% voor de 1-jarige lening en 3,105% voor de 25-jarige lening. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van deze nieuwe leningen lag op 2,28%. De rente op de nieuwe leningen lag dus lager dan voorzien.

De renterisiconorm

Sinds 1 januari 2009 is in de Wet Fido vastgelegd dat de aflossingen op vaste schulden in een bepaald jaar maximaal 20% mogen belopen van de totale lasten in de Begroting. Voor Haren kwam dit in 2013 neer op een maximale aflossing van € 7.717.000. In werkelijkheid hebben wij € 6.292.000 afgelost.

De schuldenpositie

Het verloop van de schuldkengetallen in de afgelopen jaren was (op realisatiebasis) als volgt:

Jaar ultimo:	2010	2011	2012	2013
Netto-schuld/exploitatie	150%	196%	174%	166%
Debt ratio	89%	91%	89%	90%

De kengetallen zijn berekend op basis van de volgende VNG-definities (herzien in het VNG-rapport Kengetallen schulden Nederlandse gemeenten op 31 december 2010, verschenen op 26 juni 2012):

- Netto schuld/exploitatie: Som van langlopende schuld (exclusief voorzieningen), kortlopende schuld, handelscrediteuren en overlopende passiva minus langlopende uitzettingen, banksaldi, liquide middelen, debiteurenvorderingen en overlopende activa (negatief teken is geen schuld) / totaal van de baten in het overzicht van baten en lasten.
- Debt ratio: Som van langlopende schuld (exclusief voorzieningen), kortlopende schuld en overlopende passiva uitgedrukt als aandeel van het balanstotaal.

Paragraaf Verbonden partijen

Op grond van artikel 15 van de BBV geven wij u per doelgroep inzicht in de verbonden partijen:

Verbonden partij	Bijdrage 2013 in €1.000	Meer informatie
Doelgroep Inwoners		
Vereniging Groninger Gemeenten	12	www.groningergemeenten.nl
Vereniging Nederlandse Gemeenten	25	www.vng.nl
Centrum voor Automatisering Noord Nederland (in liquidatie)	0	
Eems Dollard Regio	2	www.edr.eu
Het product Handhaving & Toezicht Kinderopvang kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen	30	www.ggd.groningen.nl
Een lichte vorm van samenwerking bestaat er met het Meerschop Paterswolde voor de invulling van de klachtencommissie	-1	www.meerschop-paterswolde.nl
Doelgroep Gebruikers sociale voorzieningen		
Wij zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Bedrijf Werk en Re-integratie voor de realisering van een deel van de plaatsingen in de sociale werkvoorziening. De bijdrage 2013 bestaat uit: 1 op 1 doorsluizen van de ontvangen subsidie van het Ministerie : € 1.001 Bijdrage in het resultaat 2012 en 2013 € 144 Afrekening subsidie 2010 tm 2012 : € 137	1.281	www.trio-bedrijven.nl
Doelgroep Jongeren		
Het product Centrum Jeugd & Gezin kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen	310	www.ggd.groningen.nl
Doelgroep Gebruikers zorg		
Het product gezondheidszorg wordt bijna helemaal gerealiseerd via onze deelname aan de Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen	259	www.ggd.groningen.nl

Doelgroep Eigenaren en huurders		
De producten openbare orde en veiligheid en brandweezorg kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen	184	www.veiligheidsregiogroningen.nl
Bijdrage Veiligheidshuis en Burgernet aan Vereniging Groninger Gemeenten	10	www.groningergemeenten.nl
De afvalinzameling is gebaseerd op onze deelname in de gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen	527	www.arcg.nl
Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord hebben wij samen met twee bedrijven de GEM Haren Noord CV opgericht. Hiertoe zijn ook GEM Haren Noord Beheer B.V. en de juridische entiteiten Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord en Dilgt Hemmen Essen B.V. opgericht. Zie paragraaf Weerstandsvermogen	-506	
Doelgroep Gebruikers publieke ruimten		
Via onze deelname aan de gemeenschappelijke regelingen Meerschop Paterswolde en Zuidlaardermeer bieden wij onze inwoners recreatieve voorzieningen	134	www.meerschop-paterswolde.nl
Doelgroep Economische klanten		
Product Overige beschermende maatregelen (lijkschouwing) kunnen wij realiseren door samenwerking in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen	2	www.ggd.groningen.nl

De betrokkenheid per gemeenschappelijke regeling verschilt sterk. Bij de meeste regelingen hebben wij een zetel in het Algemeen Bestuur. Bij de regelingen Meerschop Paterswolde en Trio hebben wij ook zitting in het Dagelijks Bestuur.

Regelingen met grote financieel afbreukrisico zijn de Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen en de Gemeenschappelijke regeling BWR (voorheen Trio). Foutieve inschattingen in de bedrijfsvoering leiden bij deze organisaties al snel tot forse incidentele of zelfs structurele bijdragen van de deelnemers.

De Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (tot en met 31 december 2013, met ingang van 1 januari 2014 gesplitst in twee GR's) heeft de grootste impact op onze Begroting.

Paragraaf Grondbeleid en projecten

Wat wilden wij bereiken?

Met ons grondbeleid willen wij een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsontwikkeling: realisering van woningbouw, infrastructuur en gemeenschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid moet er toe bijdragen dat de beleidsontwikkeling op de door de gemeente gewenste wijze tot stand komt (bijvoorbeeld soort woningbouw).

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Haren Noord (grondexploitatie van GEM Haren Noord C.V.)

De verkoop van de woningen in deelgebied 3 is succesvol verlopen en op dit moment zijn er nog ongeveer 7 woningen in de verkoop.

Het stedenbouwkundig masterplan voor de deelgebieden 5 en 6 en het bestemmingsplan zijn in mei 2013 vastgesteld door de gemeenteraad. Kort geleden heeft de Raad van State een tussenuitspraak gedaan en de gemeente is met uitzondering van 1 onderdeel in het gelijk gesteld. De Raad van State heeft aangegeven dat de fasering van het plan moet worden vastgelegd in een Exploitatieplan. Het Exploitatieplan is inmiddels in procedure gebracht. Nadat u een besluit heeft genomen zal de Raad van State het plan beoordelen en zal er naar verwachting in juni 2014 een besluit worden genomen.

Als het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden kan de GEM starten met de verkoop van de kavels. Inmiddels is (in 2014) opdracht verleend voor het plaatsen van de spooerschermen. Daarmee is het bouwrijp maken gestart en kan de gemeente de boekwinst op de inbreng van gronden in de deelgebieden 5 en 6 van Haren Noord in 2014 nemen. Het betreft een bedrag van € 2.221.000.

Raadhuisplein/Haderaplein (grondexploitatie)

In 2012 is een aantal geoptimaliseerde uitwerkingen van de eerder gekozen bebouwingsvariant 1a aan u voorgelegd, waarbij de compensatie van het gemeentelijk parkeren is meegenomen. In december 2012 heeft u gekozen voor model 4+. Het uitgangspunt van dit model is om, in aansluiting op wensen van de klankbordgroep, de ruimtelijke kaders beperkt aan te passen en binnen de originele hoofdvorm een supermarkt, dagwinkels en appartementen mogelijk te maken. Punt van zorg bij deze ontwikkeling was dat dit vanwege een openbare aanbesteding kon leiden tot een situatie waarbij er twee supermarkten aan de oostzijde van de Rijkstraatweg zouden komen te liggen. Dit zou mogelijk leiden tot een te grote verkeersdruk op het centrum.

In 2013 werd duidelijk dat er juridische mogelijkheden waren om voorafgaand aan de aanbesteding overeenstemming te bereiken met Ahold over de verplaatsing van de Albert Heijn aan de Kerkstraat. Daarnaast gaf ook het DPO (distributie planologisch onderzoek) aan dat een dergelijke verplaatsing voor de versterking van het dorpscentrum gewenst is.

Na een afweging van enkele verschillende scenario's hebben wij u voorgesteld een voorlopige voorkeur uit te spreken voor de verplaatsing van de Albert Heijn (AH) en met Ahold in gesprek te gaan over de condities waaronder Ahold bereid zou zijn de AH te verplaatsen. In dit overleg zal ook de eigenaar van het huidige pand aan de Kerkstraat worden betrokken.

Het streven is om medio 2014 voor u inzichtelijk te maken met welke consequenties de AH zou kunnen worden verplaatst. Daarnaast zullen ook enkele alternatieve scenario's in beeld worden gebracht.

Op basis van uw keuze zal vervolgens het gekozen scenario worden uitgewerkt in een aanbestedingsprocedure.

Onnen Kooi-Hekman (grondexploitatie)

De prijsverlaging in 2012 en een tijdelijke kortingsactie in 2013 hebben er toe geleid dat de kavels 1,2 en 3 verkocht zijn. De afrekening zal in 2014 plaatsvinden. Voor kavel 4 en 5 is een gegadigde die op deze kavel een vrijstaande woning wil realiseren. Een verplaatsing van de rooilijn naar achteren is gewenst. Hiervoor is een omgevingsvergunning noodzakelijk die in 2014 zal worden aangevraagd. De verkoop van kavel 4 en 5 zal daarom waarschijnlijk in 2015 plaatsvinden.

Stationsgebied (grondexploitatie)

Begin 2010 is besloten tot realisatie van de tunnel en de verdere uitwerking van het stedenbouwkundig plan voor het Stationsgebied. Het daarvoor noodzakelijke krediet is verstrekt en er is een grondexploitatie vastgesteld. Bij vaststelling van de plannen is de wens uitgesproken om vanuit de onderdoorgang een opgang te realiseren naar het oostelijke perron om daarmee ook het station veiliger te kunnen maken. Daarvoor zou nog wel extra financiering gevonden moeten worden. Na uitwerking van de plannen in 2012, waarbij aanpassing van het voorplein noodzakelijk bleek, werd in mei 2013 duidelijk dat de onderdoorgang weliswaar duurder was, maar dat door co-financiering van met name ProRail de realisatie van een opgang haalbaar was.

In de periode daarna bleek echter dat met deze maatregel ook het station onderdeel moest worden van het project en dat met alleen een opgang het station niet kon voldoen aan de bij ProRail en NS geldende eisen. Daarvoor was veel meer nodig en ook meer geld. In de tweede helft van 2013 werd duidelijk aan welke eisen het station minimaal moest voldoen en ook welke meerkosten daarmee gemoeid waren. Dit leek in eerste instantie te leiden tot de conclusie dat vanwege onvoldoende beschikbare middelen alsnog alleen een onderdoorgang gerealiseerd zou kunnen worden. Inmiddels is echter duidelijk dat door extra financiering van met name de provincie nu niet alleen gewerkt wordt aan een onderdoorgang, maar ook aan een volledige revitalisering van het station, inclusief liften en trapopgangen naar beide perrons.

Begin 2014 is gestart met de realisatie van het project met de sloop van de Walstroflat. Naar verwachting zal nu in het najaar van 2015 kunnen worden gestart met de bouw van de onderdoorgang en het station.

Meerweg (project)

Nadat u in mei 2010 heeft ingestemd met de uitvoering van de Structuurvisie Meerweg ontwikkelt Meer, is gestart met de uitwerking van de visie tot concrete plannen. In maart 2013 is de uitvoering gestart van de eerste fase. De werkzaamheden worden naar verwachting voor de zomer van 2014 afgerond.

Onderdeel van fase 2 is de ecologische verbinding. In 2012 heeft de provincie besloten dat realisatie van deze schakel in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door moet gaan. Begin 2013 is een bestemmingsplanprocedure voor fase 2 opgestart. Naar verwachting zal dit plan in de loop van 2014 aan u ter besluitvorming voorgelegd worden. Daarnaast worden door de provincie Groningen gesprekken gevoerd met verschillende grondeigenaren en kan de verdere uitwerking van deze fase ter hand genomen worden.

Nesciopark (grondexploitatie)

Afgelopen jaar hebben wij de ondergrond voor de realisatie van het nieuwe transferium verkocht aan de gemeente Groningen. Samen met de stad is vervolgens gewerkt aan de verdere uitwerking van het ontwerp. Het concept ontwerp is een aantal malen doorgesproken met vertegenwoordigers van de buurt en vervolgens via een inloopbijeenkomst gepresenteerd aan belangstellenden. Het ontwerp is nagenoeg unaniem enthousiast ontvangen.

Begin 2014 is de omgevingsvergunning aangevraagd en in het najaar van 2014 kan met de realisatie worden begonnen. Het streven is het transferium medio 2015 in gebruik te nemen. Wij hebben afgezien van de aankoop van het voormalige pand van Rijkswaterstaat voor de realisatie van een tijdelijk transferium. De kosten afgezet tegen de gebruiksduur lagen niet in verhouding tot elkaar.

Nu het ontwerp van het nieuwe transferium af is zijn wij ook begonnen met het besteksgereed maken van de rest van het park. Het streven is in het najaar van 2014 te beginnen met het bouwrijp maken. Als gevolg hiervan kan ook de verkoop van de kavels in 2014 worden opgestart.

Financiële gevolgen grondexploitaties

Een overzicht van de op dit moment verwachte resultaten van de grondexploitaties en de verwerking daarvan in de jaarrekening/begroting:

Tabel verwachte resultaten grondexploitaties (bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Verwacht resultaat	Resultaat verwerkt in:
<i>In exploitatie:</i>		
Komplan	391 (verlies)	Jaarrekeningen t/m 2012: 391 (verlies).
Raadhuisplein/Haderaplein	1.950 (winst)	Begroting 2014: 1.950 (te realiseren winst in 2015).
Onnen Kooi-Hekman	897 (verlies)	Jaarrekeningen t/m 2012: 709 (verlies); Jaarrekening 2013: 188 (verliesvoorziening).
Nesciopark	14 (winst)	Niet.
Haren Noord	N.v.t., Haren Noord is een grondexploitatie van GEM Haren Noord C.V.	Niet van toepassing.
Stationsgebied	405 (winst)	Niet.

In bovenstaande tabel zijn de boekwinsten op de inbreng van eigen gronden in de grondexploitaties buiten beschouwing gebleven. Het betreft Haren Noord. Zie hiervoor de toelichting op de balans in de jaarrekening.

Jaarrekening 2013 Gemeente Haren

Balans per 31 december 2013

voor (niet-begrote) resultaatsbestemming

bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

	31-12-2013		31-12-2012	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa		67.809		65.276
Investerings met economisch nut	57.184		54.658	
Investerings met maatschappelijk nut	10.625		10.618	
Financiële vaste activa		1.664		1.176
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	96		92	
Langlopende leningen u/g	1.330		799	
Overige uitzettingen	0		34	
Bijdragen aan activa van derden	238		251	
Totaal vaste activa		69.474		66.451
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorraden		15.027		15.632
Onderhanden werk grondbedrijf	14.416		14.817	
Grond- en hulpstoffen	611		815	
Uitzettingen		2.216		3.477
Vorderingen op openbare lichamen	89		2.172	
Overige vorderingen	1.118		1.045	
Rekeningen-courant niet-fin. inst.	1.008		260	
Overlopende activa		8.007		5.729
Nog te ontv. overheidssubsidies	967		2.815	
Overige overlopende activa	7.040		2.914	
Liquide middelen		36		854
Totaal vlottende activa		25.285		25.692
BALANSTOTAAL		94.759		92.144

PASSIVA

	31-12-2013		31-12-2012	
EIGEN VERMOGEN		6.821		7.803
Algemene reserve	1.876		657	
Bestemmingsreserves	5.712		7.100	
Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht baten en lasten	-767		45	
VOORZIENINGEN		2.494		2.243
Verplichtingen, verliezen en risico's	807		1.056	
Onderhoud	1.687		1.187	
VASTE SCHULDEN		61.212		57.503
Onderhandse leningen binnenl. banken	61.206		54.498	
Onderhandse leningen binnenl. pensioenfondsen en verzekeraars	0		3.000	
Waarborgsommen	6		5	
Totaal vaste passiva		70.527		67.549
VLOTTENDE PASSIVA				
Vlottende schulden		5.418		4.702
Banksaldi	88		0	
Overige schulden	5.329		4.702	
Overlopende passiva		18.814		19.893
Nog te besteden subsidies	2.784		2.584	
Overige overlopende passiva	16.030		17.309	
Totaal vlottende passiva		24.231		24.594
BALANSTOTAAL		94.759		92.144
Verstreckte garanties op geldleningen (bruto)		24.702		24.911
Af: ontvangen contra-garanties geldleningen		<u>11.000</u>		<u>11.000</u>
Verstreckte garanties (netto)		<u>13.702</u>		<u>13.911</u>

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Deze jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Uitsluitend kosten van onderzoek en ontwikkeling gerelateerd aan één bepaald vast actief kunnen worden geactiveerd. Afschrijving vindt plaats in vijf jaar. Op afsluitkosten, agio en disagio wordt door ons niet afgeschreven. Uitgaven hiervoor worden rechtstreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten gebracht.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo. Er wordt afgeschreven vanaf 1 januari volgend op het jaar van ingebruikneming en wij schrijven af tot € 0. Een uitzondering hierop vormt het kernvastgoed, te weten het raadhuis, 't Clockhuys en de parkeergarage. Hiervoor hanteren wij een restwaarde van 25% van de aanschafwaarde. De afschrijvingstermijn is afhankelijk van de verwachte levensduur. Dat is de tijd dat het actief een bijdrage levert aan de totstandkoming van één of meer producten. Wij schrijven lineair af.

De afschrijvingstermijnen van de activa variëren (per activaklasse) van 5 tot 50 jaar en zijn vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Haren 2013 die door de raad is vastgesteld op 24 juni 2013. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

- 50 jaar: rioleringen, nieuwbouw, woonruimten, bedrijfsgebouwen en begraafplaatsen;
- 40 jaar: renovatie en restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- 30 jaar: (water)wegen en parkeerterreinen;
- 25 jaar: lichtmasten;
- 20 jaar: renovatie sportvelden- en vloeren, fietspaden, voetpaden, verkeerslichten, voertuigen en groot onderhoud woonruimten en gebouwen;
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, noodgebouwen, bijzondere voertuigen (brandweer- en vuilnisauto's), containers, materieel gemeentewerken, rioolpompen, specifieke machines gemeentewerken (nat-zoutstrooiers, onkruidborstelmachines en dergelijke) en specifieke brandweeraustrusting;
- 5 jaar: personenauto's, gewone bedrijfsauto's, aanhangers, normale (veelgebruikte) machines gemeentewerken, muziekinstrumenten, luchtfoto's, verbindingssystemen, tijdsregistratiesystemen, gereedschappen, automatiseringsapparatuur en software.

Op grond wordt niet afgeschreven. Indien er sprake is van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Investerings met maatschappelijk nut worden in principe door ons geactiveerd. Wel is door de raad vastgelegd dat geactiveerd (groot) onderhoud moet worden afgeboekt als daar budgettaire ruimte voor is (motie 'Activeren' aangenomen tijdens de behandeling van de Begroting 2003 op 11 november 2002). Door de invoering van het BBV per 1 januari 2004 is afboeken alleen nog mogelijk als het gaat om activa met maatschappelijk nut. Activa met economisch nut mogen alleen nog worden afgeboekt als er sprake is van een duurzame waardevermindering.

Concreet betekent dit dat eventuele budgettaire ruimte voor afboekingen gebruikt zal worden voor het afboeken van wegenonderhoud.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Financiële vaste activa

De balanspost Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft betrekking op participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Waardering vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waardering van de aandelen onverwacht structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De langlopende leningen uitstaande gelden en de overige uitzettingen worden door ons gewaardeerd tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Het onderhanden werk van het grondbedrijf wordt gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het geïnvesteerd vermogen. Hierop worden ontvangsten uit verkoop en bijdragen van derden in mindering gebracht. Indien een deel van de kosten wordt gedekt uit een voorziening of uit een reserve, dan loopt dit altijd via het overzicht van baten en lasten. Als de marktwaarde lager ligt dan de aldus berekende waarde, dan vindt afwaardering plaats tot marktwaarde. In de resultaatbepalingsgrondslagen staat vermeld wanneer winst wordt genomen.

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn opgenomen tegen hun nominale waarde.

Resultaatbepalingsgrondslagen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten.

Onder baten worden verstaan:

- de vergoedingen van het Rijk voor het functioneren van de gemeentelijke overheid en voor de uitvoering van een aantal specifieke taken;
- de belastingopbrengsten uit de heffing van onder andere de onroerende zaak belasting;
- de geheven leges en retributies voor specifieke overheidstaken die de gemeente uitvoert (onder meer reiniging en burgerzaken);
- het rendement op bezittingen (rente, dividenden, huren en pachten);
- het rendement op geïnvesteed eigen vermogen (interne rentevoet 5,3%);
- de vergoedingen voor specifieke producten en diensten, die de gemeente levert;
- de eventuele batige saldi van de kostenplaatsen en de renteomslag (zie hierna).

Onder lasten worden verstaan:

- de direct aan onze producten toe te rekenen kosten;
- de afschrijvingslasten;
- de lasten van de gemeentelijke organisatie;
- de rentelasten;
- de eventuele nadelige saldi van de kostenplaatsen en de renteomslag (zie hierna).

De afschrijvingslasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen voor de immateriële en materiële vaste activa. Wij beginnen met het afschrijven van activa in het jaar volgend op aanschaf, respectievelijk realisatie.

De toerekening van de lasten van de gemeentelijke organisatie (personeels- en organisatiekosten) gebeurt ofwel via de deelmethode (de lasten worden percentagegewijs toegerekend aan specifieke producten) ofwel via de integrale kostentoe rekeningsmethode. De door de medewerkers gepleegde inzet wordt vertaald in gewerkte uren per product. Deze uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch - van tevoren bepaald - tarief. Het totaal van de gewerkte uren maal het tarief moet de lasten van de gemeentelijke organisatie dekken. Een tekort of overschot wordt als last, respectievelijk bate, verantwoord bij de bedrijfsvoering onder het product 293 'saldo kostenplaatsen'.

De rentelasten worden met een voorcalculatorisch percentage (van 5,3%) berekend over het geïnvesteed vermogen in immateriële, respectievelijk materiële vaste activa en de onderhanden werken van het grondbedrijf. Deze gecalculeerde rentelast wordt toegerekend aan de producten waar bovengenoemde activa aan bijdragen, volgens de systematiek die ook geldt voor de afschrijvingen (zie hierboven). Een eventueel voordelig of nadelig verschil met de werkelijke rentelasten wordt als bate, respectievelijk als last, verantwoord in de technische producten onder het product 303 'saldo renteomslag'.

Voor de exploitaties van het grondbedrijf gelden bovengenoemde grondslagen voor resultaatbepaling. De resultaten worden gepresenteerd in het overzicht van baten en lasten. Verliezen (of verliesvoorzieningen) op exploitaties worden genomen wanneer zij voorzienbaar zijn. Winsten worden genomen als de exploitaties, of zelfstandige delen daarvan zijn gerealiseerd. Van dit laatste wordt afgeweken indien er op balansdatum sprake is van een negatieve boekwaarde die de naar verwachting nog te maken kosten overtreft. In dat geval zal het verschil tussen beide grootheden als tussentijdse winst worden genomen in het betreffende boekjaar. Het (verwachte) resultaat op grondexploitaties wordt in de toelichting op de balans en/of paragraaf Grondbeleid nader toegelicht.

Met betrekking tot het bedrag van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt in principe uitgegaan van de op het moment van afsluiting van de boeken laatst bekende, door het Ministerie van BZK verstrekte, specificatie. Hiervan wijken wij af als bij ons bekend is dat de in de specificatie voor de berekening van de uitkering gebruikte Harense volumes nog zullen worden aangepast (wij gaan dan uit van de door onszelf berekende volumes).

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa hebben het volgende verloop laten zien in 2013:

(Bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 1 januari 2013	65.276
Bij: investeringsuitgaven 2013	6.176
Af: desinvesteringen 2013	-785
Af: afschrijvingen en afboekingen 2013	-2.857
Boekwaarde per 31 december 2013	67.810

In 2013 zijn de volgende investeringen gedaan in materiële vaste activa (MVA) (in de tabel zijn alle investeringskredieten \geq € 100.000 afzonderlijk zichtbaar gemaakt):

Investering (Bedragen x € 1.000)	Beschik- baar gesteld krediet	Besteed in 2013 incl. bijdragen van derden	Besteed tot en met 2013	Gereed per 31- 12-2013 Ja / Nee
Rioolwerkzaamheden 2012	974	370	977	J
Rioolwerkzaamheden 2013	1.255	272	272	N
Verv. rioolpompen en -gemalen 2010	218	10	159	N
Verv. rioolpompen en -gemalen 2011	218	0	0	N
Verv. rioolpompen en -gemalen 2012	218	15	34	N
Verv. rioolpompen en -gemalen 2013	218	0	0	N
Saneren overstorten Noordlaren *	0	39	-254	N
<i>Subtotaal rioolinvesteringen</i>	<i>3.101</i>	<i>706</i>	<i>1.188</i>	
Groot onderhoud wegen 2012	570	2	576	J
Groot onderhoud wegen 2013	580	391	391	N
Maatregelen verkeersveiligheid 2010	180	10	174	J
Maatregelen verkeersveiligheid 2012	180	72	177	J
Maatregelen verkeersveiligheid 2013	180	34	34	N
Tunnel Stationsgebied	2.451	0	0	N
Armaturen lichtmasten 2011	142	106	140	J
Armaturen lichtmasten 2012	142	17	143	J
Armaturen lichtmasten 2013	142	17	17	N
Groot onderhoud Meerweg	350	0	0	N
Vondellaan *	0	1.135	-159	N
Uitbreiding transferium **	0	5	-81	N
Overige wegeninvesteringen	65	46	46	N
<i>Subtotaal wegeninvesteringen</i>	<i>4.982</i>	<i>1.835</i>	<i>1.458</i>	
Herhuisv. Groninger Buitenschool	740	380	784	J
Onderwijsk. vernieuwingen 2007	112	0	0	N
Uitbreiding Peter Petersenschool	167	27	159	J
Herhuisvesting Zernike College	14.701	1.030	1.242	N
Uitbreiding Sint Nicolaasschool	475	8	53	N
Nieuwbouw Brede School	2.172	1.531	1.973	N
Brede School niet-onderwijs	587	587	587	J
Brede School voorfin. duurzaamheid	129	129	129	J

Huisvestingsprogramma onderwijs 2013	669	0	0	N
Uitbreiding Quintus School	342	342	342	J
<i>Subtotaal onderwijsinvesteringen</i>	<i>20.094</i>	<i>4.034</i>	<i>5.269</i>	
Uitbreiding accommodatie VV Glimmen	160	-62	166	J
Bussen brandweer	135	126	126	J
Herstructureren website	150	0	100	N
Installaties NEN 3140 aanp.	110	0	11	N
Renovatie sporthal Scharlakenhof	715	0	0	N
Stookruimte Scharlakenhof	180	52	166	J
IJsbaan	123	0	0	N
Upgraden gymzalen	460	0	0	N
Renovatie 't Clockhuys	203	47	47	N
Tractor no. 56 vervangen	100	0	0	N
Veegmachine no. 93	125	0	0	N
Overige investeringen in MVA	2.012	-563	-277	
<i>Subtotaal overige</i>	<i>4.473</i>	<i>-400</i>	<i>339</i>	
Totaal investeringen in MVA	32.650	6.175	8.254	

* Deze investeringen worden gedekt vanuit andere kredieten en subsidies.

** Deze investering wordt gedekt vanuit subsidies.

Stand openstaande (restant-)investeringsbudgetten ultimo 2013 (bedragen x € 1.000):

Tot en met 2013 ter beschikking gestelde openstaande budgetten	32.650
Ten laste van deze budgetten t.m. 2013 uitgegeven bedragen	8.254
Restant van de per 31 december openstaande budgetten	24.396

Het verloop van de materiële vaste activa per activaklasse ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Activaklasse	A Boekwaarde 1-1-2013	B Investe- ringen	C Desin- veste- ringen	D Afschr.	A+B-C-D Boekwaarde 31-12-2013
Gronden en terreinen	1.583	-395	0	22	1.166
Woonruimten	194	0	0	7	187
Bedrijfsgebouwen	32.476	3.579	4	1.031	35.020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	14.570	1.553	0	591	15.532
met economisch nut					
Vervoermiddelen	772	176	549	158	241
Machines, apparaten en installaties	1.574	157	215	225	1.291
Overige materiële vaste activa met econ. nut	3.490	432	11	162	3.749
<i>Subtotaal materiële vaste activa economisch nut</i>	<i>54.659</i>	<i>5.502</i>	<i>779</i>	<i>2.196</i>	<i>57.186</i>

Grond-, weg en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut	10.601	673	1	657	10.616
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	16	0	5	3	8
<i>Subtotaal materiële vaste activa maatsch. nut</i>	<i>10.617</i>	<i>673</i>	<i>6</i>	<i>660</i>	<i>10.624</i>
Totaal materiële vaste activa	65.276	6.175	785	2.856	67.810

Financiële vaste activa

De balanspost Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van € 96.000 bestaat uit de volgende posten:

- De Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord. De gemeente heeft € 49.000 ingebracht als kapitaal in deze stichting. De stichting treedt namens de gemeente op als commanditair vennoot in de Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij (GEM) Haren Noord C.V. en heeft het bedrag van € 49.000 gebruikt om een 49% belang te nemen in deze C.V. (een tweetal bedrijven (marktpartijen) bezit in totaal eveneens een 49% belang in de C.V. en het resterende belang van 2% is in handen van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord C.V. is de rechtspersoon waarbinnen de grondexploitatie Haren Noord daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dat de gemeente geen rechtstreeks belang heeft in de C.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids-) risico's.
- Dilgt Hemmen Essen (DHE) B.V. Deze rechtspersoon is door de gemeente in 2007 opgericht en wij bezitten 100% van de aandelen. Er is € 18.000 aan kapitaal gestort. Hiervan is € 9.000 door DHE B.V. gebruikt om een 50%-belang te verwerven in de GEM Haren Noord Beheer B.V. die de directie voert van GEM Haren Noord C.V. (de overige 50% van de aandelen in GEM Haren Noord Beheer B.V. wordt gehouden door een tweetal bedrijven (marktpartijen)). Dat de gemeente niet rechtstreeks deelneemt in GEM Haren Noord Beheer B.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids-)risico's.
- Een belang in BNG ter waarde van € 24.000 (historische aanschafwaarde).
- Een in 2013 aangekocht belang in het Waterbedrijf Groningen ter waarde van € 4.000.
- Een belang in Dataland van € 1.000 (historische aanschafwaarde).

De balanspost Langlopende leningen uitstaande gelden van € 1.330.000 bestaat voor een bedrag van € 700.000 uit een aflossingsvrije rentedragende lening aan Stichting De Mikkellhorst (ecologische zorgboerderij), voor een bedrag van € 500.000 uit een deel van de in 2013 verstrekte rentedragende lening aan Stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof (de laatste tranche van € 200.000 zal in 2014 worden verstrekt), voor een bedrag van € 108.000 aan startersleningen (waarvan € 15.000 verstrekt in 2013) en voor een bedrag van € 22.000 uit een aantal kleinere leningen aan een dorps huis en aan personeel (met name het fietsenproject).

De balanspost Bijdragen aan activa van derden van € 238.000 heeft uitsluitend betrekking op de bijdrage aan het Meerschapp voor de aanleg van toeristisch-recreatieve infrastructuur rondom het Paterswoldse Meer.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Een verloopoverzicht van de boekwaarde van de balanspost Onderhanden werk grondbedrijf geeft het volgende beeld te zien:

(Bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Boekwaarde 1-1-2013	Uitgaven (+) en inkomsten (-) in 2013	Verlies(-) of winstname (+) in 2013	Overheve- ling naar andere balanspost	Boekwaarde 31-12-2013
Komplan	3	0	0	0	3
Onnen (Kooi-Hekman)	921	54	0	0	975
Verliesvoorziening Onnen (Kooi-Hekman)	-201	0	-188	0	-389
Nesciopark	4.337	-1.106	0	-820	2.411
Nog niet gerealiseerde boekwinst inbreng grond Nesciopark	-820	0	0	820	0
Haren Noord	11.979	39	0	0	12.018
Nog niet gerealiseerde boekwinst inbreng grond Haren Noord	-2.735	0	0	0	-2.735
Haderaplein	1.632	186	0	0	1.818
Stationsgebied	-300	614	0	0	314
Totaal grondexploitaties	14.816	-213	-188	0	14.415

Het met betrekking tot Onnen (Kooi-Hekman) in 2013 geactiveerde bedrag van € 54.000 betreft de rentebijbeschrijving van € 38.000 en overige kosten van in totaal € 16.000 (met name kosten woonrijp maken en verkoopkosten). Alle kavels zijn inmiddels verkocht (waarvan één onder de voorwaarde van het verkrijgen van een omgevingsvergunning), maar wel met korting. Hierdoor moest een extra verliesvoorziening worden genomen van € 188.000.

Het in 2013 met betrekking tot Nesciopark geactiveerde bedrag van - € 1.106.000 bestaat uit het saldo van enerzijds de inkomst van € 1.325.000 uit de grondverkoop in verband met het tweede transferium en anderzijds de rentebijbeschrijving van € 186.000 en overige kosten (vooral plankosten) van € 33.000. Uit de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2014 bleek een aantal tegenvallers (extra kosten toegangsweg en vertraging) die uitsluitend kunnen worden opgelost door het verlagen van de inbrengwaarde van de eigen gronden. Hierdoor zal de ongerealiseerde boekwinst (een toekomstig voordeel) niet meer kunnen worden gerealiseerd.

Uit de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2014 blijken de volgende risico's met betrekking tot Nesciopark:

Scenarioanalyse	Verslechtering resultaat	Kans op voordoen	Kans x resultaat
Scenario 1 (lagere grondprijzen)	-€ 269.049	10%	-€ 26.905
Scenario 2 (vertraging in verkooptempo)	-€ 544.582	50%	-€ 272.291
Scenario 3 (vertraging ivm samenwerking gemeente Groningen)	-€ 181.190	10%	-€ 18.119
Scenario 4 (vertraging procedure omgevingsvergunning)	-€ 181.190	10%	-€ 18.119
Scenario 5 (hogere kosten bouw- en woonrijpmaken)	-€ 414.654	50%	-€ 207.327
Totaal			-€ 542.761

Per 31 december 2013 bedroeg de boekwaarde van deze grondexploitatie € 2.411.000. Dit betreft vooral de boekwaarde van het eerste transferium. De mogelijkheid bestaat om dit transferium te activeren (en te stoppen met de grondexploitatie). Bij de berekening van het weerstandsvermogen (zie paragraaf Weerstandsvermogen) houden wij daarom alleen rekening met de eventuele kapitaallasten van het transferium. Rekening houdende met een afschrijvingstermijn van 25 jaar en met de rente-effecten leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 202.000.

De boekwaarde van Haren Noord per 31 december 2013 van € 12,0 miljoen heeft betrekking op de aankoop van gronden door de gemeente van de marktpartijen die samen met de gemeente deelnemen in de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V., de inbreng van gemeentelijke gronden in Haren Noord, de kosten van het (fiscaal) bouwrijp maken en de kosten en (huur)opbrengsten van het beheren van deze gronden. Na afronding van het fiscaal bouwrijp maken worden deze gronden (per deelgebied) doorgeleverd aan de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V.

Uit de inbreng van gronden van de gemeente in Haren Noord zou een totale boekwinst resulteren van € 5.101.000. Hiervan kon in 2010 € 1.122.000 het eerste deel worden gerealiseerd in verband met de overdracht van het economisch eigendom van deelgebied 3 (voormalig AZC-terrein) door de gemeente aan GEM Haren Noord C.V. In 2012 is besloten om deelgebied 4 niet tot ontwikkeling te brengen. Daarom zal een boekwinst van € 1.244.000 niet worden gerealiseerd. Binnen de balanspost onderhanden werk resteerde daardoor per 31 december 2013 een ongerealiseerde boekwinst van € 2.735.000.

In verband met de toekomstige (economische) leveringen van fiscaal bouwrijpe grond zijn door GEM Haren Noord C.V. voorschotten aan de gemeente betaald (en die zijn opgenomen onder de balanspost Overlopende passiva). De boekwaarde van Haren Noord is dus niet door de gemeente zelf gefinancierd en leidt daarom niet tot rentelasten.

Het in 2013 met betrekking tot de grondexploitatie Haderaplein geactiveerde bedrag van € 186.000 bestaat uit een rentebijdrage van € 87.000 en plonkosten en kosten van voorbereiding en toezicht van in totaal € 99.000.

Uit de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2014 blijken de volgende risico's met betrekking tot de grondexploitatie Haderaplein:

Scenarioanalyse	Verslechtering resultaat	Kans op voordoen	Kans x resultaat
Scenario 1 (lagere grondprijzen)	€ 468.640	25%	€ 117.160
Scenario 2 (vertraging in aanbestedingsprocedure)	€ 82.082	10%	€ 8.208
Scenario 3 (vertraging in bestemmingsplanprocedure)	€ 82.082	10%	€ 8.208
Scenario 4 (planschade)	€ 1.030.136	35%	€ 360.548
Scenario 5 (hogere kosten gemeentelijke parkeervoorziening)	€ 1.390.688	10%	€ 139.069
Scenario 6 (extra kosten voor geluidswerende voorzieningen)	€ 278.127	25%	€ 69.532
Totaal			€ 702.725

Aangezien sprake is van een substantieel positief (verwacht) resultaat op deze grondexploitatie van € 1.950.000 in eindwaarde-termen, gaan wij bij de doorrekening van het weerstandsvermogen (zie paragraaf Weerstandsvermogen) uit van een scenario met een tot € 0 verdampende winst, waardoor de geraamde storting in de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis van € 1.950.000 niet gerealiseerd kan worden. In dat geval dient een groter deel van de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis uit de reguliere exploitatie gedekt te worden. Uitgaande van de afschrijvingstermijn van het raadhuis van 50 jaar en rekening houdend met rente-effecten leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 64.000.

De mutatie van de boekwaarde van de grondexploitatie Stationsgebied in 2013 van € 614.000 bestaat uit het saldo van een opbrengstenbedrag van € 480.000 en een kostenbedrag van € 1.094.000. Het opbrengstenbedrag bestaat uit subsidies. Het kostenbedrag van € 1.094.000 bestaat uit plankosten van € 65.000, aankoopkosten van de Walstroflat van € 871.000, voorbereidingskosten voor de tunnel van € 180.000 en overige kosten van in totaal € 43.000.

De balanspost 'Grond- en hulpstoffen' bedroeg per 1 januari 2013 € 815.000. Dit betrof de voorraad brandstof en smeermiddelen van € 5.000 en het voor verkoop aangehouden vastgoed van € 810.000. Dit betrof de hoek Kromme Elleboog/Kerklaan en Onnen-Hooiveld. Het was aanvankelijk de bedoeling om deze gebieden in de toekomst als woningbouwlocaties te ontwikkelen. In het kader van de zogenaamde vastgoedschouw is door u besloten om dit niet te doen en dit vastgoed te verkopen in de huidige staat. Het huis aan de Kromme Elleboog is in 2013 verkocht. Daardoor is de boekwaarde van de balanspost gedaald met € 204.000 tot € 611.000. De verkoop van het huis aan de Kromme Elleboog 13a heeft geleid tot een (niet geraamd) boekverlies van € 40.000. Dit verlies is verwerkt in het overzicht van baten en lasten.

Uitzettingen

De post overige vorderingen van € 1.118.000 bestaat uit debiteurenvorderingen ten bedrage van € 1.225.000, verminderd met een voorziening voor dubieuze debiteuren van € 107.000.

Voor dubieuze debiteuren is een voorziening van in totaal € 107.000 getroffen. Deze voorziening maakt onderdeel uit van de balanspost overige vorderingen. Per 1 januari 2013 bedroeg deze voorziening € 32.000. Gedurende het jaar is voor een bedrag van € 20.000 afgeboekt ten laste van de voorziening. Aan de hand van de beoordeling van de (ouderdom van de) debiteurenposten op eindbalansdatum en rekening houdend met een faillissement van een debiteur is de benodigde omvang van de voorziening opnieuw vastgesteld en wel op het genoemde bedrag van € 107.000. Hieruit resulteerde een toevoeging van € 95.000 die als bijzondere last is verwerkt in het overzicht van baten en lasten.

De balanspost rekeningen-courant niet-financiële instellingen van € 1.008.000 bestond uit:

- De rekening courant bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). Het saldo per 31 december 2013 bedroeg afgerond € 245.000.
- De rekening courant die wij aanhouden bij het Ministerie van Financiën in het kader van het schatkistbankieren. Daar stond per 31 december 2013 een bedrag van afgerond € 763.000.

Overlopende activa

De balanspost nog te ontvangen overheidssubsidies heeft betrekking op de nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen (voorschot)bedragen die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2013	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2013
Subsidie verkeersveiligheidsprojecten provincie 2011	7	0	7	0
Subsidie verkeersveiligheidsprojecten provincie 2012	6	0	0	6
Subsidie verkeersveiligheidsprojecten provincie 2013	0	7	0	7
Subsidie Spoorse Doorsnijdingen	1.554	0	1.554	0
BSV voorbereiding railschermen	0	18	0	18
Subsidie provincie Groningen overstorten	169	39	166	42
Subsidie waterschap overstorten	261	60	249	72
Subsidie KRW overstorten	174	0	174	0
BDU-subsidie Vondellaan	23	304	0	327
BDU-subsidie bushaltes	28	23	0	51
BDU-subsidie P+R Stationsgebied	204	0	0	204
Regio GA Station Haren Verbindt	0	240	0	240
IAU 2011	289	0	289	0
BBZ	100	0	100	0
Totaal	2.815	691	2.539	967

In de balanspost overige overlopende activa van € 7.040.000 zijn de volgende bedragen begrepen:

- De afvalstoffenheffing 2013 die nog in rekening gebracht moet worden. In verband met het diftar-systeem gebeurt dit jaarlijks achteraf. Het gaat om een bedrag van € 1.873.000.
- Nog in te dienen aangifte over 2013 in verband met terug te ontvangen BTW uit het BTW Compensatiefonds € 2.785.000.
- Nog te verzenden factuur in verband met overdracht materieel brandweer aan Veiligheidsregio Groningen € 781.000.
- Diverse nog op te leggen belastingen in totaal € 123.000. Het gaat om de toeristen- en forensenbelasting over het jaar 2013.
- Vooruitbetaalde subsidies 2014 € 341.000.
- Vooruitbetaalde rente en aflossing 2014 € 144.000.
- Vooruitbetaalde verzekeringspremies 2014 € 106.000.
- Nog te ontvangen bedragen in verband met afvalverwijdering € 125.000.
- Nog te ontvangen in verband met BBZ (bijstand voor zelfstandigen) € 117.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk kleiner dan € 75.000) € 645.000.

EIGEN VERMOGEN

Het verloop van het eigen vermogen gedurende 2013 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Reserve	Stand 1-1- 2013	Toevoegingen via resultaten- rekening	Onttrekkingen via overzicht van baten en lasten ter dekking van afschrijvingen	Onttrekkingen via overzicht van baten en lasten overige	Resultaatsbe- stemming 2012	Stand 31-12- 2013
Algemene Reserve	657	1.294			-76	1.876
<i>Subtotaal algemene reserves</i>	<i>657</i>	<i>1.294</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-76</i>	<i>1.876</i>
Reserve Dekking	2.349	125	-59	-998		1.417
Gerealiseerde Investerings Fonds Sociale Woningbouw	89					89
Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis	2.181	116	-79	-205	27	2.039
Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	90	21		-186	96	21
Bestemmingsreserve Meerweg	1.506			-1.227		279
Bestemmingsreserve Riolering	0	73				73
Bestemmingsreserve Zernike College	885	908				1.793
<i>Subtotaal bestemmingsreserves</i>	<i>7.100</i>	<i>1.242</i>	<i>-138</i>	<i>-2.615</i>	<i>123</i>	<i>5.712</i>
Gerealiseerd resultaat 2012	47				-47	0
Gerealiseerd resultaat 2013	0	-767				-767
<i>Subtotaal gerealiseerde resultaten volgend uit overzicht van baten en lasten</i>	<i>47</i>	<i>-767</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-47</i>	<i>-767</i>
Totaal	7.805	1.769	-138	-2.615	0	6.821

De AR is het deel van het eigen vermogen waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. De toevoeging aan de AR van € 1.294.000 bestaat uit:

- Een toevoeging van € 421.000 vanuit het zogenaamde 'Fonds Bovenwijks'. In 2013 is een bedrag van GEM Haren Noord C.V. ontvangen van € 486.000 met als label 'Fonds Bovenwijks'. Dit is volledig vrij besteedbaar geld en de vierde termijn van tien jaarlijkse termijnen die conform de Samenwerkingsovereenkomst inzake Haren Noord (SOK) en de Allonge (aanvulling op de SOK) van GEM Haren Noord C.V. zullen worden ontvangen. Van het ontvangen bedrag van € 486.000 is conform de Begroting 2013 een bedrag van € 421.000 aan de AR toegevoegd.
- Een toevoeging van € 873.000 in verband met de vrijval van een deel van de Reserve Dekking Gerealiseerde Investeringen (RDGI) als gevolg van de invoering van restwaardes voor de parkeergarage en 't Clockhuys.

De Reserve Dekking Gerealiseerde Investeringen (RDGI) wordt aangehouden om de kapitaallasten te dekken van specifieke activa (onder andere de parkeergarage en 't Clockhuys). In verband met de invoering van restwaardes voor de parkeergarage en 't Clockhuys per 1 januari 2013 is de jaarlijkse afschrijvingslast van de betreffende activa met ingang van 2013 verlaagd, waardoor een deel van deze reserve, te weten een bedrag van € 873.000, vrij kon vallen. Eén en ander staat en detail beschreven in de Voorjaarsnota 2013 en is begroot in de Bestuursrapportage 2013.

De toevoeging van € 125.000 aan de RDGI betreft de rentetoevoeging. De totale onttrekking aan de RDGI van € 998.000 bestaat uit een onttrekking van € 125.000 ter dekking van de kapitaallasten van de betreffende activa en de vrijval van € 873.000 in verband met de invoering van restwaardes.

Het Fonds Sociale Woningbouw is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het realiseren van nieuwe (niet-vervangende) sociale huurwoningen binnen de gemeente Haren. De reserve wordt gevoed door bijdragen van projectontwikkelaars die binnen hun project niet het verplichte aandeel sociale woningbouw realiseren.

De Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis is bedoeld om een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis af te dekken. In 2013 is een bedrag van € 116.000 aan rente toegevoegd aan de reserve en is een onttrekking van € 205.000 gedaan in verband met de dekking van een deel de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis.

De Bestemmingsreserve Budgetoverheveling is bedoeld om niet-uitgegeven budgetten voor activiteiten waarvan de planning is verschoven mee te nemen naar een volgend boekjaar. De toevoeging van € 21.000 betreft het deel van het budget voor landschapsprojecten dat in 2013 nog niet uitgegeven is. In 2014 zal het geld alsnog worden besteed. Deze overheveling van 2013 naar 2014 is conform de door u op 28 oktober 2013 vastgestelde Bestuursrapportage 2013.

Conform de geldende systematiek is het bedrag van € 186.000 dat in het vorig boekjaar is toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling om budgetten over te hevelen van 2012 naar 2013, volledig vrijgevalen ten gunste van het overzicht van baten en lasten 2013 ter dekking van de in 2013 alsnog gedane bestedingen.

In de Begroting 2010 was onze bijdrage aan het project Meerweg van ruim € 1,6 miljoen geraamd. Het deel dat in 2010 nog niet was uitgegeven is bij de resultaatsbestemming bij de Jaarrekening 2010 gereserveerd in de vorm van de Bestemmingsreserve Meerweg. In de jaren vanaf 2011 worden bedragen aan de bestemmingsreserve onttrokken om de kosten te dekken die ten laste van de eigen bijdrage komen. Ten laste van de eigen bijdrage is in 2013 € 1.227.000 besteed. Dit bedrag is daarom onttrokken aan de bestemmingsreserve.

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2013) heeft u besloten om met ingang van 1 januari 2013 een Bestemmingsreserve Riolering in te stellen. Het doel van deze reserve is drieledig:

- Zekerheid over beschikbaarheid van door de burger betaalde riooheffing voor rioolwerkzaamheden.
- Flexibiliteit in de planning van rioolwerkzaamheden.
- Inzicht geven in de mate waarin planning is gehaald.

De voeding aan de Bestemmingsreserve Riolen bestaat uit voordelige saldi op het product Riolen en de besteding uit nadelige saldi op het product Riolen. In 2013 was er sprake van een positief saldo op het product Riolen van € 73.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve.

De Bestemmingreserve Zernike College is door u in 2012 ingesteld. Doel van deze reserve is de dekking van de toekomstige kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College. Conform Begroting is in 2013 het voordeel (in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds) van de omschakeling van de Harense locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen toegevoegd aan de reserve.

VOORZIENINGEN

Het verloop van de voorzieningen gedurende 2013 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Voorziening	Stand 1-1-2013	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Stand 31-12-2013
Vervanging Toplagen kunstgrashockeyvelden	171	37	0	208
Vervanging Toplagen kunstgrasvoetbalvelden	140	60	0	200
Onderhoud Gebouwen	310	362	0	672
Egalisatiefonds Groot Onderhoud scholen	566	227	185	608
<i>Subtotaal voorzieningen onderhoud</i>	<i>1.187</i>	<i>686</i>	<i>185</i>	<i>1.688</i>
Wachtgeld/arbeidsconflicten	179	339	124	394
Procedures Bouwzaken e.d.	48	0	21	27
Asbestsanering Scharlakenhof	321	0	321	0
'Project X'	69	0	69	0
Wethouderspensiolen	364	0	53	311
Sanering Kroonkampen	75	0	0	75
<i>Subtotaal voorzieningen i.v.m. verplichtingen, verliezen en risico's</i>	<i>1.056</i>	<i>339</i>	<i>588</i>	<i>807</i>
Totaal	2.243	1.025	773	2.495

De Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrashockeyvelden is bedoeld om de kosten van de periodieke vervanging van in totaal vier toplagen te egaliseren.

De Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvoetbalvelden is per 1 januari 2010 ingesteld op basis van de nota Reserves en Voorzieningen 2009 en is bedoeld om de kosten van vervanging van toplagen af te dekken. Daarbij is uitgegaan van vervanging eens in de 10 jaar. De toevoeging in 2013 betreft het voetbalveld van VV Glimmen en de velden op sportpark De Koepel.

De Voorziening Onderhoud Gebouwen en het Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen zijn bedoeld om de kosten van onderhoud aan alle gebouwen te egaliseren. De toevoegingen zijn gebaseerd op de gemiddelde onderhoudslasten zoals die blijken uit de meerjarige onderhoudsplannen en de onttrekkingen zijn gelijk aan de werkelijke onderhoudsuitgaven.

De Voorziening Wachtgelden/arbeidsconflicten betreft de geraamde kosten van wachtgelden (bovenwettelijke) WW-uitkeringen en dergelijke aan ex-bestuurders en ex-ambtenaren over de hele resterende uitkeringsduur. De toevoeging in 2013 betreft de personen die in 2013 uit dienst zijn gegaan met recht op een uitkering en de onttrekking betreft de uitkeringen die in 2013 zijn betaald en ten laste van de voorziening zijn gebracht.

De Voorziening Procedures Bouwzaken en dergelijke betreft de voor 2014 en verder verwachte juridische kosten van twee per 31 december 2013 lopende geschillen/procedures.

De Voorziening Asbestsanering Scharlakenhof is gevormd in verband met de verwachte kosten van de asbestsanering van zwembad Scharlakenhof. In 2013 is een bedrag van € 10.000 uitgegeven ten behoeve van het eerste deel van de sanering. Het tweede en laatste deel van de asbestsanering wordt uitgevoerd door Stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof (SeZS). Ten behoeve daarvan is het restant van de voorziening, een bedrag van € 311.000, in 2013 uitbetaald aan SeZS.

De nasleep van 'Project X' is in 2013 afgewikkeld en de in 2013 nog gedane uitgaven zijn ten laste van de voorziening gebracht.

In januari 2013 heeft de commissie BBV (de instantie die de verslaggevingrichtlijnen voor gemeentes interpreteert) de notitie "Het BBV en arbeidskostengerelateerde verplichtingen" uitgebracht. Hierin wordt onder andere een nadere gedetailleerde uitleg gegeven over hoe moet worden omgegaan met ouderdomspensioenen voor wethouders. Op basis van de notitie hebben wij in boekjaar 2012 de Voorziening Wethouderspensioenen moeten vormen voor de kosten van de pensioenen van de ex-wethouders (of partners daarvan) die nu genieten van hun ouderdoms- (of nabestaanden)pensioen. In 2013 zijn de uitkeringen ten laste van de gevormde voorziening worden gebracht.

De Voorziening Sanering Kroonkampen is gevormd om de verwachte restantkosten voor de sanering van het Kroonkampen-terrein te dekken.

VASTE SCHULDEN

Het verloop van de vaste schulden in het boekjaar was als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	
Boekwaarde per 1 januari 2013	57.503
Bij: nieuw opgenomen leningen	10.000
Bij: ontvangen waarborgsommen	1
Af: aflossingen	<u>-6.292</u>
Boekwaarde per 31 december 2013	<u>61.212</u>

De totale rentelast op de vaste schulden bedroeg in 2013 € 2.688.000. Uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde uitstaande schuld: 4,5%. In de afgelopen jaren ontwikkelde dit rentepercentage zich als volgt:

Jaar	Rente% vaste schulden
2008	5,1
2009	5,0
2010	4,8
2011	4,9
2012	4,7
2013	4,5

Het gewogen gemiddelde rentepercentage op de nieuw opgenomen leningen bedroeg in 2013 2,3%.

VLOTTENDE PASSIVA

Banksaldi

De bij Banksaldi verantwoorde schuld van € 88.000 is de 'debet'-stand op de rekening-courant (RC) bij onze huisbankier. Met betrekking tot de 'debet'-stand op de RC zijn speciale afspraken gemaakt, waardoor voor het rood staan tarieven gelden die dicht in de buurt liggen van die van kas- en daggeldtarieven. Hierdoor hoeft geen gebruik te worden gemaakt van losse kas- en daggeldleningen.

Overige schulden

Het bedrag van € 5.329.000 aan overige schulden betreft uitsluitend crediteuren.

Nog te besteden subsidies

De balanspost nog te besteden subsidies heeft betrekking op de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede (voorschot)bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	Stand per 1- 1-2013	Ont- vang- sten	Beste- dingen	Terug- betaald	Stand per 31- 12-2013	W.v. nog te be- steden	W.v. terug te betalen
Inburgering (voor invoering Participatiebudget)	282	0	0	282	0	0	0
ISV2 geluidssanering spoorweg (via provincie)	11	0	0	0	11	11	0
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: voorbereiding	195	0	195	0	0	0	0
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: uitvoering	1.284	1.284	17	0	2.551	2.551	0
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: voorbereiding	25	0	23	0	2	2	0
gevelmaatregelen							
BSV voorbereiding gevelmaatregelen	0	7	0	0	7	7	0
Rijksstraatweg							
BSV voorbereiding gevelmaatregelen	0	2	0	0	2	2	0
Meerweg							
BSV voorbereiding 30km zone Emmalaan	0	3	0	0	3	3	0
ISV3: geluidhinder wegen	60	0	0	0	60	60	0
KRW overstorten Zuidlaardermeer	0	66	47	0	19	19	0
RMC-gelden	0	17	8	0	9	9	0
BDU Jeugd	28	0	0	0	28	0	28
OGGZ	10	35	8	0	37	37	0
Subsidie binnenklimaat scholen	32	0	0	32	0	0	0
EFRO-subsidie Meerweg	214	0	214	0	0	0	0
Prov. Subsidie Meerweg	330	0	330	0	0	0	0
Regio GA 2030: Meerweg	108	0	108	0	0	0	0
Regio GA 2030: Ondern.fonds	7	0	7	0	0	0	0
Prov. subsidie niet-krimpgebieden	0	56	0	0	56	56	0
Totaal	2.586	1.470	957	314	2.785	2.757	28

Overige overlopende passiva

Het bedrag aan overige overlopende passiva van € 16.030.000 op de eindbalans kan als volgt worden gespecificeerd:

- Een bedrag van € 11.964.000 aan voorschotten die zijn ontvangen van GEM Haren Noord C.V. in verband met de toekomstige levering van fiscaal bouwrijpe grond.
- De post nog te betalen rente van € 1.956.000. De rente op alle langlopende leningen die wij hebben aangetrokken wordt jaarlijks achteraf betaald. Aangezien het tijdvak waarover rente betaald wordt niet synchroon loopt met het kalenderjaar, ontstaat er op eindbalansdatum een renteschuld, die pas in het volgende jaar tot betaling leidt.
- Een nog aan de gemeente Tynaarlo (door) te betalen subsidiebedrag in verband met het project riooloverstorten Zuidlaardermeer van € 251.000.
- Nog af te dragen pensioenpremies personeel € 107.000.

- Nog te betalen pensioenpremies oud-wethouders € 91.000.
- Nog te betalen bedragen in verband met controle Belastingdienst loonheffing 2008-2013 € 82.000.
- Nog te ontvangen facturen project Vondellaan € 392.000.
- Nog te ontvangen facturen i.v.m. verwerking van afval € 246.000.
- Nog te ontvangen factuur huishoudelijke verzorging € 92.000.
- Vooruitontvangen lesgelden 2014 CKC € 108.000.
- Nog te betalen afrekening Ministerie inzake BBZ-lening € 113.000.
- Nog te ontvangen facturen met betrekking tot vakleerkrachten € 80.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk < € 75.000) € 548.000.

Garanties en borgstellingen

De garanties en borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen in € 1000)

Doel lening/geldnemer	Oorspronkelijk leningbedrag	% borgstelling	Stand 1-1-2013	Aflossingen	Stand 31-12-2013
Medisch kleuterkleuterdag-verblijf/Stichting Elker (v.h. Stichting Base Groep)	761	100%	435	45	390
Personeelshypotheken/ diverse (gepensioneerde) medewerkers	4.300*	100%	2.476	164	2.312
Gebiedsontwikkeling Haren Noord/ GEM Haren Noord C.V.	22.000	100%**	22.000		22.000
Totaal			24.911	209	24.702

* Restantschuld op moment van verkoop van de leningportefeuille door de gemeente in 2006. Door de gemeente is dit restant gegarandeerd aan de koper.

** De gemeente heeft de leningen voor 100% richting de geldgever gegarandeerd. De moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen hebben voor 50% van het leningbedrag, dat wil zeggen voor een bedrag van € 11 miljoen, contragaranties afgegeven aan de gemeente.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In het kader van diverse investeringen zijn in de jaren tot en met 2013 contracten afgesloten, waarvan een deel nog niet is afgerond. De verplichtingen die voortvloeien uit deze contracten in verband met het deel van de prestaties dat in 2014 of in latere jaren aan de gemeente geleverd zal worden, zijn niet in de balans per 31 december 2013 opgenomen. Het belangrijkste contract is die voor de bouw van het nieuwe Zernike College. Het gaat om een totale verplichting van € 11.979.000 (aanneemsom inclusief BTW). Hiervan heeft een bedrag van € 11.785.999 betrekking op vanaf 2014 te leveren prestaties. Om u een beeld te vormen over de overige toekomstige verplichtingen in verband met de lopende investeringen verwijzen wij naar het overzicht van de investeringen in de toelichting op de balans onder Materiële vaste activa.

Overzicht van baten en lasten 2013 per doelgroep

(Bedragen in € 1000)

Doelgroepen	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Inwoners	4.240	4.114	4.194	-80
Gebruikers sociale voorzieningen	4.414	5.140	5.517	-377
Gebruikers zorg	3.632	3.833	3.843	-10
Jongeren	3.755	3.426	3.571	-146
Culturele klanten	2.125	1.886	2.224	-338
Eigenaren en huurders	5.432	5.522	7.647	-2.125
Gebruikers publieke ruimten	9.450	9.462	9.440	22
Economische klanten	847	806	1.095	-289
Bedrijfsvoering en alg. dekkingsmiddelen	1.562	1.850	5.961	-4.111
Totaal lasten	35.457	36.038	43.491	-7.453
Inwoners	-610	-457	-667	210
Gebruikers sociale voorzieningen	-3.804	-4.327	-4.402	74
Gebruikers zorg	-496	-534	-686	152
Jongeren	-628	-102	-287	186
Culturele klanten	-623	-601	-894	294
Eigenaren en huurders	-2.975	-2.806	-3.933	1.128
Gebruikers publieke ruimten	-2.526	-2.826	-2.959	133
Economische klanten	-578	-407	-758	352
Bedrijfsvoering en alg. dekkingsmiddelen	-25.685	-26.992	-27.921	929
Totaal baten	-37.924	-39.052	-42.509	3.457
Saldo baten en lasten voor mutaties reserves	-2.467	-3.013	982	-3.996
Stortingen reserves	3.129	4.663	2.536	2.127
Ottrekkingen reserves	-880	-1.526	-2.753	1.227
Saldo baten en lasten na mutaties reserves	-218	123	765	-642

Toelichting

- De kolom Begroting na wijziging betreft de stand na de Bestuursrapportage 2013.
- Verschil = Begroting na wijziging minus Realisatie.
- Een negatief bedrag in de kolommen Begroting voor wijziging, Begroting na wijziging en Realisatie is een opbrengst of een voordelig saldo. Een negatief bedrag in de kolom Verschil is een overschrijding van de begroting.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie

In onderstaande tabel geven wij per doelgroep een overzicht van het verschil tussen begroting na wijziging en de realisatie. Dit is het saldo van het verschil aan de lastenkant en het verschil aan de batenkant. Wij elimineren eerst de verschuivingen tussen de doelgroepen, dat zijn verschillen die elkaar opheffen en dus geen effect hebben op 'het saldo onderaan de streep' en lichten vervolgens de belangrijkste oorzaken van de resterende verschillen toe.

(Bedragen x € 1.000; bedragen voorzien van mintekens zijn nadelige verschillen ten opzichte van de begroting)

Doelgroep	Saldo verschillen tussen begroting en realisatie (A)	Eliminatie verschuivingen tussen doelgroepen (B)	Saldo verschillen tussen begroting en realisatie (na eliminatie verschuivingen) (A) - (B)
Inwoners	130	0	130
Gebruikers sociale voorzieningen	-303	0	-303
Jongeren	40	0	40
Gebruikers zorg	142	96	46
Culturele klanten	-44	0	-44
Eigenaren en huurders	-997	-1.227	230
Gebruikers publieke ruimten	155	94	61
Economische klanten	63	0	63
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	-3.182	-2.317	-865
Mutaties reserves	3.354	3.354	0
Totaal	-642	0	-642

Het voordelige verschil van € 130.000 bij de doelgroep Inwoners bestaat uit een voordelig verschil van € 85.000 op het product Burgerzaken, uit een voordelig verschil van € 53.000 op het product Begraafplaatsen en uit overige verschillen die per saldo een nadeel van € 8.000 veroorzaakten. De meevaller op Burgerzaken is voornamelijk gelegen in het feit dat wij structureel geld ramen voor het organiseren van verkiezingen. Aangezien in 2013 geen verkiezing is georganiseerd, zijn de werkelijke uitgaven lager dan begroot. Daarnaast was geld begroot voor de modernisering van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Door uitstel van wetgeving hebben wij dit budget nog niet nodig gehad. De meevaller op Begraafplaatsen is te danken aan het anders inrichten van het beheer van begraafplaatsen.

Het nadelige verschil van € 303.000 bij de doelgroep Gebruikers Sociale Voorzieningen wordt veroorzaakt door hogere kosten van Bijstandsverlening (€ 217.000 nadelig), hogere kosten van het Minimabeleid (€ 55.000 nadelig) en overige verschillen (per saldo € 31.000 nadelig). Deze nadelige verschillen betreffen vooral volume-effecten die verband houden met de slechte economische situatie. In 2013 deden meer mensen dan verwacht een beroep op de bijstand voor zelfstandigen (BBZ), de bijzondere bijstand, de schuldhulpverleningen en het minimafonds. Voor een gedetailleerde verschilverklaring verwijzen wij naar de paragraaf Doelgroep Gebruikers Sociale Voorzieningen.

Oorzaken van het voordelige verschil van € 230.000 bij de doelgroep Eigenaren en Huurders zijn een meevaller m.b.t. de inzameling van huisafval van € 137.000, een meevaller op de brandweer van € 69.000, een meevaller van € 65.000 op de

woonvoorzieningen voor gehandicapten, een tegenvaller van € 53.000 met betrekking tot omgevingsvergunningen en overige verschillen van per saldo € 12.000 voordelig. Voor een gedetailleerde verschilverklaring verwijzen wij naar de paragraaf Doelgroep Eigenaren en Huurders.

Bij de doelgroep Gebruikers publieke ruimten is sprake van een voordelig verschil met de Begroting van € 61.000. Dit is veroorzaakt door een voordeel van € 30.000 op de kosten van het het begraafplaatsenbeleid en door overige verschillen van per saldo € 31.000 voordelig. Uw raad heeft in het kader van de Voorjaarsnota 2013 een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld om nieuw begraafplaatsenbeleid op te gaan stellen. Dit is wel voorbereid in 2013, maar op balansdatum waren nog geen verplichtingen aangegaan. Ons voorstel is om het budget van € 30.000 over te hevelen naar 2014 om de werkzaamheden verder af te kunnen ronden.

Oorzaken van het voordelige verschil van € 63.000 bij de doelgroep Economische Klanten zijn een nadeel op het product Schades van € 119.000 (bijna geheel veroorzaakt door de storm van 28 oktober 2013), een voordelig verschil van € 74.000 op het product Parkeervoorzieningen (€ 62.000 hogere opbrengsten en € 12.000 lagere kosten), een voordelig verschil van € 42.000 op het product Vergunningverlening bedrijven (er zijn geen vergunningen aangevraagd en minder meldingen geweest), een voordelig verschil van € 27.000 op het product Handhaving milieu/reclame van € 27.000 (minder controles) en overige verschillen van per saldo € 39.000 voordelig. Voor een gedetailleerde verschilverklaring verwijzen wij naar de paragraaf Doelgroep Economische Klanten.

Het nadelige verschil van € 865.000 bij Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsmiddelen bestaat uit de volgende incidentele verschillen:

- Een extra verliesvoorziening op de grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman van € 188.000,
- De uitkomst van een controle door de Belastingdienst op de loonheffing over de jaren 2008 tot en met 2013. Het incidentele nadelige effect hiervan is € 104.000,
- De uitkomst van een interne controle op de vaste activa met betrekking tot de riolen. Hierbij is, vanuit het oogpunt van verslaggevingrichtlijnen, onze financiële verordening en fiscaaljuridische aspecten gekeken of alle rioolactiva terecht geactiveerd stonden. Dit was niet het geval. In het verleden zijn diverse algemene rioolonderzoeken ten onrechte geactiveerd. Deze activa zijn in 2013 alsnog in één keer ten laste van het resultaat gebracht. Dit heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 228.000,
- De verkoop van het huis aan de Kromme Elleboog 13a heeft geleid tot een (niet geraamd) boekverlies van € 40.000. De verkoop van het huis was onderdeel van het vastgoed dat in het kader van de vastgoedschouw verkocht zal worden,
- In verband met de gemiddelde ouderdom van de debiteurenvorderingen moest conform de geldende systematiek een hoger dan geraamde toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren worden gedaan. Dit heeft geleid tot een tegenvaller van € 40.000,
- Verrekeningen met betrekking tot de algemene uitkering uit het Gemeentefonds over de jaren tot en met 2012 hebben geleid tot een meevaller van in totaal € 187.000,
- Een nadeel van € 408.000 met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen (zie hieronder bij *Overzicht algemene dekkingsmiddelen* voor een analyse van dat nadeel),
- Overige verschillen van per saldo € 44.000 nadelig.

Aanwending van het bedrag voor onvoorzien

In de Begroting 2013 was een post onvoorzien opgenomen van in totaal € 44.000. Dit betrof een structureel bedrag van € 1 per inwoner, oftewel € 19.000 en een incidentele ophoging van deze post in de jaren 2013 en 2014 met € 25.000 per jaar. Deze incidentele ophoging diende om tussentijdse tegenvallers op te vangen en als tegemoetkoming in frictiekosten als gevolg van ombuigingen.

Ter invulling van de ombuigingen is door u besloten om de post onvoorzien te schrappen. Dit is voor wat betreft het jaar 2013 verwerkt in de Bestuursrapportage 2013.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn voor ons inkomsten waar geen specifieke prestatie van onze gemeente tegenover staat.

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Vershil Realisatie en Begroting na wijziging 2013 (minteken is nadeel)	Realisatie 2012
Onroerendezaakbelasting (OZB)	3.743	3.832	89	3.621
Forensenbelasting	41	41	0	37
Toeristenbelasting	82	82	0	82
Gemeentefonds	18.326	18.617	291	18.971
Beleggingen en rente reserves	335	335	0	313
Saldo kostenplaats kapitaallasten	625	617	-8	644
Saldo overige kostenplaatsen	-735	-1.515	-780	-799
Totaal algemene dekkingsmiddelen	22.417	22.009	-408	22.869

OZB

Het voordelige verschil tussen realisatie en begroting van € 89.000 wordt voor de ene helft veroorzaakt door areaaluitbreiding: deze is voorzichtigheidshalve niet geraamd, maar wel gerealiseerd. In de woonwijk Haren Noord zijn veel woningen gereed gekomen, dus is de waarde van de woningen in die wijk hoger dan het jaar ervoor. Verder is er een aantal grote bouwprojecten (waaronder het Waterbedrijf) gerealiseerd. Dit komt ook in de WOZ-waarde tot uiting.

De andere helft van de meevaller is gelegen in het feit dat over 2012, conform de geldende systematiek, een nacalculatie heeft plaatsgevonden die in het tarief voor 2013 verwerkt is. In 2012 zijn de WOZ-waarden meer gedaald dan waar aanvankelijk bij de tariefberekening 2012 van was uitgegaan. De hieruit volgende minderopbrengst uit 2012 is op basis van nacalculatie alsnog in 2013 in de tarieven verdisconteerd.

Gemeentefonds

De meevaller van € 291.000 op de algemene uitkering 2013 uit het Gemeentefonds is veroorzaakt door de volgende incidentele effecten:

- Het voordelige effect van de Septembercirculaire 2013 van € 38.000. Deze circulaire verscheen te laat om te kunnen verwerken in de Bestuursrapportage 2013.
- Het voordelige effect van de Decembercirculaire 2013 van € 112.000. Deze circulaire verscheen te laat om te kunnen verwerken in de Bestuursrapportage 2013.
- Verschillen tussen geraamde en werkelijke volumes van de Harense verdeelmaatstaven. Per saldo een voordelig effect van € 141.000.

Saldo overige kostenplaatsen

De saldi op de overige kostenplaatsen lieten per saldo een nadelig verschil van € 780.000 met de begroting zien. Dit verschil is veroorzaakt door:

- Het treffen van een voorziening voor oud-medewerkers die na uitdiensttreding recht hebben op WW en Bovenwettelijke WW, aangezien zij nog geen nieuwe dienstbetrekking hebben. Deze WW moet door de gemeente worden betaald. Dit was niet geraamd en leidt tot een incidenteel nadeel van € 193.000.
- Een nadelig verschil op de salarissen van eigen personeel en personeel van derden (inhuur) van € 540.000. Dit verschil is deels veroorzaakt door een werkgeversheffing premie Zorgverzekeringswet (werd eerder ingehouden op het salaris van de medewerkers), die ten onrechte niet in de begroting verwerkt was en deels door de invoering van LIAS, de basis op orde, Activity Based Costing. Daarbij is een aantal zaken naar boven gebracht, die wij hebben moeten oplossen. Hierbij is juridische ondersteuning nodig geweest en wij hebben afscheid genomen van een aantal medewerkers. Wij gaan er voorsnog vanuit dat deze tegenvaller overwegend structureel is.
- Overige verschillen van per saldo € 47.000 nadelig.

Overzicht incidentele lasten en baten (alleen posten >= € 30.000)

(Bedragen x € 1.000,

incidentele baten zijn voorzien van een minteken)

	2013 Begroting (na Burap 2013)	2013 Realisatie	Vershil (minteken = nadeel)
Boekwinst deelgebied 5/6 Haren Noord	-2.221	0	-2.221
Boekverlies verkoop Kromme Elleboog 13a	0	40	-40
Controle loonheffing 2008 t.m. 2013	0	104	-104
Faillissement debiteur en voorziening dubieuze debiteuren	55	95	-40
Incidentele werkzaamheden VTH (zie Voorjaarsnota 2013)	44	44	0
Interne controle rioolactiva	0	228	-228
Krimpgelden in algemene uitkering	-283	-158	-125
Maatstaf extra leerlingen in algemene uitkering (vanaf 2012 10 jaar lang)	-486	-564	78
Ontvangst GEM Fonds Bovenwijks	-510	-486	-24
Verliesvoorziening Onnen Kooi-Hekman	0	188	-188
Verrekeningen Gemeentefonds jaren t.m. 2012	7	-180	187
Vorming voorziening (bovenwettelijke) WW werknemers	0	193	-193
<i>Subtotaal Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsm.</i>	<i>-3.394</i>	<i>-496</i>	<i>-2.898</i>
Stormschade 28 oktober 2013	0	119	-119
<i>Subtotaal Economische Klanten</i>	<i>0</i>	<i>119</i>	<i>-119</i>
Afrekening subsidie Torion	-41	0	-41
Invoeringskosten decentralisaties	78	78	0
<i>Subtotaal Gebruikers Zorg</i>	<i>37</i>	<i>78</i>	<i>-41</i>
Beleidsnotitie begraven	30	0	30
<i>Subtotaal Gebruikers Publieke Ruimten</i>	<i>30</i>	<i>0</i>	<i>30</i>
Incidenteel hogere juridische kosten	35	72	-37
Vorming voorziening wachtgeld burgemeester	146	146	0
<i>Subtotaal Inwoners</i>	<i>181</i>	<i>218</i>	<i>-37</i>

Onttrekking aan Bestemmingsreserve RDGI in verband met invoering restwaardes parkeergarage en 't Clockhuys	-873	-873	0
Storting deel GEM Bovenwijks in AR	421	421	0
Storting in bestemmingsreserve Zernike College	908	908	0
Toevoegen boekwinst Haren Noord aan reserve	2.221	0	2.221
Toevoeging aan Algemene Reserve in verband met invoering restwaardes	873	873	0
<i>Subtotaal Mutaties Reserves</i>	<i>3.550</i>	<i>1.329</i>	<i>2.221</i>
Naverrekening Bedrijf voor Werk en Reintegratie (BWR) saldo 2012	94	94	0
<i>Subtotaal Gebruikers Sociale Voorzieningen</i>	<i>94</i>	<i>94</i>	<i>0</i>
Totaal incidentele lasten/baten	498	1.342	-844

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

(Bedragen x € 1.000)

Naam reserve	Structurele toevoeging (A)	Structurele onttrekking (B)	Saldo structurele mutaties (A) - (B)
Reserve Dekking Gerealiseerde Investeringsen	125	183	-58
Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis	116	284	-168
Bestemmingsreserve Zernike College	47	0	47
Totaal	288	467	-179

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Het normenkader rondom de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de WNT. Hiermee wordt WOPT ingetrokken. De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De gemeente is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum.

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen.

Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706 kán en hoeven wij niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Het bezoldigingsmaximum bestaat uit 130% van het brutosalaris van een minister, verhoogd met:

- sociale-verzekeringspremies;
- (belaste) onkostenvergoeding;
- beloningen betaalbaar op termijn (voornamelijk het werkgeversdeel van de pensioenreservering).

Voor 2013 gelden de volgende bedragen (in €):

Bruto beloning	187.340
Onkostenvergoeding	8.069
Voorziening ten behoeve van beloningen op termijn	<u>33.190</u>
Totaal	<u>228.599</u>

In 2013 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden. Zowel bij vast als bij tijdelijk personeel.

Aandachtspunt

De WNT geeft aan dat de gemeente verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Dit houdt in dat de gemeentesecretaris en de griffie van de gemeente Haren opgenomen moeten worden in het financieel jaarverslag.

In 2013 betreft dit de volgende personen (bedragen in €):

Naam	Functie	Duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Totaal
Mevr. De Wilde	Directeur / gemeentesecretaris	1 fte, heel 2013	84.451	1.094	0	85.544
Dhr. De Vries	Griffier	1 fte, heel 2013	66.786	1.094	0	67.879

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

NB onderstaande tabel bevat relatief veel witregels. Deze mogen wij niet verwijderen, aangezien het format is voorgeschreven door het Ministerie.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa						Toelichting afwijking
			I N D I C A T O R E N						
BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornummer: C7C / 01</i>	<i>Indicatornummer: C7C / 02</i>	<i>Indicatornummer: C7C / 03</i>	<i>Indicatornummer: C7C / 04</i>	<i>Indicatornummer: C7C / 05</i>	<i>Indicatornummer: C7C / 06</i>	
			1	2002-18.802e/51/A.13,RP	€ 0	€ 0	€ 17.000	€ 51.000	
			2	2006-02821/26,RP	€ 0	€ 0	€ 111.860	€ 0	Ultimo 2012 resteerden nog 3 woningen die in aanmerking kwamen voor isolatie. In 2013 heeft 1 eigenaar zich teruggetrokken en 1 woning bleek na onderzoek voldoende geïsoleerd. Ultimo 2013 resteert nog 1 woning die in aanmerking komt voor isolatie.
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
8									
9									

96					
97					
98					
99					
100					
Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Afspraak Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Realisatie Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Toelichting afwijking Alleen in te vullen na afloop project	
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C7C / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C7C / 08</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: C7C / 09</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: C7C / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C7C / 11</i>	
1	2002-18.802e/51/A.13,RP	Nee			
2	2006-02821/26,RP	Nee			
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					

			69						
			70						
			71						
			72						
			73						
			74						
			75						
			76						
			77						
			78						
			79						
			80						
			81						
			82						
			83						
			84						
			85						
			86						
			87						
			88						
			89						
			90						
			91						
			92						
			93						
			94						
			95						
			96						
			97						
			98						
			99						
			100						
M&I	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai) Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: E3 / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: E3 / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: E3 / 03</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: E3 / 04</i>	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: E3 / 05</i>		
			1 BSV 2011057206	€ 0	€ 0	Nee	€ 154.299		
			2 IenM/BSK-2012/246567	€ 17.343	€ 0	Nee	€ 0		
			3						
			4						

5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				

48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				

54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

97					
98					
99					
100					
	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
	<i>Indicatornummer: E27B / 06</i>	<i>Indicatornummer: E27B / 07</i>	<i>Indicatornummer: E27B / 08</i>	<i>Indicatornummer: E27B / 09</i>	<i>Indicatornummer: E27B / 10</i>
1	2009-05204	€ 164.590	€ 187.709	De bestedingen tlv provinciale middelen en overige bestedingen waren respectievelijk in 2008: €0/€ 28.329, in 2009: € 51.990/-€40.263, in 2010: € 90.080/€ 93.499, in 2011: €0/€81.695, in 2012: € 6.601/€8.277 en in 2013: € 15.919/€16.172. Waarvan 2008, 2009 en 2010 niet via sisa zijn gemeld.	Ja
2	2012-35904	€ 327.051	€ 607.381		Nee
3	2012-35914	€ 0	€ 0		Nee
4	2013-07291	€ 6.806	€ 7.480		Ja
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					

			67				
			68				
			69				
			70				
			71				
			72				
			73				
			74				
			75				
			76				
			77				
			78				
			79				
			80				
			81				
			82				
			83				
			84				
			85				
			86				
			87				
			88				
			89				
			90				
			91				
			92				
			93				
			94				
			95				
			96				
			97				
			98				
			99				
			100				

M&I	E29	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water Gemeenten	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E29 / 01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E29 / 02</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E29 / 03</i>	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E29 / 04</i>	
----------------	------------	--	---	--	--	---	--

1	STE090000062U	€ 164.333	Nee	€ 1.776.665
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				

44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				

			87						
			88						
			89						
			90						
			91						
			92						
			93						
			94						
			95						
			96						
			97						
			98						
			99						
			100						
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	<p>Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1 / 01</i></p>	<p>Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1 / 02</i></p>	<p>Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee</p> <p>Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1 / 03</i></p>				
			16,50	0,75	Nee				
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	<p>Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1A / 01</i></p>	<p>Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1);</p> <p>inclusief deel openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1A / 02</i></p>	<p>Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;</p> <p>inclusief deel openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1A / 03</i></p>	<p>Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;</p> <p>inclusief deel openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1A / 04</i></p>	<p>Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;</p> <p>inclusief deel openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicatornummer: G1A / 05</i></p>		
			1 0017 (Haren)	56,00	3,42	40,32	1,73		
			2						
			3						
			4						

5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				

48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				

			91							
			92							
			93							
			94							
			95							
			96							
			97							
			98							
			99							
			100							
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 06</i>		
			€ 2.746.970	€ 32.991	€ 112.660	€ 0	€ 0	€ 0		
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.				
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 10</i>				
			€ 36.164	€ 1.410	€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob		
						<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 06</i>		
			€ 72.807	€ 27.450	€ 3.504	€ 52.318	€ 16.139	€ 0		
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
					Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.					

